

**DIAGNOZA PROBLEMÓW W ZAKRESIE UZALEŻNIEŃ
OD ALKOHOLU ORAZ W ZAKRESIE PRZEMOCY
W GMINIE BYTÓW
WRAZ Z OKREŚLENIEM STRATEGICZNYCH KIERUNKÓW
DZIAŁAŃ**

**GMINA BYTÓW
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE**

Spis treści

I. WPROWADZENIE	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY	5
II. 1. Lokalizacja.....	5
II. 2. Jednostki organizacyjne.....	6
II. 3. Demografia	6
II. 4. Oświata i wykształcenie.....	9
II. 5. Kultura, sport i rekreacja.	10
II. 6. Organizacje pozarządowe.....	12
II. 7. Rynek pracy.	14
II. 8. Przestępczość.	15
II 9. Placówki wsparcia dziennego i świetlice.	16
III. DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZEMOCOWYCH Z PERSPEKTYWY INSTYTUCJI PUBLICZNYCH DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY BYTÓW	19
III. 1. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.....	19
III. 2. Działania realizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	21
III. 2. 1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.	21
III 2. 2. Realizacja zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	22
III 2. 3. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych.....	24
III. 2. 4. Główne działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych w latach 2015-2019.....	25
III 3. Działania Ochotniczego Hufca Pracy w zakresie informacji i profilaktyki.	36
III 4. Policja – przestępczość związana ze spożywaniem alkoholu.	37
III 5. Punkt Interwencji Kryzysowej	38
III 6. „Niebieska karta” i przemoc w rodzinie	38
III 7. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	40
IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZEMOCOWYCH W UJĘCIU BADAŃ ANKIETOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY BYTÓW	41
IV. 1. Diagnoza problemów w środowisku dzieci i młodzieży.	41
IV. 1. 1. Charakterystyka grupy badanej i metodologia.	41
IV. 1. 2. Przemoc w szkole i cyberprzemoc.....	41
IV. 1. 3. Alkohol.....	46
IV. 1. 4. Czas wolny	61
IV. 2. Diagnoza problemów dorosłych mieszkańców.	65
IV. 2. 1. Charakterystyka grupy badanej i metodologia.	65

IV. 2. 2. Przemoc.....	65
IV. 2. 3. Alkohol.....	74
IV. 3. Podsumowanie i wnioski z badań diagnostycznych.....	88
IV. 3. 1. Problematyka alkoholu i przemocy wśród dzieci i młodzieży.....	88
IV. 3. 2. Problematyka alkoholu i przemocy wśród dorosłych.....	89
V. Analiza SWOT	92
VI. CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ZWIĄZANYCH Z UZALEŻNIENIEM OD ALKOHOLU ORAZ ZJAWISKIEM PRZEMOCY W RODZINIE.....	95
VI. 1. Cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań	95
VI. 2. Wskaźniki osiągnięcia celów strategicznych.....	100
Spis ilustracji i tabel	101
Spis wykresów	102
Załączniki	104

I. WPROWADZENIE

Raport stanowi zbiorcze przedstawienie wyników badań ankietowych, które przeprowadzono w drugiej połowie 2020 roku w celu zdiagnozowania występowania i skali problemów społecznych Gminy Bytów, związanych z:

- nadużywaniem alkoholu,
- zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- zjawiskiem przemocy w środowisku szkolnym i cyberprzemocy,
- postawami społecznymi wobec badanych zjawisk.

Celem diagnozy jest rozpoznanie lokalnego środowiska w perspektywie występujących w nim czynników chroniących i wspierających funkcjonowanie mieszkańców, jak i tych, które mu zagrażają.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Bytów wśród dwóch grup reprezentujących lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy,
- dzieci i młodzież szkolna.

Uzyskane wyniki diagnozy porównano z:

- wynikami ankiet zawartych w Raporcie z realizacji badań problemów społecznych, przeprowadzonych na terenie Gminy Bytów w roku 2011;
- badaniami ogólnopolskimi Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: „Opinie Polaków o sprzedaży alkoholu” grudzień 2019, Nr 160/2019, źródło: https://cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_160_19.PDF;
- badaniami ogólnopolskimi Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019, Nr 151/2019; źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_151_19.PDF;
- badaniami ogólnopolskimi Centrum Badania Opinii Społecznej, Komunikat z badań: „Przemoc i konflikty w domu”, kwiecień 2019, Nr 48/2019, źródło: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2019/K_048_19.PDF;
- informacjami podanymi przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2019 r.”, źródło: http://www.parpa.pl/images/file/zestawienia__2019.pdf

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

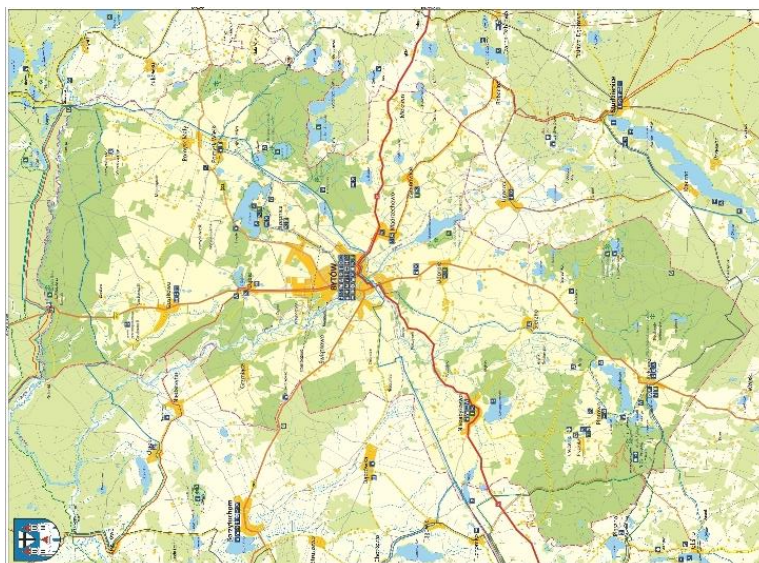
II. 1. Lokalizacja

Gmina Bytów:

- jest gminą miejsko-wiejską położoną w zachodniej części województwa pomorskiego, na terenie powiatu bytowskiego, w obrębie krainy historycznej zachodnich Kaszub;
- ma powierzchnię 19.692 ha, z czego Miasto Bytów zajmuje 872 ha, a powierzchnia obszarów wiejskich wynosi 18.820 ha;
- stanowi gminę miejsko-wiejską;
- jest podzielona administracyjnie na miasto Bytów (złożone z 5 osiedli) oraz 15 jednostek pomocniczych (sołectw): Dąbie, Gostkowo, Grzmiąca, Mądrzechowo, Mokrzyń, Niezabyszewo, Płotowo, Pomysk Mały, Pomysk Wielki, Rekowo, Rzepnica, Sierzno, Świątkowo, Udorpie i Ząbinowice;
- ma stolicę w Mieście Bytowie;
- od strony zachodniej graniczy z gminami Tuchomie i Borzytuchom, od północy z gminą Czarna Dąbrówka, od wschodu z gminami Parchowo i Studzienice, a od południa z gminą Lipnica.

W podziale fizycznogeograficznym Gmina Bytów leży we wschodniej części Pojezierza Bytowskiego, pomiędzy dwiema rozległymi równinami - dennomorenową Równiną Polanowską od północy i sandrową Równiną Charzykowską od południa. Ukształtowanie powierzchni jest rezultatem ostatniego zlodowacenia (bałtyckiego), które ustąpiło z Pomorza około 12-13 tys. lat temu. Teren gminy jest usiany pagórkami moreny czołowej, bezodpływowymi zagłębieniami, przecięty doliną rzeki Bytowy (długość rzeki 22,6 km), a od południowego zachodu wyniesiony w postaci Góry Siemierzyckiej (256,4 m n.p.m.). Jest to najwyżej wyniesiona nad poziom morza część Pojezierza Zachodniopomorskiego. Moreny czołowe na terenie gminy Bytów tworzą wał przebiegający z północnego wschodu na południowy zachód, który wyznacza granicę wododziału. Wody powierzchniowe z północnej części gminy spływają w kierunku morza, natomiast z południowej - do dorzecza Wisły.

Rysunek 1. Mapa Gminy Bytów

II. 2. Jednostki organizacyjne

1) Samorządowe instytucje kultury:

- Bytowskie Centrum Kultury w Bytowie, ul. Wojska Polskiego 12,
- Biblioteka Miejska w Bytowie, ul. Zamkowa 2.

2) Jednostki budżetowe:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie, ul. Miła 26,
- Centrum Integracji Społecznej w Bytowie, ul. Miła 26,
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Bytowie, ul. Gen. Ludwika Mierosławskiego 9,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Bytowie, ul. Ks. dr. Bolesława Domańskiego 13,
- Szkoła Podstawowa nr 5 w Bytowie, ul. Młyńska 11,
- Szkoła Podstawowa w Niezabyszewie z filią w Rekowie, ul. Bytowska 10,
- Szkoła Podstawowa w Gostkowie, Gostkowo 20,
- Szkoła Podstawowa w Pomysku Wielkim, ul. Gdańska 33,
- Przedszkole nr 1 w Bytowie, ul. 1 Maja 17,
- Przedszkole nr 2 w Bytowie, ul. Jana Bauera 9.

3) Spółki prawa handlowego

- Wodociągi Miejskie Bytów Spółka z o.o. ul. Adama Mickiewicza 1,
- Bytowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Spółka z o.o. w Bytowie, ul. Gdańska 49,
- Kompleks Basenowo – Rekreacyjny w Bytowie Spółka z o.o. ul. Adama Mickiewicza 15.

II. 3. Demografia

Na dzień 31.12.2019 roku Gmina Bytów liczy 24.455 mieszkańców, posiadających stałe zameldowanie na terenie miasta i gminy Bytów. W tym:

- **51,61% stanowią kobiety, a 48,41% mężczyźni,**
- **samo miasto Bytów liczy 16.115 mieszkańców, a gmina Bytów 8.340 mieszkańców.**

Na społeczność Gminy Bytów składa się także ludność pochodzenia ukraińskiego i niemieckiego, Polacy z byłych kresów wschodnich oraz Kaszubi. Ludność kaszubska zamieszkująca Ziemię Bytowską jest rodzimą ludnością tego terenu i pod względem liczebności stanowi grupę dominującą.

Tabela 1. Dane statystyczne liczby stałych mieszkańców miasta i gminy Bytów na dzień 31.12.2019r. – w podziale na wiek

Liczba lat	Mężczyźni	Kobiety	Razem
0 - 4	783	735	1518
5 - 9	742	707	1449
10 - 14	746	696	1442
15 – 19	713	675	1388
20 – 24	693	694	1387
25 - 29	829	828	1657
30 - 34	976	967	1943
35 – 39	944	998	1942
40 – 44	887	950	1837
45 - 49	833	789	1622
50 – 54	630	708	1338
55 – 59	721	816	1537
60 - 64	829	907	1736
65 – 69	628	840	1468
70 – 74	446	532	978
75 – 79	205	277	482
80 - 84	151	250	401
85 +	76	254	330
Razem	11.832	12.623	24.455

Na dzień 31.12.2019 r. 21,3% mieszkańców gminy Bytów jest w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), 60% w wieku produkcyjnym (18-64/59 lat), a 18,7% w wieku poprodukcyjnym (65/60+).

Procentowy udział osób w wieku powyżej 60 lat w ogólnej liczbie mieszańców gminy - stale rośnie. Wynosił w 1990 r. - 8,48%, w 1995 r. - 10,60%, w 2000 r. - 11,29%, w 2005 r. 11,60%, w 2010 r. 14,71%, w 2015 r. - 19,08, a w 2019 r. – 22,06%.

Tabela 2. Grupy wiekowe w gminie Bytów

Grupy wiekowe (cała gmina Bytów)	Mężczyźni	Kobiety	Razem
Przedprodukcyjny	2675	2546	5221
Produkcyjny	7651	7017	14668
Poprodukcyjny	1506	3060	4566
Ogółem dla gminy	11.832	12.623	24.455

Mieszkańcy Gminy Bytów zawarli w 2019 roku 121 małżeństw. **Gmina Bytów ma dodatni przyrost naturalny wynoszący +52 w 2019 r.** W 2019 roku urodziło się 291 dzieci, w tym 140 (48,1%) dziewczynek oraz 151 (51,9%) chłopców. Średnia waga noworodków to 3.419 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do

liczby zgonów wynosi 1,15 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2018 roku 50,0% zgonów w gminie Bytów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,9% zgonów w gminie Bytów były nowotwory, a 6,8% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Bytów przypada 9.19 zgonów. Jest to nieznacznie mniej od wartości średniej dla województwa pomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

Tabela 3. Dane statystyczne urodzeń, zgonów i innych zdarzeń dotyczących sytuacji demograficznej miasta i gminy Bytów na dzień 31.12.2019 r.

Dane dotyczące zdarzeń w 2019 r.	Liczba
urodzenia	291
zgony	239
przyrost naturalny	+52
zgłoszenie pobytu stałego	605
zgłoszenie wymeldowania	161
zgłoszenie pobytu czasowego, w tym: zgłoszenie pobytu cudzoziemców	963 732

Spośród sołectw gminy najliczniej zamieszkiwane jest sołectwo Rzepnica (1304 mieszkańców).

Tabela 4. Sołectwa w gminie Bytów – ilość mieszkańców na dzień 31.12.2019 r.

L.p.	Nazwa sołectwa	Granice sołectwa	Ilość mieszkańców na dzień 31.12.2019
1.	Dąbie	Dąbie, Dąbki	285
2.	Gostkowo	Gostkowo, Sarniak, Zbysław	1 045
3.	Grzmiąca	Grzmiąca, Świerkówko	166
4.	Mądrzechowo	Mądrzechowo	681
5.	Mokrzyn	Mokrzyn	158
6.	Niezabyszewo	Niezabyszewo	831
7.	Płotowo	Płotowo	206
8.	Pomysk Mały	Pomysk Mały, Leśno, Międzygórze	389
9.	Pomysk Wielki	Pomysk Wielki, Mała Wieś, Pomyski Młyn, Szarzyn	817
10.	Rekowo	Rekowo, Bory, Brynki Rekowskie, Pustkowie Rekowskie	417
11.	Rzepnica	Rzepnica	1 304
12.	Sierzno	Sierzno, Pyszno, Sierzenko	228
13.	Świątkowo	Świątkowo, Chomice, Nieczulice, Przyborzyce	258
14.	Udorpie	Udorpie, Półczynek	1 117
15.	Ząbinowice	Ząbinowice	438
RAZEM			8 340

II. 4. Oświata i wykształcenie

Zgodnie z danymi z Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31.12.2018 roku 6.429 mieszkańców gminy Bytów jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 3 093 kobiet oraz 3 336 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 10,5% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,8% wykształcenie policealne, 10,8% średnie ogólnokształcące, a 14,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 28,9% mieszkańców gminy Bytów, gimnazjalnym 6,4%, natomiast 25,5% podstawowym ukończonym. 1,7% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa pomorskiego mieszkańcy gminy Bytów mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Bytów największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27,2%) oraz zasadnicze zawodowe (20,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (37,9%) oraz podstawowe ukończone (23,8%).

Od 1 września 2019 roku (rok szkolny 2019/2020), wskutek wdrażania reformy systemu oświaty, po wygaśnięciu przestało funkcjonować Gimnazjum nr 2 w Bytowie przy ulicy Generała Władysława Sikorskiego 37, a obiekt po tej placówce w drodze porozumienia został przekazany do samorządu powiatowego.

Od początku roku szkolnego 2019/2020 gmina Bytów jest organem prowadzącym dla:

1) dwóch przedszkoli:

- Przedszkole nr 1 w Bytowie, ul. 1 Maja 17,
- Przedszkole nr 2 w Bytowie, ul. Jana Bauera 9.

2) sześciu szkół podstawowych, z których 3 zlokalizowane są na terenie miasta, a 3 na obszarze wiejskim gminy:

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Bytowie, ul. Gen. Ludwika Mierosławskiego 9,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Bytowie, ul. Ks. dr. Bolesława Domańskiego 13,
- Szkoła Podstawowa nr 5 w Bytowie, ul. Młyńska 11,
- Szkoła Podstawowa w Niezabyszewie z filią w Rekowie, ul. Bytowska 10,
- Szkoła Podstawowa w Gostkowie, Gostkowo 20,
- Szkoła Podstawowa w Pomysku Wielkim, ul. Gdańska 33,

Na terenie Gminy Bytów funkcjonowały w roku szkolnym 2019/2020 następujące placówki oświatowe na poziomie ponadpodstawowym:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Bytowie, ul. Gdańska 57,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Bytowie, ul. Gen. Władysława Sikorskiego 35,
- Zespół Szkół Ekonomiczno-Usługowych im. Stanisława Staszica w Bytowie, ul. Derdowskiego 3,
- Niepubliczne Zaoczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, Bytów, ul. 11 listopada 1,
- Niepubliczna Szkoła Branżowa w Bytowie, Bytów, ul. Drzymały 26A,

Ponadto w roku szkolnym 2019/2020 na terenie gminy Bytów działały publiczne placówki oświatowe:

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Bytów, ul. Jana Styp-Rekowskiego 1,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Bytów ul. Gdańska 57,
- Powiatowe Centrum Edukacji Zawodowej w Bytowie, ul. Gen. Józefa Wybickiego 4.

II. 5. Kultura, sport i rekreacja.

Na terenie gminy Bytów mieszczą się następujące instytucje kultury:

1. Bytowskie Centrum Kultury,
 2. Biblioteka Miejska
 3. Muzeum Zachodniokaszubskie
- figuruje w rejestrze Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.

Imprezy kulturalno-sportowe, organizowane, współorganizowane, finansowane lub współfinansowane przez gminę Bytów w 2019 roku przedstawia załącznik nr 1.

Gminną placówką wykonującą zadania własne gminy Bytów w zakresie działalności kulturalnej jest Bytowskie Centrum Kultury (BCK) zlokalizowane przy ul. Wojska Polskiego 12. Utworzone zostało na mocy Uchwały Nr IX/68/2007 Rady Miejskiej w Bytowie z dnia 30 maja 2007 roku. BCK funkcjonuje jako gminna osoba prawna. Od okresu powojennego do 2007 roku instytucja funkcjonowała jako miejski lub powiatowy dom kultury. W 2007 roku nastąpiło połączenie dwóch instytucji kultury (Zarządu Kompleksu Zamkowego oraz MDK) w wyniku czego powstała struktura funkcjonująca w obecnym kształcie. Przez wszystkie lata to właśnie BCK było główną instytucją zajmującą się edukacją kulturalną, impresariatem artystycznym i oraz organizacją życia kulturalno-społecznego miasta

Podstawowym celem działania Centrum jest ochrona dziedzictwa kulturalnego, upowszechnianie kultury, szeroko rozumiana aktywizacja społeczno-kulturalna i rekreacyjna mieszkańców gminy, turystyczna promocja Bytowa i okolicy, pozyskiwanie i przygotowanie środowiska do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenie jej wartości. Bytowskie Centrum Kultury realizuje zadania także w dziedzinie promocji, turystyki, sportu, rekreacji, edukacji i wychowania.

Swoje zadania Bytowskie Centrum Kultury realizuje głównie przez:

1. organizowanie form edukacji kulturalnej dla młodzieży, dorosłych w różnorodnej formie praktycznej i teoretycznej ,
2. organizowanie zajęć sekcji zainteresowań, zespołów artystycznych i amatorskich, organizacji i współpraca ze stowarzyszeniami działającymi przy Bytowskim Centrum Kultury,
3. organizowanie imprez rozrywkowych i kulturalno-wychowawczych, spektakli, wystaw, koncertów i festynów i innych przedsięwzięć kulturalnych i rekreacyjnych na terenie gminy Bytów,
4. inspirowanie działań kulturalno-wychowawczych, edukacyjnych, turystycznych oraz artystycznych na terenie gminy Bytów, rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, turystycznych i artystycznych mieszkańców gminy Bytów,
5. koordynowanie imprez kulturalnych na terenie gminy Bytów,
6. współdziałanie z innymi podmiotami posiadającymi w swoim statucie zadania zbieżne z podstawowymi celami działalności Bytowskiego Centrum Kultury (organizacje pozarządowe, szkoły, inne placówki kulturalno-oświatowe),
7. prowadzenie działalności oświatowej (szkolenia, kursy, wydawnictwa) instruktażowo - metodycznej,
8. prowadzenie działalności wystawienniczej,
9. działania na rzecz ochrony dziedzictwa kultury tj. odbudowy i rewaloryzacji zamku oraz całego wzgórza zamkowego, utrzymanie zamku oraz całego wzgórza zamkowego w należytych stanie technicznym i estetycznym,

10. upowszechnianie trwałych wartości kultury narodowej i regionalnej,
11. prowadzenie aktywnej opieki i pomocy wszelkim społecznym inicjatywom związanym z amatorską twórczością artystyczną, ruchem na rzecz rozwoju kultury fizycznej oraz innymi formami pożytecznego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych.
12. prowadzenie kompleksowej działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego (informacja turystyczna, usługi hotelarsko-gastronomiczne, organizacja imprez własnych i zleconych, prowadzenie imprez zleconych),
13. wynajmowanie pomieszczeń dla organizacji imprez kulturalnych oraz innych celów,
14. działania na rzecz osób niepełnosprawnych
15. działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Bytowskie Centrum Kultury organizuje różne formy edukacji kulturalnej dla młodzieży i dorosłych. Uczestnicy mogą rozwijać swoje zainteresowania artystyczne podczas zajęć prowadzonych w ramach licznych kół i sekcji zainteresowań, m.in.: sekcji muzycznej (instrumentalnej i wokalne), plastycznej, teatralnej, tanecznej, baletowej i literackiej. BCK dysponuje salą widowiskową (na 400 miejsc), w której odbywają się liczne imprezy kulturalne, koncerty, spektakle i przedstawienia teatralne. Sala wyposażona jest w cyfrowe projektory filmowe, dzięki którym może być wykorzystywana także jako sala kinowa.

W ramach Bytowskiego Centrum Kultury działa kino „Albatros”, które należy do Sieci Polskich Kin Cyfrowych oraz do Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych. Liczba miejsc na sali wynosi 180. Kino „Albatros” posiada sprzęt do projekcji cyfrowych oraz w technologii 3D zakupiony przy współfinansowaniu Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej.

Ważne miejsce na kulturalnej mapie Bytowa stanowi również gotycki zamek krzyżacki z przełomu XIV i XV wieku. Na terenie zamku (przy ul. Zamkowej 2) swoją siedzibę mają m.in.: Biblioteka Miejska, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka Filia w Bytowie, Muzeum Zachodnio-Kaszubskie, Bytowski Ośrodek Informacji Turystycznej, Zarząd Kompleksu Zamkowego oraz Kaszubsko-Pomorskie Bractwo Rycerzy Zamku Bytowskiego.

Koncerty z cyklu „Muzyka na Zamku” odbywają się w Bytowie już od 30 lat - dokładnie w sali portretowej bytowskiego zamku goszczono dotąd wielu wokalistów i solistów z Akademii Muzycznej z Gdańska. Współpraca Bytowskiego Centrum Kultury z ww. placówką przez cały czas odnosi sukcesy, czego dowodem jest widowia bytowska i nie tylko obecna na wielu koncertach. Koncerty w ramach cyklu „Muzyka na Zamku” są organizowane w okresie od października do maja.

W 2020 r. w Bytowskim Centrum Kultury wystąpili: Kabaret „Koń polski”, Kabaret Jurki, Anita Lipnicka i Eleni. Z uwagi na stan epidemii, w roku 2020 działalność instytucji kultury w całej Polsce podlegała daleko idącym obostrzeniom i ograniczeniom, co wpłynęło na spadek liczby organizowanych występów i innych przedsięwzięć kulturalnych z udziałem publiczności.

W 2019 r. w Bytowskim Centrum Kultury wystąpili m.in.: Abelard Giza, Krzysztof Daukszewicz, Dorota Stalińska, Krzysztof Majchrzak, Michał Pietrzak, Piotr Dąbrowski, Kabaret Smile, zespoły Brak snu, Singin Birds, C Bool, Defis, Fliger oraz Margaret, Katarzyna Pakosińska, Anna Guzik, Ewa Kuklińska, Artur Dziurman, Andrzej Zaborski, Michał Pietrzak.

Informacje na temat oferty kulturalnej i wydarzeń organizowanych w Bytowskim Centrum Kultury są publikowane na stronie www.bck-bytow.pl.

Biblioteka Miejska w Bytowie odnotowała w 2019 roku łącznie 37.917 odwiedzin (udostępnianie i działalność kulturalno-oświatowa), w tym udostępnienie zbiorów- 32.114. Działalność kulturalno-oświatowa Biblioteki Miejskiej:

1. liczba zarejestrowanych czytelników – 3774,

2. liczba zarejestrowanych czytelników spoza gminy – 396,
3. użytkownicy aktywnie wypożyczający – 3591,
4. liczba udostępnień na miejscu ogółem – 10602, w tym: książki – 4800, czasopisma – 4453, zbiory specjalne – 1349,
5. liczba wypożyczeń na zewnątrz ogółem – 54308, w tym: książki – 52566, czasopisma – 1427, zbiory – 255,
6. wypożyczenia z innych bibliotek – 60,
7. szkolenia biblioteczne dla użytkowników – 356, liczba uczestników – 1369,
8. imprezy organizowane dla użytkowników – 104, liczba uczestników – 2248,
9. imprezy edukacyjne – 78, liczba uczestników – 2186.

Wypożyczenia na miejscu i na zewnątrz na jednego mieszkańca - $64910:24455=2,65$.
Wypożyczenia na jednego zarejestrowanego czytelnika - $64910:3774=17,2$.

Zgodnie z rejestrem Starostwa Powiatowego w Bytowie w gminie Bytów działa 26 klubów i stowarzyszeń sportowych. W 2019 roku przekazano 20 klubom sportowym dotacje w ramach ustawy o sporcie na łączną kwotę 504.000,00 zł, z czego wykorzystano kwotę w łącznej wysokości 503.833,01 zł.

II. 6. Organizacje pozarządowe.

Współpraca Gminy Bytów ze środowiskiem pozarządowym odbywa się w szczególności na podstawie Roczego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. **Roczny program współpracy na rok 2020 został uchwalony 30 października 2019 r. uchwałą Nr XIII/105/2019 Rady Miejskiej w Bytowie.** Program współpracy określa cele, formy, zasady, zakres przedmiotowy oraz priorytetowe zadania publiczne realizowane w ramach współpracy z organizacjami, prowadzącymi działalność pożytku publicznego, w zakresie prowadzenia działalności w sferze zadań publicznych Gminy. Celem głównym programu było kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między administracją samorządową, a organizacjami pozarządowymi, służącego do lepszego rozpoznawania i zaspokajania potrzeb społecznych w sposób skuteczny i efektywny.

Gmina współpracowała z podmiotami na wielu płaszczyznach, zarówno finansowych jak i pozafinansowych. **W okresie realizacji programu wśród priorytetowych obszarów współpracy przewidziano m.in. zadania z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i ochrony zdrowia, działań na rzecz rodzin oraz zadania z zakresu realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii – w zakresie uzależnienia od alkoholu i przemocy.**

Na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Bytowie w 2019 r. na terenie gminy Bytów zarejestrowane były 94 organizacje pozarządowe.

Gmina Bytów prowadzi aktywną współpracę z samorządami z regionu pomorza oraz całej Polski i przynależy do n.w. Stowarzyszeń: Związek Miast Polskich, Stowarzyszenie „Polskie Zamki Gotyckie”, Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „Pojezierze Bytowskie”, Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Dorzecze Słupi”.

Organizacje pozarządowe z Gminy Bytów aktywnie włączają się w realizację zadań związanych z organizowaniem wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży, połączonym z profilaktyką uzależnień i innych, dysfunkcyjnych zachowań społecznych.

W poniższym zestawieniu przedstawiono działania, jakie zrealizowano w podanym zakresie zrealizowane na przestrzeni lat 2015-2019:

W 2019 roku:

- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia „Nazaret” im. św. Filipa Neri w Bytowie w wysokości 24.000,00 zł na realizację zadania publicznego pn. **„Wakacje z Nazaretem” - letnia kolonia dla dzieci**. Głównym celem zadania było zorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Wypoczynek wraz z realizowanymi na nim różnorodnymi zajęciami miały na celu odzyskanie przez dzieci równowagi emocjonalnej. Były też odpowiedzią na potrzebę zapewnienia dzieciom optymalnych warunków do ich zdrowego i prawidłowego rozwoju oraz ciekawą propozycją konstruktywnego spędzania czasu. W zadaniu wzięło udział 50 dzieci.
- **Udzielono dotacji** dla Fundacja JP II z Mądrzechowa w kwocie 11.666 zł na realizację zadania publicznego pn. **Organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży z miejscowości Mądrzechowo i Ząbinowice**. Głównym celem projektu było zorganizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz profilaktyka uzależnień, a także wypoczynek, rekreacja i zabawa. W zadaniu wzięło udział 45 dzieci.

W 2018 roku:

- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia „Nazaret” im. św. Filipa Neri w Bytowie w wysokości 23.500,00 zł na realizację zadania publicznego pn. **„Wakacje z Nazaretem” - letnia kolonia dla dzieci**. Głównym celem zadania było zorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Wypoczynek wraz z realizowanymi na nim różnorodnymi zajęciami miały na celu odzyskanie przez dzieci równowagi emocjonalnej. Były też odpowiedzią na potrzebę zapewnienia dzieciom optymalnych warunków do ich zdrowego i prawidłowego rozwoju oraz ciekawą propozycją konstruktywnego spędzania czasu. W zadaniu wzięło udział 50 dzieci.
- **Udzielono dotacji** dla Fundacja JP II z Mądrzechowa w kwocie 7.555 zł na realizację zadania publicznego pn. **Organizacja wyjazdu profilaktyczno – edukacyjnego dla dzieci i młodzieży z parafii Mądrzechowo „Biwak z Bogiem (i) mym przyjacielem”**. Głównym celem projektu było zorganizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz profilaktyka uzależnień, a także wypoczynek, rekreacja i zabawa. W zadaniu wzięło udział 45 dzieci.

W 2017 roku:

- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia „Nazaret” im. św. Filipa Neri w Bytowie w wysokości 23.500,00 zł na realizację zadania publicznego pn. **„Wakacje z Nazaretem” - letnia kolonia dla dzieci**. Głównym celem zadania było zorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Wypoczynek wraz z realizowanymi na nim różnorodnymi zajęciami miały na celu odzyskanie przez dzieci równowagi emocjonalnej. Były też odpowiedzią na potrzebę zapewnienia dzieciom optymalnych warunków do ich zdrowego i prawidłowego rozwoju oraz ciekawą propozycją konstruktywnego spędzania czasu.

W 2016 roku:

- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia „Nazaret” im. św. Filipa Neri w Bytowie

w wysokości 23.000,00 zł na realizację zadania publicznego pn. **„Wakacje z Nazaretem - letnia kolonia dla dzieci z rodzin zagrożonych demoralizacją i uzależnieniami”**. Głównym celem zadania było zorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Wypoczynek wraz z realizowanymi na nim różnorodnymi zajęciami miały na celu odzyskanie przez dzieci równowagi emocjonalnej. Były też odpowiedzią na potrzebę zapewnienia dzieciom optymalnych warunków do ich zdrowego i prawidłowego rozwoju oraz ciekawą propozycją konstruktywnego spędzania czasu.

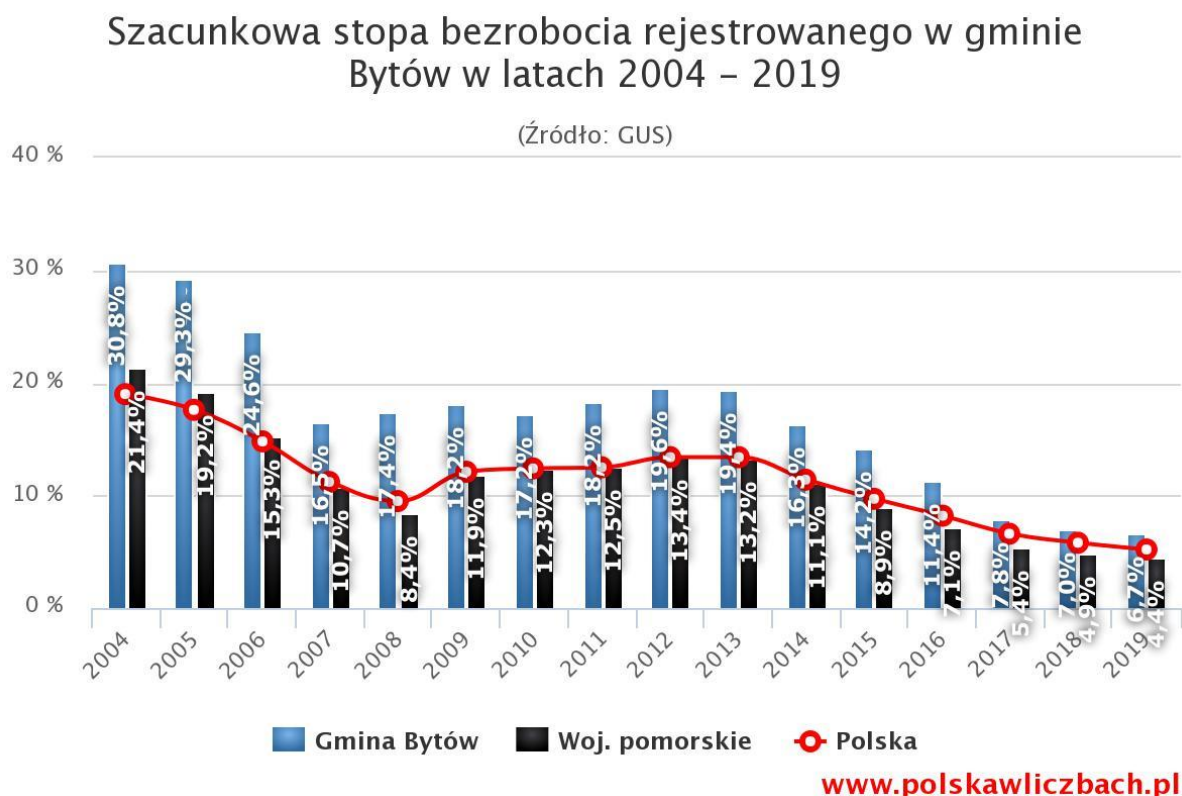
W 2015 roku:

- Udzielono dotacji dla Stowarzyszenia „Nazaret” im. św. Filipa Neri w Bytowie w wysokości 22.500,00 zł na realizację zadania publicznego pn. **„Wakacje z Nazaretem - letnia kolonia dla dzieci”**. Głównym celem zadania było zorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Wypoczynek wraz z realizowanymi na nim różnorodnymi zajęciami miały na celu odzyskanie przez dzieci równowagi emocjonalnej. Były też odpowiedzią na potrzebę zapewnienia dzieciom optymalnych warunków do ich zdrowego i prawidłowego rozwoju oraz ciekawą propozycją konstruktywnego spędzania czasu.

II. 7. Rynek pracy.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego 43,1% wszystkich pracujących ogółem w gminie Bytów stanowią kobiety, a 56,9% mężczyźni. **Bezrobocie rejestrowane w gminie Bytów wynosiło w 2019 roku 6,7%** (10,1% wśród kobiet i 3,7% wśród mężczyzn). **Jest to wyższy wynik, niż przeciętnie w województwie pomorskim (4,4%) oraz w skali całego kraju (5,2%).** Można również zauważyć dysproporcję w bezrobociu wśród kobiet w gminie Bytów w porównaniu do danych z województwa pomorskiego (5,9%) i średniej krajowej (6,1%).

Wykres 1. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Bytów w latach 2004-2019

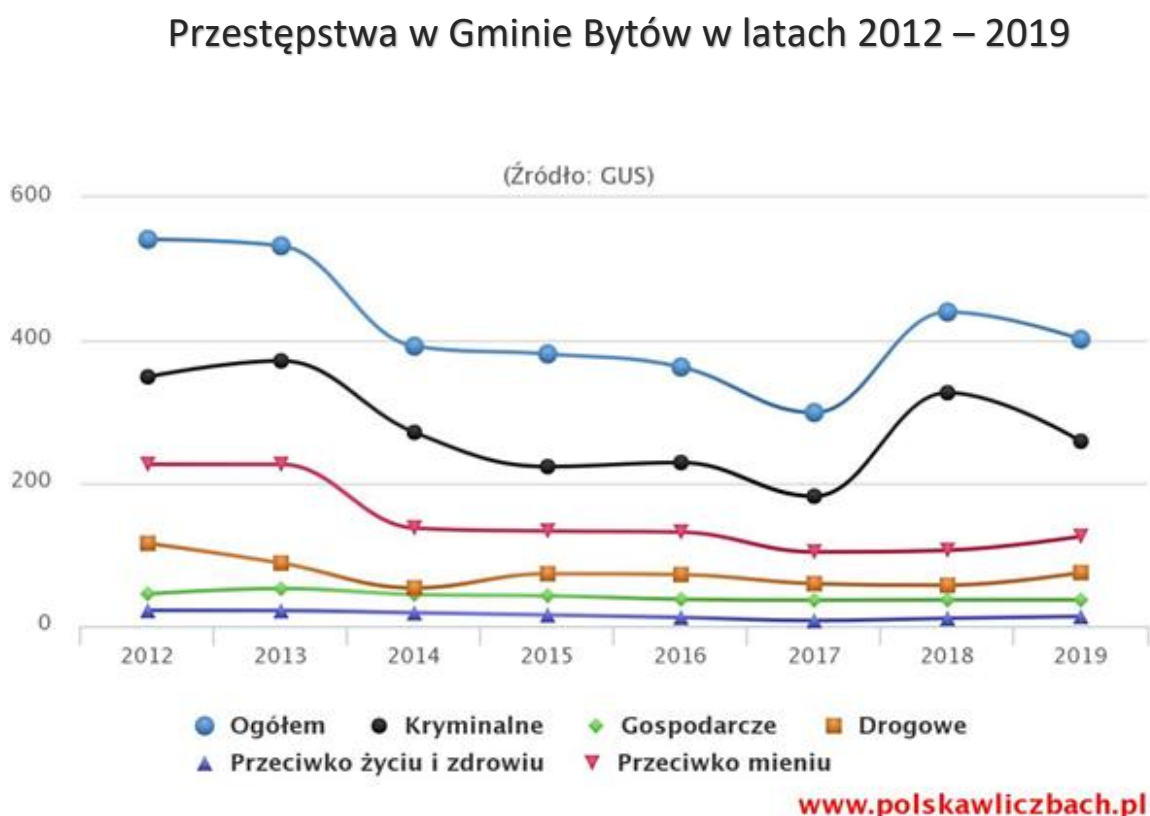

II. 8. Przestępczość.

Jak informuje Główny Urząd Statystyczny, w 2019 roku w gminie Bytów stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 402 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,78 przestępstw. **Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa pomorskiego (20,67) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (20,75).** Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Bytów wynosi 81,90% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa pomorskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Bytów najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,17 (wykrywalność 77%) oraz przeciwko mieniu - 4,93 (wykrywalność 49%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,94 (99%), o charakterze gospodarczym - 1,44 (70%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,53 (92%).

Wskaźnik przestępstw drogowych na 1000 mieszkańców w gminie Bytów (2,94) znacznie przekracza średnią dla województwa (1,66) i kraju (1,86).

Wykres 2. Przestępstwa w Gminie Bytów w latach 2012-2019¹

II 9. Placówki wsparcia dziennego i świetlice.

Celem funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczo - specjalistycznej w Bytowie oraz świetlic opiekuńczo-specjalistycznych jest zapewnienie pomocy dzieciom i młodzieży, wspieranie ich prawidłowego rozwoju emocjonalnego, kształtowanie pozytywnych postaw i wartości oraz umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie, a także stworzenie atmosfery bezpieczeństwa i wsparcia dla podopiecznych. Zajęcia w Placówce Wsparcia Dziennego i w świetlicach uczą wzajemnej akceptacji i kształtowania postaw sprzyjających zdrowemu stylowi życia. Wychowawcy zwracają uwagę na prawidłową realizację obowiązku szkolnego, aby zapewnić powodzenie w szkole, a także rozwój upodobań i zainteresowań podopiecznych. Ogromna uwaga skierowana została na działania o charakterze profilaktycznym, mające na celu popularyzację wśród uczestników zajęć pozytywnych wzorców zachowań i postępowania, dbania o własne zdrowie, rozwój fizyczny i emocjonalny, budowanie prawidłowych relacji rodzinnych, rówieśniczych i środowiskowych, unikanie używek, przeciwdziałanie agresji i przemocy. W Placówce Wsparcia Dziennego i w świetlicach prowadzona jest również terapia logopedyczna, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia z zakresu profilaktyki uzależnień, a także zajęcia kulinarne i plastyczne.

Świetlice są miejscem, gdzie, w atmosferze ciepła, szacunku, zrozumienia, bezpieczeństwa, akceptacji, pomocy i wsparcia, dzieci rozwijają się intelektualnie, moralnie i społecznie.

¹ Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami szacunkowymi bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców gminy Bytów

W poniższym zestawieniu wymieniono działania ww. Placówki Wsparcia Dziennego i świetlic, jakie sfinansowała gmina Bytów na przestrzeni lat 2015-2019.

Sfinansowano prowadzenie w okresie **od 14 stycznia do 12 grudnia 2019 r.:**

- Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczo - specjalistycznej w Bytowie na łączną kwotę 46.521,00 zł jako projekt pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy” – **prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczo – specjalistycznej w Bytowie**, realizowany przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadania publicznego zleconego i dofinansowanego przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywały się 5 razy w tygodniu z wyłączeniem przerwy wakacyjnej i przerw świątecznych.
- Świetlice opiekuńczo – specjalistycznych w Gostkowie i Niezabyszewie na łączną kwotę 57.936,00 zł jako projekty pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy” – **prowadzenie świetlicy opiekuńczo – specjalistycznej**, realizowanych przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadań publicznych zleconych i sfinansowanych przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych. Spotkania odbywały się 3 razy w tygodniu w Niezabyszewie i Gostkowie z wyłączeniem przerwy wakacyjnej i przerw świątecznych.

Sfinansowano prowadzenie w okresie **od 19 lutego do 14 grudnia 2018 r.:**

- Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczo - specjalistycznej w Bytowie na łączną kwotę 46.210,00 zł jako projekt pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy” – prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczo – specjalistycznej w Bytowie, realizowany przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadania publicznego zleconego i dofinansowanego przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywały się 5 razy w tygodniu z wyłączeniem przerwy wakacyjnej i przerw świątecznych.
- Świetlice opiekuńczo – specjalistycznych w Gostkowie, Niezabyszewie i Pomysku Wielkim na łączną kwotę 83.683,80 zł jako projekty pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy” – prowadzenie świetlicy opiekuńczo – specjalistycznej, realizowanych przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadań publicznych zleconych i dofinansowanych przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywały się 3 razy w tygodniu w Niezabyszewie, Gostkowie i Pomysku Wielkim z wyłączeniem przerwy wakacyjnej i przerw świątecznych.

Sfinansowano prowadzenie w okresie **od 30 stycznia do 15 grudnia 2017 r.:**

- Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczo - specjalistycznej w Bytowie na łączną kwotę 46.575,00 zł jako projekt pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy” – prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczo – specjalistycznej w Bytowie, realizowany przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadania publicznego zleconego i dofinansowanego przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywały się 5 razy w tygodniu.
- Świetlice opiekuńczo – specjalistycznych w Gostkowie, Niezabyszewie i Pomysku Wielkim na łączną kwotę 86.895,00 zł jako projekty pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy” – prowadzenie świetlicy opiekuńczo – specjalistycznej, realizowanych przez Stowarzyszenie

Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadań publicznych zleconych i dofinansowanych przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywały się 3 razy w tygodniu w Niezabyszewie, Gostkowie i Pomysku Wielkim.

Sfinansowano prowadzenie w okresie **od 18 stycznia do 16 grudnia 2016r.:**

- Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczo - specjalistycznej w Bytowie na łączną kwotę 46.592,00 zł jako projekt pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy” – prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczo – specjalistycznej w Bytowie, realizowany przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadania publicznego zleconego i dofinansowanego przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywały się 5 razy w tygodniu.
- Świetlice opiekuńczo – specjalistycznych w Gostkowie, Niezabyszewie i Pomysku Wielkim na łączną kwotę 85.070,00 zł jako projekty pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy” – prowadzenie świetlicy opiekuńczo – specjalistycznej, realizowanych przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadania publicznego zleconego i dofinansowanego przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywały się 3 razy w tygodniu w Niezabyszewie, Gostkowie i Pomysku Wielkim.

Sfinansowano prowadzenie, w okresie **od 12 stycznia do 18 grudnia 2015r.:**

- Świetlice opiekuńczo – specjalistycznych w Bytowie, Gostkowie, Niezabyszewie i Pomysku Wielkim na łączną kwotę 128.488,00 zł jako projekt pn. „Uczymy, bawimy, wspieramy”, realizowany przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie w ramach zadania publicznego zleconego i dofinansowanego przez Gminę Bytów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Spotkania odbywały się 5 razy w tygodniu w Bytowie i 3 razy w tygodniu w Niezabyszewie, Gostkowie i Pomysku Wielkim.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZEMOCOWYCH Z PERSPEKTYWY INSTYTUCJI PUBLICZNYCH DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE GMINY BYTÓW

III. 1. Działania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej zostały ustanowione w Ustawie z dnia 12 marca 2004 roku², zgodnie z którą głównym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Na gruncie przedmiotowej ustawy realizacja zadań została podzielona pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym, a gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. pod postacią prowadzenia domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, udzielania pomocy rzeczowej, zasiłków celowych przyznawanych na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielania schronienia i posiłku, zasiłków na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Bytów zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie. Na podstawie art. 7 ww. ustawy o pomocy społecznej, osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej

² Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, (Dz. U. 2004 Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).

Z danych MOPS w Bytowie wynika, że liczba rodzin zgłaszających się po różne formy świadczeń w związku z problemem uzależnień (w tym uzależnienia alkoholowego) w roku 2019 zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku i wykazuje tendencje malejącą.

Tabela 5. Pomoc MOPS – świadczenia z powodu problemów uzależnień

	2015	2016	2017	2018	2019
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień (ogółem)	7	6	5	1	2
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnienia alkoholowego	153	140	119	122	113

W przeciągu jednego roku doszło do odwrócenia się tendencji w rodzaju pomocy udzielanej przez pracowników MOPS ze względu na przemoc w rodzinie. W 2018 roku przeważały zdecydowanie świadczenia o charakterze rzeczowym, a w 2019 roku przeważały świadczenia o wymiarze pieniężnym.

Tabela 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS ze względu na przemoc w rodzinie

	2015	2016	2017	2018	2019
Świadczenia rzeczowe dla osób	25	16	13	28	15
Świadczenia pieniężne dla osób	46	16	31	11	33

Analiza problemów osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje na różnorodność potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Bytów, dotyczących kwestii ubóstwa, braku zatrudnienia, problemów zdrowotnych (niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba), bezradności opiekuńczo-wychowawczej czy alkoholizmu. Wśród najczęstszych przyczyn kwalifikujących do świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Bytów są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Tabela 7. Przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez MOPS w gminie Bytów w latach 2015-2019 (liczba osób)

	2015	2016	2017	2018	2019
Niepełnosprawność	328	337	317	299	290
Bezrobocie	426	383	320	249	205
Kłęska żywiołowa	0	0	0	0	0
Ubóstwo	545	525	441	366	323
Bezradność opiek.-wych.	257	202	163	145	123
Długotrwała choroba	474	455	430	412	376
Alkoholizm	153	140	119	122	113
Inne	213	177	153	173	141
Łączna liczba osób, którym udzielono pomocy	855	814	709	662	585

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają niezmiennie. **Warto zauważyć, że na przestrzeni ostatnich pięciu lat w zauważalnym stopniu i stale zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy społecznej.** Tendencja ta przejawia się we wszystkich rodzajach przyczyn przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez MOPS. Dotyczy to również alkoholizmu, który stale figuruje jako powód przyznawania świadczeń z tytułu pomocy społecznej. Świadczy to o konieczności podejmowania dalszych działań profilaktycznych w tym zakresie wśród społeczności Gminy Bytów, w tym zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, aby zapobiegać internalizowaniu przez nich pejoratywnych wzorców związanych ze spożywaniem alkoholu.

III. 2. Działania realizowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

III. 2. 1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz narkomanii należy do zadań własnych gminy. **W Gminie Bytów działania te realizowane są na podstawie opracowywanego i uchwalanego corocznie przez Radę Miejską w Bytowie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.**

Jako zadania Programu na rok 2020³ wyznaczono:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działania na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych;
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku naruszeniem przepisów określonych art. 13(1) i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń;
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej;
7. Przeciwdziałanie narkomanii;
8. Działania związane z przewidzianiem Covid-19.

³ Uchwała nr XV/137/2019 Rady Miejskiej w Bytowie z dnia 20 grudnia 2019 roku.

W ramach realizacji Programu podejmowana jest współpraca z:

1. organizacjami pozarządowymi,
2. Centrum Integracji Społecznej w Bytowie,
3. MOPS w Bytowie,
4. Komendą Powiatową Policji w Bytowie,
5. Zespołem Interdyscyplinarnym Gminy Bytów,
6. placówkami oświatowymi,
7. Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej,
8. Sądem Rejonowym w Bytowie,
9. Poradnią Psychologiczną-Pedagogiczną w Bytowie,
10. grupami AA, Al.-Anon, DDA.
11. jednostkami statutowo zajmującymi się udzielaniem pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób doznających przemocy i ich rodzin, co stanowi integralne ogniwo działań profilaktycznych oraz rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami i przemocą w rodzinie.

III 2. 2. Realizacja zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Problemami związanymi z polityką społeczną w zakresie używania substancji psychoaktywnych zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Bytów.

Zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277) do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) należy:

1. inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 41 ust. 3 ww. ustawy);
2. podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 41 ust. 3 ww. ustawy);
3. opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
4. kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

Ponadto do kompetencji GKRPA należą zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 218.).

GKRPA w Bytowie wykazuje dużą regularność pracy. Na przestrzeni lat 2015-2019 co roku odbywała się taka sama liczba posiedzeń ogólnych (12). W ramach GKRPA prowadzony jest Punkt Konsultacyjno - Informacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz dla ofiar przemocy. Liczba dyżurów w Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Znacząco natomiast spada co roku liczba zaplanowanych spotkań w

Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym. Maleje również liczba osób z problemem alkoholowym zgłoszonych do GKRPA i zaproszonych do konsultacji w Punkcie. Na zbliżonym poziomie utrzymuje się liczba kontroli przeprowadzanych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na okoliczność weryfikacji przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych. Dużą nieregularnością cechuje się za to liczba wydawanych postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Szczególnie godny podkreślenia jest zauważalny spadek liczby postępowań wszczynanych ws. leczenia odwykowego wobec osób, a także liczba skierowanych do sądu wniosków w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

Tabela 8. Realizacja zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogólne posiedzenia GKRPA	12	12	12	12	12
Liczba dyżurów w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym	140	145	131	132	130
Liczba zaplanowanych spotkań w PK-I	561	495	360	389	285
Liczba osób z problemem alkoholowym zgłoszonych do GKRPA i zaproszonych do Punktu K-I	63	44	45	51	37
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	12	10	10	11	10
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	28	19	22	13	17
Postępowania wszczęte ws. leczenia odwykowego wobec osób	64	44	45	51	37
Przeprowadzenie badań przez biegłych sądowych	34	30	17	18	30
Skierowanie wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	23	23	21	18	14

III 2. 3. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Z perspektywy ostatnich 5 lat można zauważyć tendencja do systematycznego spadku liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Bytów. W 2011 r. było ich 89, a w 2019 roku 75, co daje spadek o 15,73%.

Jak podaje PARPA⁴, w całym województwie pomorskim na dzień 31.12.2019 r. było łącznie 8599 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 5105 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 3494 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). **Zatem liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie Bytów stanowiła na ostatni dzień 2019 r. nikły (0,87%) odsetek wszystkich punktów w województwie pomorskim.**

W Gminie Bytów na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypadało w roku 2011 średnio 276 osób, a w 2019 roku – 339 osób. Posługując się narzędziem w postaci przeliczenia liczby mieszkańców na liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych okazuje się, że w Gminie Bytów alkohol jest dużo mniej dostępny, niż ogólnie w województwie pomorskim (257 osób/punkt) i mniej, niż w całym kraju (297 osób/1 punkt).

Tabela 9. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych ogółem w gminie Bytów

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem tj. do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży)	82	80	78	74	75

Wyraźnie rysuje się w tym miejscu polityka Gminy Bytów w zakresie zmniejszenia dostępności do alkoholu, co w efekcie może przyczyniać się do zmniejszenia spożycia alkoholu.

Tabela 10. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych wd. zawartości alkoholu i formy sprzedaży (na miejscu / poza miejscem sprzedaży)

		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży	do 4,5%	51	48	48	44	45
	od 4,5% do 18%	43	42	41	37	35
	pow. 18%	45	43	42	39	44
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży	do 4,5%	31	32	30	30	30
	od 4,5% do 18%	17	16	15	17	17
	pow. 18%	25	24	21	20	18

⁴ PARPA, Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2019 r., op. cit., s. 14-15.

Zarysowana powyżej polityka władz Gminy Bytów znajduje również odzwierciedlenie w szerokiej gamie różnorodnych działań profilaktycznych na rzecz jej mieszkańców, a zwłaszcza w zakresie zwiększenia świadomości związanej z substancjami takimi jak: nikotyna, alkohol, narkotyki. Działania Gminy są również nakierowane na przeciwdziałanie przemocy.

III. 2. 4. Główne działania profilaktyczne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych w latach 2015-2019.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone w 2015 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Przemoc boli”** organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki. Gmina Bytów zakupiła zestaw materiałów edukacyjnych do przeprowadzenia lekcji i warsztatów na temat przemocy w szkole.
- spektakl przeprowadzony przez Teatr „Kurtyna” z Krakowa z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie, który był jednym z elementów realizowanego przez Hufiec Pracy w Bytowie programu edukacyjno – profilaktycznego pn. **„Jestem wolny – nie uzależniam się”**.
- Sfinansowano przeprowadzenie w Gimnazjum nr 1 w Bytowie zajęć profilaktycznych pn. **„Wolni od uzależnień i przemocy”** obejmujących zagadnienia związane z uzależnieniami od alkoholu, środków odurzających oraz przemocy. Odbiorcami programu byli uczniowie wszystkich klas II.
- Gmina Bytów przystąpiła do kampanii profilaktycznej – **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”** organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, która została skierowana do szkół podstawowych i gimnazjalnych.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Postaw na rodzinę!”** 2015 organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki. Głównym celem kampanii było promowanie pozytywnej profilaktyki stawiającej na wzmacnianie więzi rodzinnych, która została skierowana do szkół podstawowych i gimnazjalnych.
- Dofinansowano działania z zakresu profilaktyki pierwszorzędowej i drugorzędowej, mające na celu zapobieganie lub zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych pn. **„Nazwa wyłoniona z konkursu dla młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych”** realizowane przez Liceum Ogólnokształcące w Bytowie
- Dofinansowano zajęcia prowadzone w ramach kampanii **„Postaw na rodzinę”** i **„Zachowaj trzeźwy umysł”** oraz zajęć profilaktyczno – edukacyjnych dla 137 uczniów Szkoły Podstawowej w Gostkowie.
- Sfinansowano program profilaktyczny pn. **„Wybieram zdrowe i bezpieczne życie”** przeprowadzony w Szkole Zawodowej w Bytowie.
- Dofinansowano zajęcia profilaktyczno - edukacyjne pn. **„Moja rodzina”** realizowane przez Gimnazjum nr 1 w Bytowie.
- Gmina Bytów sfinansowała zajęcia edukacyjno - profilaktyczne z zakresu zdrowego stylu życia, zapobiegania narkomanii, stosowania używek, dopalaczy, używania alkoholu i jego konsekwencjach dla uczestników zajęć sportowych Uczniowskiego Ludowego Klubu Sportowego U-2.
- Sfinansowano zajęcia profilaktyczno - edukacyjne dla 124 uczniów oraz przedszkolaków zrealizowane w Szkole Podstawowej w Gostkowie, które odbyły się październiku i listopadzie 2015r. pn. **„Dziecko w szkole - bezpieczne i zdrowe”** oraz **„Moje prawa i obowiązki”**.
- Sfinansowano realizację spektakli profilaktycznych, które odbyły się w Przedszkolach, w Szkołach Podstawowych w Bytowie, Gostkowie, Niezabyszewie, Pomysku Wielkim,

Rekowie oraz Gimnazjum. Problematyka, która została poruszona w programach to przede wszystkim profilaktyka uzależnień oraz przemoc rówieśnicza. Zajęcia adresowane do uczniów miały na celu pogłębić wiedzę na temat szkodliwości używek, pomóc młodym ludziom dokonywać właściwych wyborów, uczyć asertywności, pożądanych zachowań w sytuacjach trudnych lub konfliktowych, uświadomić konieczność odpowiedzialności za swoje zachowanie i wskazać gdzie szukać pomocy.

- Udzielono dotacji dla Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie na realizację zadania publicznego pn. **„Nie bądź toksyczny” – program przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej.**

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone w 2016 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Przemoc boli”** organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych z Poznania. Gmina Bytów zakupiła zestaw materiałów edukacyjnych do przeprowadzenia lekcji i warsztatów na temat przemocy w szkole. Powyższa kampania skierowana została do szkół podstawowych i gimnazjalnych gminy Bytów.
- Gmina Bytów przystąpiła do kampanii profilaktycznej – **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”** organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, która została skierowana do szkół podstawowych i gimnazjalnych
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Postaw na rodzinę!”** 2016 organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki. Głównym celem kampanii było promowanie pozytywnej profilaktyki stawiającej na wzmacnianie więzi rodzinnych, która została skierowana do szkół podstawowych i gimnazjalnych
- **Gmina Bytów sfinansowała zajęcia profilaktyczne** trwające od 09 do 17 lutego w ramach których, realizowany był tydzień profilaktyki dla uczniów Szkoły Podstawowej w Niezabyszewie z programem profilaktycznym gdzie prowadzone były w klasach cykle pogadanek, prelekcje, projekcje filmów, zajęcia warsztatowe, konkursy plastyczne.
- **Dofinansowano zajęcia profilaktyczno - edukacyjne** „Przemoc boli”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Cukierki” oraz „Bezpieczne i ciekawe wakacje” dla klas I – VI oraz dzieci z dwóch grup przedszkolnych, łącznie 128 uczniów Szkoły Podstawowej w Gostkowie
- **Sfinansowano spektakl profilaktyczny** zrealizowany przez Teatr „Kurtyna” z Krakowa pt. „Bilet do raju” w ramach prowadzonych zajęć, w 11-20 Hufcu Pracy w Bytowie programu edukacyjno – profilaktycznego z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu, nikotyny, dopalaczy. W zajęciach uczestniczyło 116 uczniów z Gimnazjum – Oddziału Przysposabiającego do Pracy oraz Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nad którymi ww. jednostka sprawuje pieczę.
- Dofinansowano zajęcia profilaktyczno - edukacyjne pn. **„Moja rodzina”** realizowane przez Gimnazjum nr 1 w Bytowie.
- Gmina Bytów dofinansowała udział bytowskiej młodzieży ze szkół, **które zadeklarowały uczestnictwo:** Gimnazjum nr 2, Zespół Szkół Ekonomiczno – Usługowych, Liceum Ogólnokształcące oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w **programie profilaktycznym pn. „Szepty serc”**. Musical realizowany był w ramach projektu profilaktycznego „Wartością możemy być dla siebie” przez Grupę artystyczną ENOSIS PaT Lębork.
- W Gimnazjum nr 1 w Bytowie prowadzone były **zajęcia profilaktyczne pn. „Wolni od uzależnień i przemocy”** obejmujące zagadnienia związane z uzależnieniami od

alkoholu, środków odurzających oraz przemocy. Odbiorcami ww. programu byli uczniowie klas II.

- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie na realizację zadania publicznego pn. „Trzeźwy umysł – zdrowy umysł” program przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone w 2017 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. „**Przemoc boli**” organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych z Poznania. Gmina Bytów zakupiła zestaw materiałów edukacyjnych do przeprowadzenia lekcji i warsztatów na temat przemocy w szkole. Powyższa kampania skierowana została do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z gminy Bytów.
- Zostały dofinansowane prowadzone w Szkole Podstawowej Nr 1 w Bytowie zajęcia profilaktyczne pn. „**Wolni od uzależnień i przemocy**” obejmujące zagadnienia związane z uzależnieniami od alkoholu, środków odurzających oraz przemocy. Odbiorcami byli uczniowie klas II Gimnazjum.
- Gmina Bytów przystąpiła do kampanii profilaktycznej – „**Zachowaj Trzeźwy Umysł**” organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, która została skierowana do szkół podstawowych i gimnazjalnych.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. „**Alkohol i papierosy**” organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych. Materiały profilaktyczne dla młodzieży i dorosłych poruszały tematy dot. alkoholu (w tym: **picie szkodliwe, picie ryzykowne**), papierosów (w tym: bierne palenie), **FASD** oraz **FTS** i **DDA**, która została skierowana do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. „**Rodzina na TAK**” organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych. Jej głównym celem było budowanie prawidłowych relacji i wspieranie pozytywnych funkcji rodziny. Przystępując do kampanii Rodzina na TAK!, zrealizowano działania na rzecz wzmacniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny oraz wzajemnych relacji łączących jej członków, która została skierowana do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. „**Przeciw pijanym kierowcom**” – śmierć lub kalectwo. Pijani kierowcy rujną życie ! organizowanej przez Krakowska Akademię Profilaktyki, skierowanej do kierowców, a także do pasażerów, świadków jazdy po alkoholu. Materiały zostały przekazane do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. „**Postaw na rodzinę!**” 2017 organizowanej przez Krakowska Akademię Profilaktyki, która została skierowana do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Głównym celem kampanii było promowanie pozytywnej profilaktyki stawiającej na wzmacnianie więzi rodzinnych.
- Gmina Bytów sfinansowała **zajęcia profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy, towarzyszące realizowanym kampaniom pn. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Rodzina na TAK” oraz „Reaguj na przemoc”**, dla klas I – VI oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych, łącznie 125 uczniów Szkoły Podstawowej w Gostkowie.

- Sfinansowano spektakl **pt. „Spacer po linie”** przeprowadzony przez Teatr „Kurtyna” z Krakowa w ramach realizowanego przez 11-20 Hufiec Pracy w Bytowie programu edukacyjno – profilaktycznego z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu, nikotyny, dopalaczy. W zajęciach uczestniczyło 50 uczniów z Gimnazjum – Oddziału Przysposabiającego do Pracy oraz 70 uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nad którymi ww. jednostka sprawuje pieczę.
- 14 uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Bytowie uczestniczyło w zajęciach pn. **„Jak organizować czas bez uzależnień”**.
- Zostały dofinansowane działania profilaktyczno - edukacyjne w **zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy** pn. **„Alkohol i papierosy”, „Narkotyki? To mnie nie kręci”** oraz **„Moja szkoła bezpieczna i zdrowa”** dla klas I – VII oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych uczniów Szkoły Podstawowej w Gostkowie oraz rodziców.
- Udzielono dotacji dla Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie na realizację zadania publicznego pn. **„Sobą być” - program przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej**.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone w 2018 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Przemoc boli”** organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych z Poznania. Gmina Bytów zakupiła zestaw materiałów edukacyjnych do przeprowadzenia lekcji i warsztatów na temat przemocy w szkole. Powyższa kampania skierowana została do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z gminy Bytów.
- Dofinansowano działania profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy pn. **„STOP przemocy”** dla uczniów z 11 – 20 Hufca Pracy w Bytowie. Zajęcia trwały od kwietnia do czerwca 2018 r. W czasie trwania zadania odbył się cykl zajęć w ramach kampanii pn. „Przemoc boli”, „Reaguj na przemoc”, m.in. warsztaty pn. „Lubi, kocha, szanuje, (...), bije, szkaluje” przeprowadzone przez psychologa, Certyfikowanego Specjalistę ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Dofinansowano działania profilaktyczno - edukacyjne w **zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy, towarzyszące kampaniom „Alkohol i papierosy”, „Przemoc boli”, „Narkotyki? To mnie nie kręci”** oraz **„Rozmawiam, mediuje, negocjuję”** dla klas I – VIII oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych łącznie 145 osób ze Szkoły Podstawowej w Gostkowie oraz ich rodziców.
- Zostały dofinansowane prowadzone w Szkole Podstawowej Nr 1 w Bytowie zajęcia profilaktyczne pn. **„Wolni od uzależnień i przemocy”** obejmujące zagadnienia związane z uzależnieniami od alkoholu, środków odurzających oraz przemocy. Odbiorcami byli uczniowie klas VIII.
- Gmina Bytów przystąpiła do kampanii profilaktycznej – **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”** organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, która została skierowana do szkół podstawowych i gimnazjalnych.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Rodzina na TAK”**, organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, która została skierowana do szkół podstawowych, gimnazjalnych. Jej głównym celem było budowanie prawidłowych relacji i wspieranie pozytywnych funkcji rodziny.

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Postaw na rodzinę!”** 2018 organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki, która została skierowana do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
- Gmina Bytów sfinansowała zajęcia profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy jako działania towarzyszące kampaniom pn. **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Rodzina na TAK” o „Reaguj na przemoc” oraz „Szkoła Promująca Zdrowie”** dla klas I – VII oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych, łącznie 140 osób ze Szkoły Podstawowej w Gostkowie oraz ich rodziców.
- Dofinansowane zostały działania profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy pn. **TYDZIEŃ PROFILAKTYKI pt. „Żyję zdrowo i świadomie”** dla klas I – VII, łącznie 101 osób ze Szkoły Podstawowej w Niezabyszewie.
- Sfinansowano **spektakl pt. „Labirynt”** przeprowadzony przez Teatr „Kurtyna” z Krakowa w ramach realizowanego przez 11-20 Hufiec Pracy w Bytowie programu edukacyjno – profilaktycznego z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu, nikotyny, dopalaczy. W zajęciach uczestniczyło 40 uczniów z Gimnazjum – Oddziału Przystosowującego do Pracy oraz 70 uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nad którymi ww. jednostka sprawuje pieczę.
- W dniach 13 i 14 czerwca 2018 r., w Szkole Podstawowej nr 5 w Bytowie, w 4 grupach, gdzie 1 grupę stanowiły dwie klasy szkolne, został przeprowadzony przez 2 trenerów Program edukacyjno – profilaktyczny pn. **DEBATA**, który miał za zadanie wzmocnić postawy pro-abstynenckie u nastolatków stojących przed progiem inicjacji alkoholowej, narkotykowej. Program ten ma charakter uprzedzający. Jego zadaniem było zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i towarzyszącym temu konsekwencjom oraz promowanie postaw abstynencji. Program został skierowany do wszystkich klas VI i VII, łącznie do 171 uczniów. Program jest rekomendowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie oraz Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii.
- Gmina Bytów zorganizowała i sfinansowała program rekomendowany profilaktyki zintegrowanej pn. **Archipelag Skarbów** dla 97 uczniów klas VIII Szkoły Podstawowej nr 5 w Bytowie, rady pedagogicznej oraz rodziców. Ponadto została przeprowadzona Diagnoza zachowań problemowych i potencjału młodzieży, która brała udział w Programie Archipelag Skarbów.
- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie na kwotę 1.000,00 zł na realizację zadania publicznego pn. **„Jestem” - program przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej.**
- Udzielono dotacji dla Fundacji JP II z Mądrzechowa na realizację zadania publicznego pn. **Organizacja wyjazdu profilaktyczno – edukacyjnego dla dzieci i młodzieży z parafii Mądrzechowo „Biwak z Bogiem (i) mym przyjacielem”.** Głównym celem projektu było zorganizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz profilaktyka uzależnień, a także wypoczynek, rekreacja i zabawa. W zadaniu wzięło udział 45 dzieci.
- Udzielono dotacji dla Stowarzyszenia „Nazaret” im. św. Filipa Neri w Bytowie na realizację zadania publicznego pn. **„Oswoić świat ... Edukacja – Świadomość – Zabawa – Wypoczynek”.** Zadanie zostało skierowane do dzieci i rodziców głównie tych mających w rodzinie problemy uzależnień. Głównym celem zadania było m.in. odzyskanie równowagi emocjonalnej, wskazanie prawidłowego spędzania czasu wolnego. W ramach zadania m.in. odbyły się zajęcia indywidualne i grupowe z psychologiem.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone w 2019 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Przemoc boli”** organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych z Poznania. Gmina Bytów zakupiła zestaw materiałów edukacyjnych do przeprowadzenia lekcji i warsztatów na temat przemocy w szkole. Powyższa kampania skierowana została do szkół podstawowych i ponadpodstawowych z gminy Bytów.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Stop przemocy”** organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych z Poznania. Gmina Bytów zakupiła zestaw materiałów edukacyjnych do przeprowadzenia lekcji i warsztatów na temat przemocy w szkole. Powyższa kampania skierowana została do szkół podstawowych i ponadpodstawowych z gminy Bytów.
- Dofinansowano działania profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy pn. **„19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”** dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Bytowie. Zajęcia trwały od września do listopada 2019 r. Szkoła wzięła udział w międzynarodowej kampanii pn. „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”.
- Gmina Bytów przystąpiła do kampanii profilaktycznej – **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”** organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, która została skierowana do szkół podstawowych.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Rodzina na TAK”**, organizowanej przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych, która została skierowana do szkół podstawowych, gimnazjalnych. Jej głównym celem było budowanie prawidłowych relacji i wspieranie pozytywnych funkcji rodziny.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Postaw na rodzinę!”** organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki, która została skierowana do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Głównym celem kampanii było promowanie pozytywnej profilaktyki stawiającej na wzmacnianie więzi rodzinnych.
- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Przeciw pijanym kierowcom”** organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki, która została skierowana do szkół ponadpodstawowych.
- Gmina Bytów dofinansowała zajęcia profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy jako działania towarzyszące kampaniom pn. **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Rodzina na TAK” „Szkoła Promująca Zdrowie” oraz Program antynikotynowy „Bieg po zdrowie”** dla klas I – VIII oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych, łącznie 149 osób ze Szkoły Podstawowej w Gostkowie oraz ich rodziców.
- Dofinansowane zostały działania profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy pn. **„Moja recepta na zdrowie”** dla klas I – VIII, łącznie 117 osób ze Szkoły Podstawowej w Niezabyszewie.
- Dofinansowane zostały działania profilaktyczno - edukacyjne w związku z ogólnopolską kampanią pn. **„Zachowaj Trzeźwy Umysł”** pod hasłem „Chce mi się chcieć!, czyli o przeciwdziałaniu wyuczonej bezradności” dla klas I – VIII, łącznie 118 osób ze Szkoły Podstawowej w Niezabyszewie.
- Gmina Bytów dofinansowała zajęcia profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy m.in. jako działania towarzyszące kampaniom pn. **„Unplugged”, „Przemoc boli” „Szkoła Promująca Zdrowie”** dla klas

I – VIII oraz dzieci z oddziałów przedszkolnych, łącznie 143 osób ze Szkoły Podstawowej w Gostkowie.

- Dofinansowane zostały działania profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy pn. **„Jestem wartościowym człowiekiem”** dla uczniów klas IV – VIII Szkoły Podstawowej nr 2 w Bytowie, którzy zostali zakwalifikowani na zajęcia rozwijające kompetencje społeczno – emocjonalne.
- Gmina Bytów dofinansowała zajęcia profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy m.in. jako działania towarzyszące kampaniom pn. **„Wiem jak postępować”** dla dzieci w wieku 3-6 uczęszczających do Przedszkola nr 2 w Bytowie.
- Dofinansowane zostały działania profilaktyczno - edukacyjne w zakresie uzależnień od środków psychoaktywnych i przemocy pn. **„Wiem jak postępować i co jest dla mnie dobre”** dla 136 dzieci uczęszczających do Przedszkola nr 1 w Bytowie.
- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Pomóż mi” w Bytowie na kwotę 1.000,00 zł na realizację zadania publicznego pn. **„Jestem bezpieczny i zdrowy” - program przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej.**
- Udzielono dotacji dla Fundacja JP II z Mądrzechowa na realizację zadania publicznego pn. **Organizacja wypoczynku dla dzieci i młodzieży z miejscowości Mądrzechowo i Ząbinowice.** Głównym celem projektu było zorganizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz profilaktyka uzależnień, a także wypoczynek, rekreacja i zabawa. W zadaniu wzięło udział 45 dzieci.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dorosłych prowadzone w 2015 r.:

- przeprowadzenie warsztatów umiejętności rodzicielskich pn. **„Szkoła dla rodziców”**, skierowanych do rodziców uczniów uczęszczających do Szkoły Zawodowej w Bytowie. W zajęciach uczestniczyło 13 rodziców.
- odbyło się szkolenie – warsztaty dla nauczycieli i rodziców na temat **„Ochrona dziecka i rodziny w przepisach prawa karnego i rodzinnego”**. W szkoleniu uczestniczyło 35 osób.
- szkolenie dla rodziców i nauczycieli na temat **„Jak bez klapsów, z miłością i szacunkiem stawiać dziecku granice?”** przeprowadzone w niepublicznym Przedszkolu „Bolek i Lolek” w Udorpiu, które odbyło się w dniu 05.05.2015r. W szkoleniu wzięło udział 28 osób.
- Gmina Bytów wzięła udział w kampanii pn. **„Przeciw pijanym kierowcom”**. Materiały w szczególności wykorzystano w ramach prowadzonej akcji pn. „Stop Pijanym Kierowcom”.
- Sfinansowano wyjazd na **Ogólnopolskie Spotkanie Trzeźwościowe w Licheniu**, w którym uczestniczyły bytowskie grupy samopomocowe AA „Wiosna”, AA „Jutrzenka”, Grupa AI – Anon „Nadzieja” oraz DDA „Słońce”.
- Od 25 lipca do 30 września 2015r. prowadzona była w gminie Bytów IX Akcja pn. **„Stop pijanym kierowcom”**. Celem akcji było eliminowanie nietrzeźwych kierowców oraz będących pod wpływem narkotyków, a także propagowanie wśród wszystkich uczestników ruchu drogowego dobrych postaw na drodze, zapobieganie zdarzeniom drogowym po spożyciu alkoholu i narkotyków.
- Udzielono dotacji dla Stowarzyszenia Kobiet na Rzecz Kobiet i Rodziny w Bytowie na realizację zadania publicznego pn. **„Profesjonalnie przeciw przemocy w gminie Bytów”**. W ramach zadania:

- zorganizowano cykliczne spotkania szkoleniowo - monitorujące dla służb wchodzących w skład grup roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bytów w ramach procedury Niebieskie Kart, na których omówiono efekty pracy interdyscyplinarnej, w tym na podstawie konkretnych przypadków, wskazano mocne strony działań i kierunki dalszego rozwoju.
- wprowadzono konsultanta do poszczególnych grup roboczych procedury Niebieskie Karty,
- zorganizowano konferencję pn. „Przemoc w rodzinie - idea pracy interdyscyplinarnej” dla przedstawicieli samorządu, instytucji i organizacji związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i udzielaniem pomocy osobom uwięzonym w przemoc domową, mediów, co służyło podsumowaniu cyklu ww. zadań.
- Udzielono dotacji dla Stowarzyszenia na Rzecz Osób Uzależnionych i Umierających „OSIEM” na realizację zadania publicznego pn. **„Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem. Organizowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób z terenu Gminy uzależnionych od alkoholu oraz tych, które ukończyły terapię podstawową. Podniesienie na wyższy poziom świadczonych usług poprzez superwizje”**.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dorosłych prowadzone w 2016 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Reaguj na przemoc!”** organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki, która przekazywała informacje do tych osób, które doznają przemocy, świadków, a także sprawców przemocy.
- Od 23 lipca do 30 września 2016 r. prowadzona była w gminie Bytów **X Akcja pn. „Stop pijanym kierowcom”**. Celem akcji było eliminowanie nietrzeźwych kierowców oraz będących pod wpływem narkotyków, a także propagowanie wśród wszystkich uczestników ruchu drogowego dobrych postaw na drodze, zapobieganie zdarzeniom drogowym po spożyciu alkoholu i narkotyków.
- Sfinansowano wyjazd na **Ogólnopolskie Spotkanie Trzeźwościowe w Licheniu**, w którym w dniach 29-30 lipca 2016r. uczestniczyły bytowskie grupy samopomocowe AA „Wiosna”, AA „Jutrzenka”, Grupa Al – Anon „Nadzieja” oraz DDA „Słońce”.
- w dniu 15 listopada 2016 r. w Ośrodku Profilaktyki i Edukacji w Bytowie odbyło się **szkolenie dla osób prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych z terenu gminy Bytów**.
- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia na Rzecz Osób Uzależnionych i Umierających „OSIEM” na realizację zadania publicznego pn. **„Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem. Organizowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób z terenu Gminy uzależnionych od alkoholu oraz tych, które ukończyły terapię podstawową. Podniesienie na wyższy poziom świadczonych usług poprzez superwizje”**.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dorosłych prowadzone w 2017 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Reaguj na przemoc!”** organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki, która przekazywała informacje do tych osób, które doznają przemocy, świadków, a także sprawców przemocy.

- W Niepublicznym Przedszkolu „Bolek i Lolek” odbyły się warsztaty dla dwóch grup rodziców na temat „**Relacje między rodzicem, a dzieckiem**”.
- Od 25 lipca do 30 września 2017r. prowadzona była w gminie Bytów XI Akcja pn. „**Stop pijanym kierowcom**”. Celem akcji było eliminowanie nietrzeźwych kierowców oraz będących pod wpływem narkotyków, a także propagowanie wśród wszystkich uczestników ruchu drogowego dobrych postaw na drodze, zapobieganie zdarzeniom drogowym po spożyciu alkoholu i narkotyków.
- **Sfinansowano szkolenie superwizję pracy socjalnej** dla pracowników socjalnych i asystenta rodziny zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytowie. Szkolenie zostało zrealizowane przez Centrum Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach.
- **Gmina Bytów sfinansowała** wyjazd na Ogólnopolskie Spotkanie Trzeźwościowe w Licheniu, w którym w dniach 29-30 lipca 2017 r. wzięły udział bytowskie grupy samopomocowe AA „Wiosna”, AA „Jutrzenka”, Grupa A1 – Anon „Nadzieja” oraz DDA „Słońce”.
- **Udzielono dotacji** dla Stowarzyszenia na Rzecz Osób Uzależnionych i Umierających „OSIEM” na realizację zadania publicznego pn. „**Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem. Organizowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób z terenu Gminy uzależnionych od alkoholu oraz tych, które ukończyły terapię podstawową. Podniesienie na wyższy poziom świadczonych usług poprzez superwizję**”.
- Udzielono dotacji dla Fundacja im. Św. Cyryla i Metodego w Lublinie na realizację zadania publicznego pn. „**Warsztaty dla ojców**”. Głównym celem projektu było przedstawienie odpowiedzialnego ojcostwa jako narzędzia propagowania zdrowego stylu życia i profilaktyki uzależnień. Zadanie polegało na przeprowadzeniu zajęć warsztatowych dla 15 uczestników, m.in. wskazanie sposobów radzenia sobie z dzieckiem w sytuacjach trudnych związanych z zagrożeniem uzależnienia, kształtowanie u ojców umiejętności empatycznych, komunikowania się, współpracowania i rozwiązywania konfliktów, aktywnego spędzania wspólnego czasu z rodziną, kształtowania poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dorosłych prowadzone w 2018 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. „**Reaguj na przemoc!**” organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki, która kierowała informacje do tych osób, które doznają przemocy, świadków przemocy, a także sprawców przemocy. Materiały zawierały konkretne wskazówki co powinno wzbudzić niepokój, gdzie szukać informacji i pomocy.
- Sfinansowano szkolenie dla kuratorów sądowych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Bytowie dotyczące **kontaktu z osobą uzależnioną oraz współuzależnioną i motywowania do terapii w pracy kuratora sądowego**. Szkolenie odbyło się w dniu 17 kwietnia 2018r. w którym wzięło udział 17 osób, zarówno kuratorów zawodowych jak i społecznych.
- Od 25 lipca do 30 września 2018 r. prowadzona była w gminie Bytów XII Akcja pn. „**Stop pijanym kierowcom**”. Celem akcji było eliminowanie nietrzeźwych kierowców oraz będących pod wpływem narkotyków, a także propagowanie wśród wszystkich uczestników ruchu drogowego dobrych postaw na drodze, zapobieganie zdarzeniom drogowym po spożyciu alkoholu i narkotyków.

- Gmina Bytów zorganizowała i sfinansowała dwudniowe szkolenie dla nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych pn. **„Unplugged”**, które miało na celu przygotowanie ich do prowadzenia zajęć profilaktycznych z młodzieżą w szkołach. Program Unplugged to szkolny program profilaktyki uniwersalnej skierowany do uczniów w wieku 12-14 lat. Celem programu jest zmniejszenie ryzyka używania substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, tytoń) przez młodzież oraz zwiększenie kompetencji rodziców w zakresie przeciwdziałania używaniu substancji psychoaktywnych przez dzieci. Program uwzględnia także wiedzę o czynnikach chroniących młodzież przed okazjonalnym i problemowym używaniem środków psychoaktywnych oraz odwołuje się do wiedzy z psychologii rozwojowej, która konieczna jest w ustalaniu celów oddziaływań profilaktycznych adresowanych do młodzieży. Szkolenie zostało przeprowadzone przez Trenerów programu profilaktycznego Unplugged, przeszkolonych i rekomendowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii Warszawie
- **Sfinansowano szkolenie superwizję pracy socjalnej** dla pracowników socjalnych i asystenta rodziny zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytowie. Szkolenie zostało zrealizowane w dniach 05 – 06 czerwca 2018 r. przez Centrum Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach. Prowadzącym był Tomasz Świtek. W szkoleniu wzięło udział 13 osób, w tym: 11 pracowników socjalnych oraz 2 asystentów rodziny.
- **Gmina Bytów sfinansowała** wyjazd na Ogólnopolskie Spotkanie Trzeźwościowe w Licheniu, w którym w dniach 28-29 lipca 2018 r. wzięły udział bytowskie grupy samopomocowe AA „Wiosna”, AA „Jutrzenka”, Grupa AI – Anon „Nadzieja” oraz DDA „Słońce”.
- Udzielono dotacji dla Stowarzyszenia na Rzecz Osób Uzależnionych i Umierających „OSIEM” w kwocie 13.000 zł na realizację zadania publicznego pn. **„Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem. Organizowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób z terenu Gminy uzależnionych od alkoholu oraz tych, które ukończyły terapię podstawową. Podniesienie na wyższy poziom świadczonych usług poprzez superwizję”**.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla dorosłych prowadzone w 2019 r.:

- Przystąpiono do ogólnopolskiej kampanii pn. **„Reaguj na przemoc!”** organizowanej przez Krakowską Akademię Profilaktyki, która kierowała informacje do tych osób, które doznają przemocy, świadków przemocy, a także sprawców przemocy.
- Gmina Bytów sfinansowała szkolenie pn. **„Procedura Niebieskiej Karty”**, które zakładało przybliżenie ram prawnych, organizację działania Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych powołanych w ramach procedur oraz praktyczne wskazówki co do jej inicjowania przez przedstawicieli oświaty. Szkolenie skierowane do pracowników Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Bytowie
- Od 25 lipca do 30 września 2019 r. prowadzona była w gminie Bytów XIII Akcja pn. **„Stop pijanym kierowcom”**. Celem akcji jest eliminowanie nietrzeźwych kierowców oraz będących pod wpływem narkotyków, a także propagowanie wśród wszystkich uczestników ruchu drogowego dobrych postaw na drodze, zapobieganie zdarzeniom drogowym po spożyciu alkoholu i narkotyków.
- Gmina Bytów sfinansowała wyjazd na **Ogólnopolskie Spotkanie Trzeźwościowe** w Licheniu, w którym w dniach 27-28 lipca 2019 r. wzięły udział bytowskie grupy

samopomocowe AA „Wiosna”, AA „Jutrzenka”, Grupa Al – Anon „Nadzieja” oraz DDA „Słońce”.

- Gmina Bytów w ramach współorganizacji działań ze Stowarzyszeniem Kobiet na Rzecz Kobiet i Rodziny w Bytowie, w zakresie przeciwdziałania **FAS – Płodowemu Zespołowi Alkoholowemu**, sfinansowała druk materiałów profilaktycznych (ulotki, plakaty, broszury). Materiały zostały wykorzystane i przekazane w trakcie konferencji pn. „Dzieci z FASD. Problemy, diagnoza, pomoc” w ramach Pomorskich obchodów Światowego Dnia FAS, która odbyła się w Bytowie.
- Gmina Bytów zorganizowała warsztaty umiejętności rodzicielskich pn. **„Szkoła dla rodziców”**. Realizacja tego typu zajęć jest zgodna z nowoczesnymi wymogami szeroko pojętej profilaktyki. Różnorodne pojawiające się problemy wychowawcze, opiekuńcze i dydaktyczne winny być efektywnie rozwiązywane przez rodziców, przedszkole, szkołę i wzajemne ich współdziałanie. Przedsięwzięcie było skierowane dla rodziców dzieci uczęszczających do Przedszkoli Nr 1 i Nr 2 w Bytowie.
- Gmina Bytów sfinansowała trzy spotkania superwizji pracy socjalnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu, narkotyków i przemocy dla jedenastu pracowników socjalnych i dwóch asystentów rodziny, zatrudnionych w MOPS w Bytowie.
- Dofinansowano udział w szkoleniu pn. **„Pomoc rodzinie dysfunkcyjnej. Uzależnienie i nadużywanie alkoholu. Skuteczne formy reagowania na przemoc. Dziecko z problemem – jak reagować i przeciwdziałać”** dla dwóch pracowników zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bytowie.
- Udzielono dotacji dla Stowarzyszenia na Rzecz Osób Uzależnionych i Umierających „OSIEM” na realizację zadania publicznego pn. **„Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem. Organizowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób z terenu Gminy uzależnionych od alkoholu oraz tych, które ukończyły terapię podstawową. Podniesienie na wyższy poziom świadczonych usług poprzez superwizje”**.

W 2019 na terenie Gminy działały dwie grupy samopomocowe AA (anonimowych alkoholików) „Jutrzenka” i „Wiosna” oraz jedna grupa Al-Anon (grupa dla rodzin alkoholików), a także były prowadzone dwie świetlice opiekuńczo – specjalistyczne i jedna placówka wsparcia dziennego.

III 3. Działania Ochotniczego Hufca Pracy w zakresie informacji i profilaktyki.

OHP to kolejny podmiot prowadzący w Gminie Bytów działania profilaktyczne na rzecz młodzieży, w tym młodzieży z rodzin dotkniętych problem alkoholowym i/lub przemocowym mające na celu podwyższenie, zmianę lub aktualizację posiadanych umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Wśród działań profilaktycznych znalazły się następujące programy lokalne realizowane przez wychowawców Hufca Pracy w Bytowie:

1) W 2016 roku:

- Stop dyskryminacji osób odmiennych kulturowo i narodowościowo
- Jestem Eko
- Mam jedno życie
- Edukacja dla zdrowego życia

Liczba osób uczestniczących (ogółem) **130**

2) W 2017 roku:

- Rodzina w życiu człowieka
- Bezpieczny w szkole- bezpieczny w domu
- Niepełnosprawność jako problem społeczny

Liczba osób uczestniczących (ogółem) **140**

3) W 2018 roku:

- STOP Cyberprzemocy
- Jestem Europejczykiem
- Mam jedno życie
- STOP uzależnieniom

Liczba osób uczestniczących (ogółem) **120**

4) W 2019 roku:

- E-papierosy i energetyki – niebezpieczna pułapka
- Bezpieczni w sieci
- Stawiam na demokrację
- Biegam z OHP

Liczba osób uczestniczących (ogółem) **120**

Na uwagę zasługuje duża rozpiętość tematyczna realizowanych programów, obejmująca także relatywnie nowe rodzaje zagrożeń i wyzwań w życiu człowieka i społeczeństwa XXI w. Utrzymująca się od lat na zbliżonym poziomie liczba uczestników ww. działań potwierdza potrzebę ich kontynuowania.

Należy również zaznaczyć, że OHP w Bytowie zrealizował w 2019 roku dwa programy profilaktyczne skierowane w pierwszej kolejności do młodzieży z rodzin dotkniętych problem alkoholowym i/lub przemocowym mające na celu podwyższenie, zmianę lub aktualizację posiadanych umiejętności i kwalifikacji zawodowych. W programach „Praca moich marzeń” oraz “Koniec szkoły i co dalej” łącznie uczestniczyło 60 osób.

Osobne działania zorganizowano z myślą o przeciwdziałaniu i łagodzeniu skutków bezrobocia wśród młodzieży. **Wyraźnie rzuca się w oczy zapotrzebowanie i popularność jednego rodzaju usługi w postaci poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, co świadczy o dużym zainteresowaniu wśród młodzieży w uzyskaniu rzetelnej informacji co do prawidłowego wyboru drogi zawodowej. Sukces zawodowy i satysfakcja z wykonywanej pracy**

stanowi jeden z istotnych czynników ogólnego dobrostanu psychicznego jednostki i zapobiegania problemom uzależnień.

Tabela 11. Działania OHP w Bytowie w celu przeciwdziałaniu i łagodzeniu skutków bezrobocia wśród młodzieży

	2015	2016	2017	2018	2019
Pośrednictwo pracy	-	-	-	-	40
Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa	140	110	131	80	100
Warsztaty efektywnego poszukiwania pracy	4	3	4	2	1
Szkolenia	6	4	2	2	2

III 4. Policja – przestępczość związana ze spożywaniem alkoholu.

Z danych podanych przez Komendę Powiatową Policji w Bytowie wynika, że w porównaniu z latami ubiegłymi w roku 2019 zauważalnie wzrosła liczba interwencji Policji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym na terenie Gminy Bytów. Jednocześnie, co należy odnotować, w latach 2015-2019 ani jedna osoba nieletnia nie została zatrzymana w celu wytrzeźwienia.

Tabela 12. Liczba interwencji Policji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym na terenie Gminy Bytów (l. 2015-2019)

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba przypadków	34	24	47	43	66

Tabela 13. Przestępstwa i wykroczenia w Gminie Bytów a używanie alkoholu

	2015	2016	2017	2018	2019
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	76	71	47	61	43
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	bd	bd	35	53	37
Zakłócanie porządku publicznego	bd	bd	32	39	15
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	bd	bd	3	0	5

Jednocześnie liczba stwierdzonych przypadków zakłócania porządku publicznego wykazuje tendencję wyraźnie malejącą, tak samo jak stwierdzonych przypadków prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości. Niemniej stale wykrywane przypadki prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu świadczy o potrzebie kontynuowania programów oraz kampanii profilaktycznych i informacyjnych przeciwdziałających takim zdarzeniom.

Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu jest z kolei zjawiskiem o dalece marginalnej skali.

III 5. Punkt Interwencji Kryzysowej

Interwencja kryzysowa to oddziaływania wobec klienta kryzysowego, wykorzystujące jego zasoby oraz naturalne otoczenie społeczne, które mają na celu ułatwienie odzyskania przez niego równowagi wewnętrznej i poczucia sprawczości oraz rozwiązania problemu/problemów stanowiących podłoże doświadczenia kryzysowego. Jest to działanie doraźne, krótkotrwałe.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie działa Punkt Interwencji Kryzysowej, który realizuje świadczenia z zakresu pomocy społecznej. Jest to zarówno interwencja kryzysowa, jak i poradnictwo specjalistyczne. Osoby zgłaszające się do Punktu Interwencji Kryzysowej mogą skorzystać z pomocy: psychologa, pracownika socjalnego i radcy prawnego.

Wskaźnik liczby osób, które skorzystały z pomocy w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej w Bytowie, generalnie wykazuje tendencję malejącą. Należy przy tym zwrócić uwagę na wahania tej liczby w poszczególnych latach.

Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba przypadków	50	42	50	33	33

III 6. „Niebieska karta” i przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją wyrażoną w art. 2 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁵, zjawisko przemocy w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. **Rada Miejska w Bytowie uchwałą nr XIV/138/2016 z dnia 27 stycznia 2016 roku ustanowiła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bytów na lata 2016-2020.**

Jako cele szczegółowe wyznaczono:

- Określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz świadomości społecznej na temat tego zjawiska;
- Pogłębienie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie przez służby publiczne;
- Wzrost udziału osób uwikłanych w przemoc w dostępnych formach pomocy,
- Wsparcie osób uwikłanych w przemoc w rodzinie
- Działania służb publicznych służących rozwiązywaniu problemów związanych z przemocą w rodzinie.

Realizatorami Programu są:

- Gmina Bytów,
- MOPS w Bytowie,

⁵ T.j. Dz. U. z 2020 r. z późn. zm.

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bytowie,
- Komenda Policji Powiatowej w Bytowie
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie,
- Sąd Rejonowy w Bytowie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Bytowie,
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Bytów,
- Bytowskie Centrum Kultury w Bytowie,
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze
- Kościoły i związki wyznaniowe,
- Organizacje pozarządowe,
- Ochrona zdrowia,
- Społeczność lokalna

Procedura „Niebieskiej Karty” to ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Rozpoczynana jest wypełnieniem formularza Niebieska Karta – A, np. przez funkcjonariusza Policji.

Na przestrzeni lat 2015-2019 ogólna liczba wniosków składanych ws. założenia „Niebieskiej Karty” jest bardzo zbliżona (wyjąwszy tylko rok 2017, w którym wskaźnik ten zmalał). Wśród instytucji sporządzających „Niebieską Kartę” zdecydowanie dominuje Policja. Może to świadczyć o niskiej świadomości wśród przedstawicieli innych instytucji co do rozpoznawania i prawidłowego reagowania na zjawisko przemocy w rodzinie.

Tabela 15. Instytucje sporządzające Niebieską Kartę

	2015	2016	2017	2018	2019
MOPS	4	3	5	4	4
GKRPA	1	1	1	0	1
Placówki Służby Zdrowia	1	0	1	0	0
Placówki szkolno-wychowawcze	0	0	2	2	2
Sąd i prokuratura	0	0	0	0	0
Inne instytucje i organizacje	0	0	0	0	0
Policja	51	46	30	45	43
Łącznie	57	50	39	51	50

Zarówno fakt sporządzania „Niebieskich Kart”, jak i osób zgłaszających się po pomoc w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej świadczy o tym, że w Gminie Bytów występuje problem przemocy w rodzinie. Należy zatem podjąć dalsze wysiłki w celu minimalizowania i docelowo wyeliminowania tego zjawiska.

III 7. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat w Gminie Bytów zmałał i od 2017 r. utrzymuje się na stałym poziomie udział kuratorów sądowych (zawodowych oraz społecznych) w wykonywaniu zadań z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Tabela 16. Udział kuratorów sądowych w wykonywaniu zadań z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba kuratorów sądowych - zawodowych	6	7	7	7	7
Liczba kuratorów sądowych - społecznych	18	18	12	12	12
Liczba kuratorów sądowych - ogółem	24	25	19	19	19

Z ogólnej liczby spraw karnych wszczętych wobec osób nieletnich, zdecydowanie dominuje ilościowo czynność w postaci sporządzania wywiadów środowiskowych.

Drugim w kolejności najczęściej realizowanym zadaniem jest sprawowanie nadzoru nad osobą nieletnią. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat zarówno sporządzanie wywiadów środowiskowych, jak i sprawowanie nadzoru nad osobą nieletnią utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Tabela 17. Ewidencja wykonywanych zadań w sprawach karnych w przypadku osoby nieletniej

	2015	2016	2017	2018	2019
Sprawowanie nadzoru	26	28	33	33	26
Sporządzenie wywiadów środowiskowych	48	66	77	41	45
Prowadzenie kontroli	0	1	0	2	2

IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZEMOCOWYCH W UJĘCIU BADAŃ ANKIETOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY BYTÓW.

IV. 1. Diagnoza problemów w środowisku dzieci i młodzieży.

IV. 1. 1. Charakterystyka grupy badanej i metodologia.

W badaniu wzięli uczniowie szkół podstawowych w przedziałach wiekowych: 7-12 lat i 13-15 lat oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych w przedziale wiekowym 16-19 lat.

Tabela 18. Grupa badanych uczniów

Rodzaj szkoły	Przedział wiekowy uczniów	Liczba grupy badanej
Szkoła podstawowa (SP 7-12)	7-12 lat	300
Szkoła podstawowa (SP 13-15)	13-15 lat	300
Szkoła ponadpodstawowa (PONADSP)	16-19 lat	300
		Łącznie: 900

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec:

- przemocy w szkole,
- spożywania alkoholu,
- spędzania wolnego czasu.

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu tradycyjnych papierowych ankiet. **W 2020 r. grupa badana liczyła o 100 uczniów więcej, niż w badaniach problemów społecznych, jakie przeprowadzono w 2011 r. (wówczas było to 800 uczniów).**

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

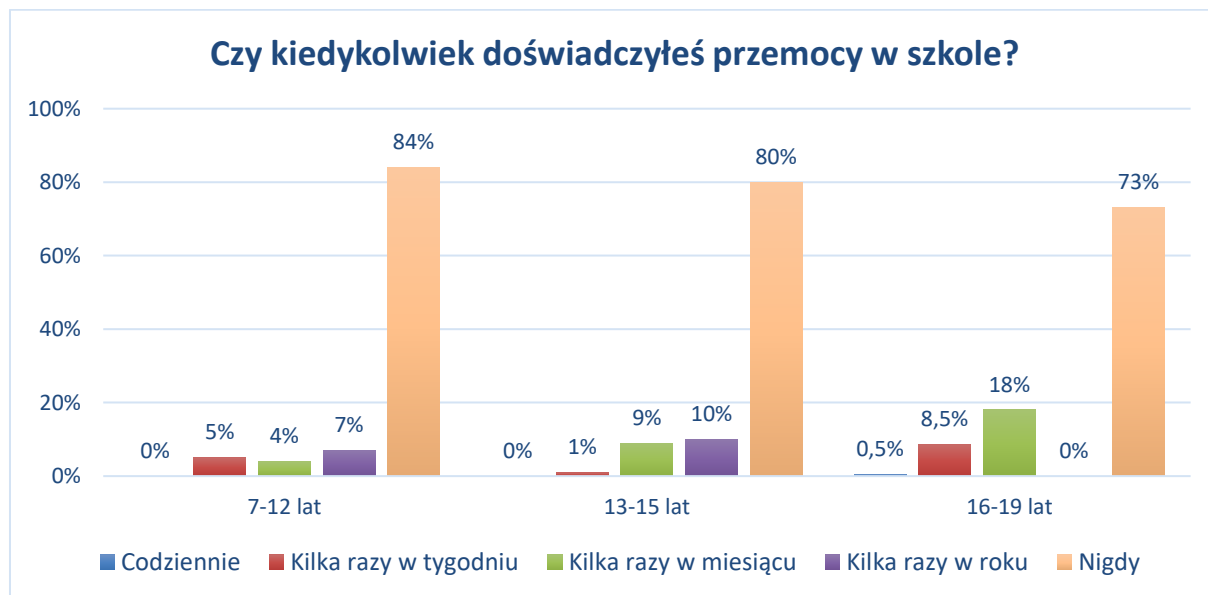
IV. 1. 2. Przemoc w szkole i cyberprzemoc

W ankiecie wytłumaczono uczniom, że przemoc może przybierać różnorodną formę, nie tylko fizyczną (np. bicie, popychanie), ale również psychiczną (np.: przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy ze strony innych uczniów. **Zdecydowana większość dzieci i młodzieży nie doświadczyła nigdy przemocy w szkole (7-12 l. – 84%; 13-15 l. - 80%; 16-19 l. – 73%). Niemniej, wraz z wiekiem skala zjawiska doświadczania przemocy szkolnej rośnie we wszystkich grupach wiekowych, a utrzymuje się na najwyższym poziomie wśród najstarszej młodzieży, gdzie aż 18% badanych uczniów wskazuje, że jest ofiarami przemocy w szkole kilka razy w miesiącu.**

Jak wynika z diagnozy uczniów Gminy Bytów z roku 2011, wśród osób objętych badaniami 223 osoby deklarowały, że są ofiarą przemocy, co stanowi 27,87% badanych. Ówczesna

diagnoza nie posługiwała się podziałem badanych według kryterium wieku. Niemniej, zestawiając podany odsetek (łącznie 27,87% wszystkich uczniów z 2011 r.) z odsetkiem uczniów w każdej z trzech grup wiekowych badanych w 2020 r. z osobna, rysuje się wniosek, że **skala przemocy w szkole pozostaje na zbliżonym poziomie** (7-12 l. – 16%; 13-15 l. - 20%; 16-19 l. – 27%). Największa różnica sięga niecałych 12 punktów procentowych.

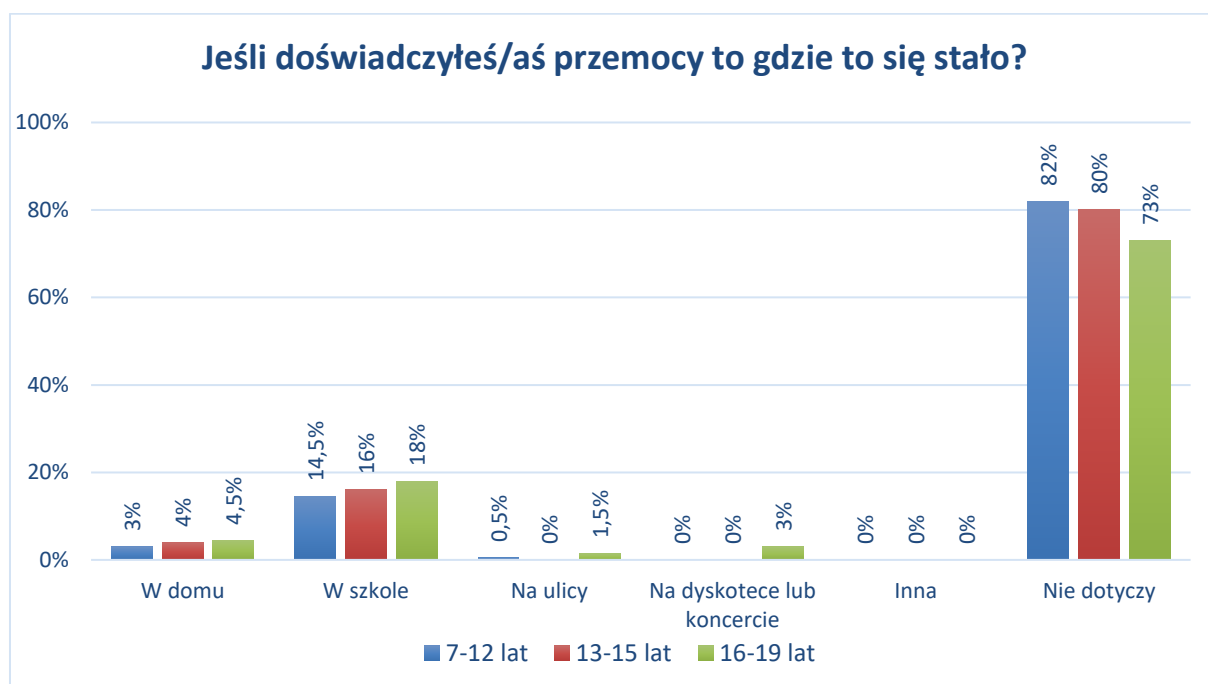
Wykres 3. Doświadczenie przemocy w szkole

Niepokojące są wskazania co do miejsca doświadczenia przemocy. We wszystkich ankietowanych grupach wiekowych zdecydowanie dominuje szkoła (7-12 l. – 14,5%; 13-15 l. - 16%; 16-19 l. – 18%). Kilkakrotnie mniejszy odsetek odpowiedzi obejmuje dom, jako miejsce doświadczenia przemocy (7-12 l. – 3%; 13-15 l. - 4%; 16-19 l. – 4,5%).

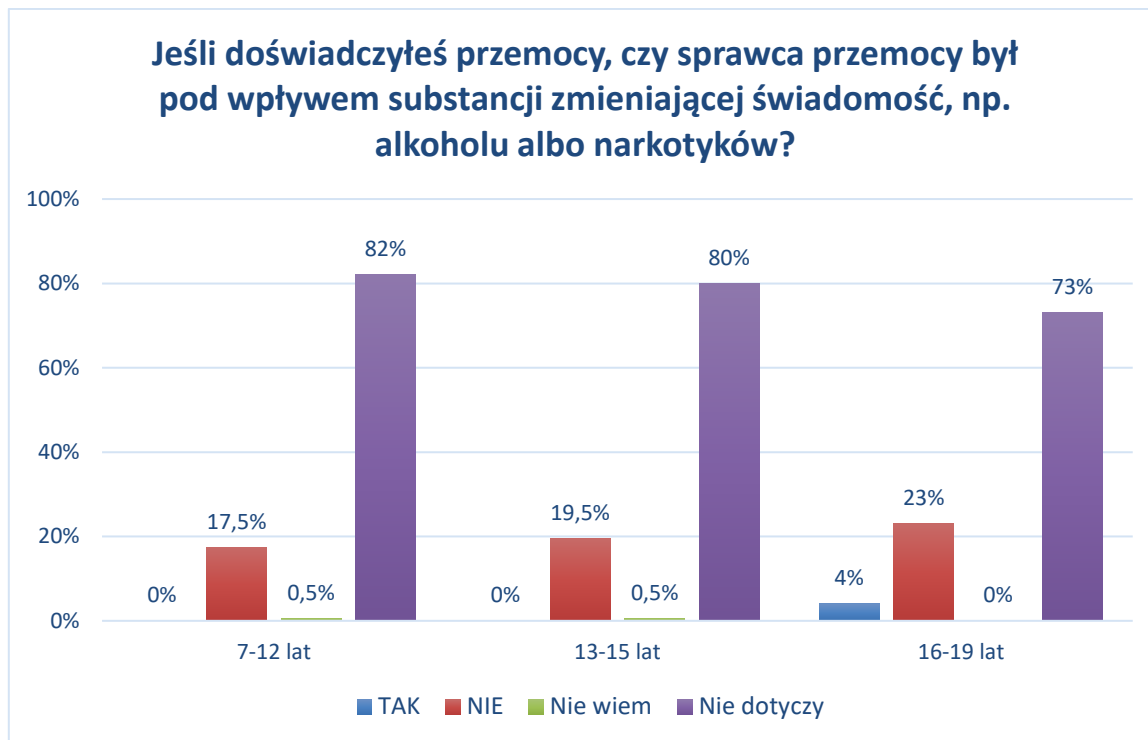
Tak samo w badaniach uczniów bytowskich w 2011 r., szkoła była wskazywana jako najbardziej przemocowe środowisko.

Wykres 4. Miejsce doświadczenia przemocy przez uczniów

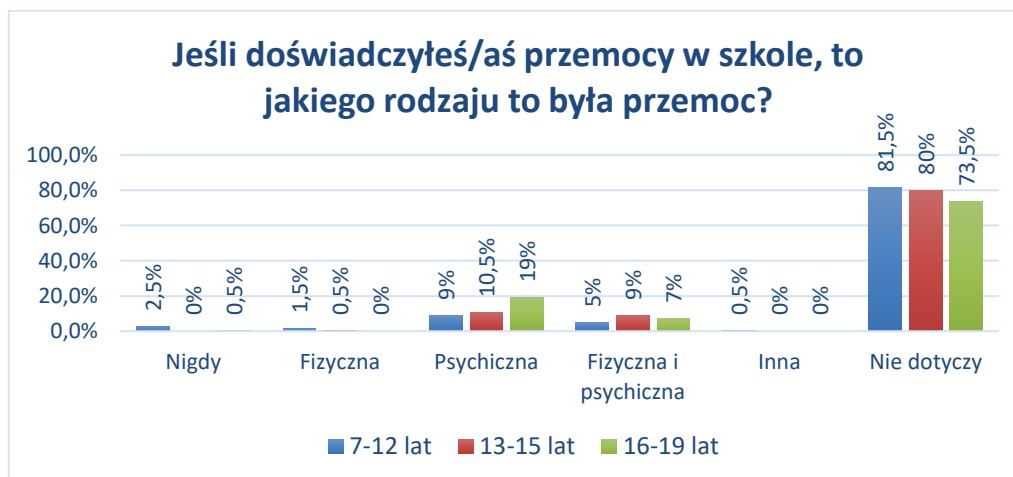
Wśród udzielonych odpowiedzi zdecydowanie przeważa wskazanie, że sprawca przemocy, której doświadczyli kiedykolwiek ankietowani uczniowie, nie był podczas zdarzenia pod wpływem substancji psychoaktywnej (np. alkoholu czy narkotyków). Takie same wnioski płyną z badań przeprowadzonych wśród bytowskich uczniów w 2011 r.

Wykres 5. Sprawcy przemocy pod wpływem substancji psychoaktywnych

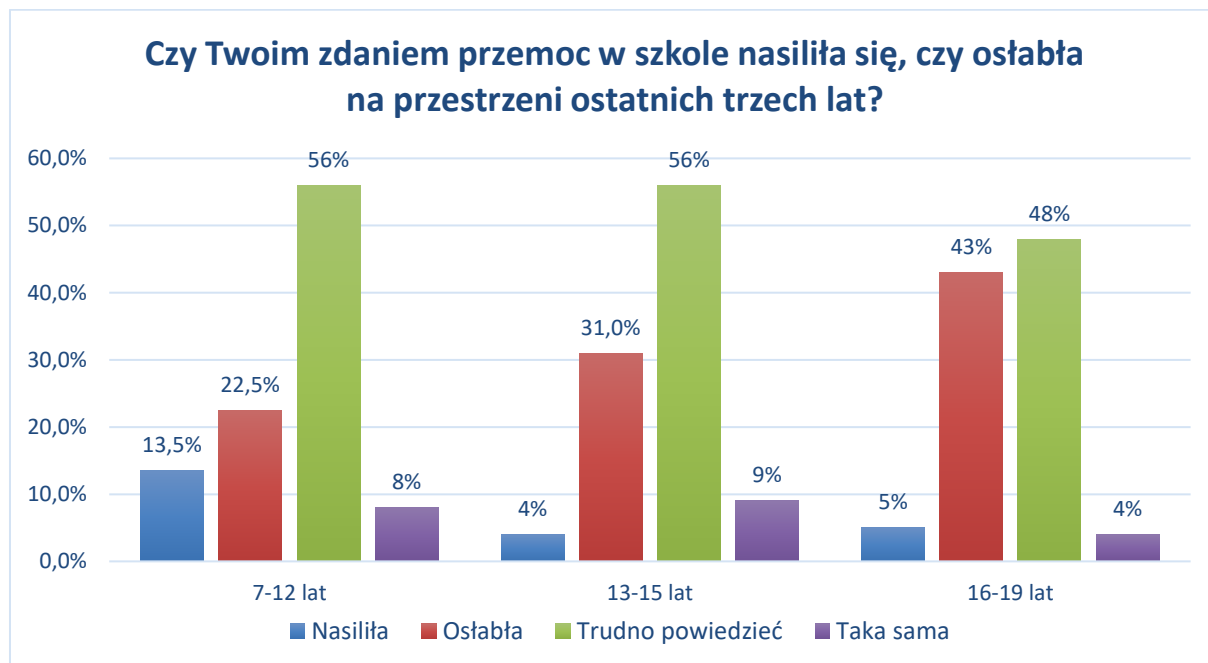
Zwraca uwagę fakt, że przemoc psychiczna doznana w szkole zdecydowanie przeważa w liczbie wskazań nad przemocą fizyczną, czy fizyczno-psychiczną, i to w każdej z badanych grup wiekowych (7-12 l. – 9%; 13-15 l. – 10,5%; 16-19 l. – 19%). Stanowi to odwrócenie trendu, jaki wynikał z badań bytowskich uczniów w 2011 r. Może być to związane z rozwojem mediów społecznościowych i innych metod komunikacji elektronicznej, które ułatwiają dokonywanie aktów przemocy w sposób anonimowy i o potencjalnie większym zasięgu od przemocy fizycznej. Jak wskazuje pytanie nt. cyberprzemocy, problem tzw. haingingu występuje wśród bytowskich uczniów, aczkolwiek w relatywnie niskiej skali.

Wykres 6. Rodzaje przemocy

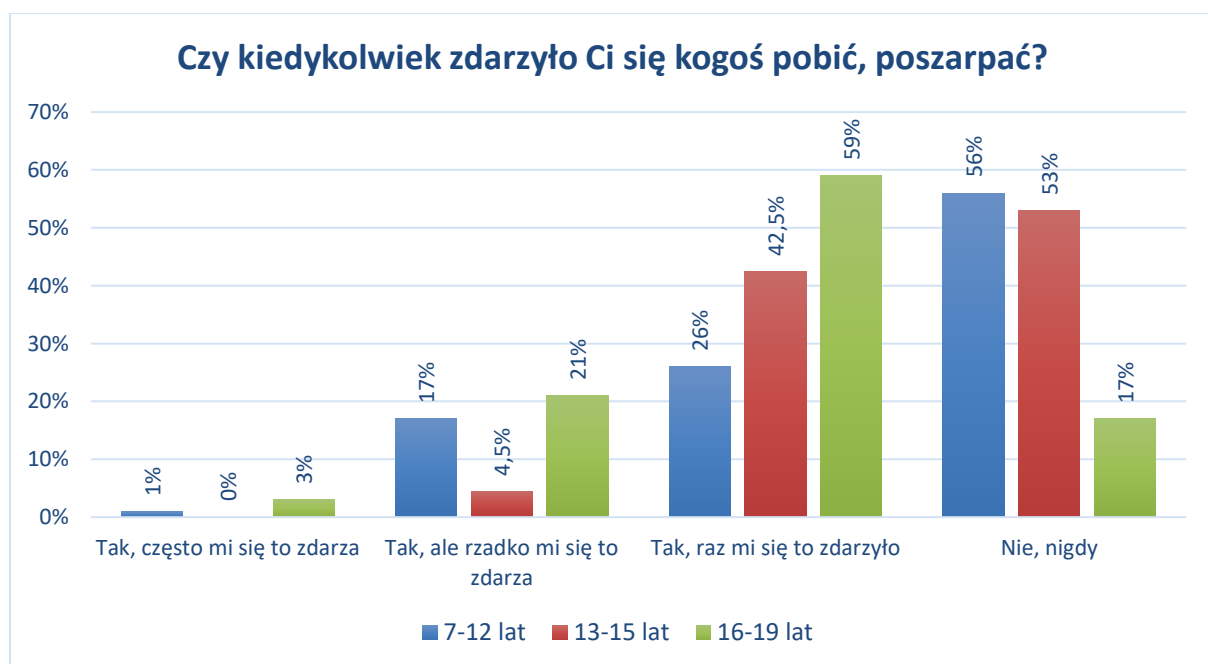
W każdej grupie wiekowej uczniów przeważa przekonanie, że trudno jest jednoznacznie określić, czy zjawisko przemocy w szkole nasiliło się czy osłabło w ciągu ostatnich trzech lat (7-12 l. – 56%; 13-15 l. – 56%; 16-19 l. – 48%). Zauważalny jest trend rosnących wskazań wśród wszystkich badanych uczniów co do przekonania o osłabieniu się przemocy w szkole w perspektywie ostatnich trzech lat (7-12 l. – 22,5%; 13-15 l. – 31%; 16-19 l. – 43%).

Wykres 7. Zmiana natężenia zjawiska przemocy na przestrzeni ostatnich 3 lat

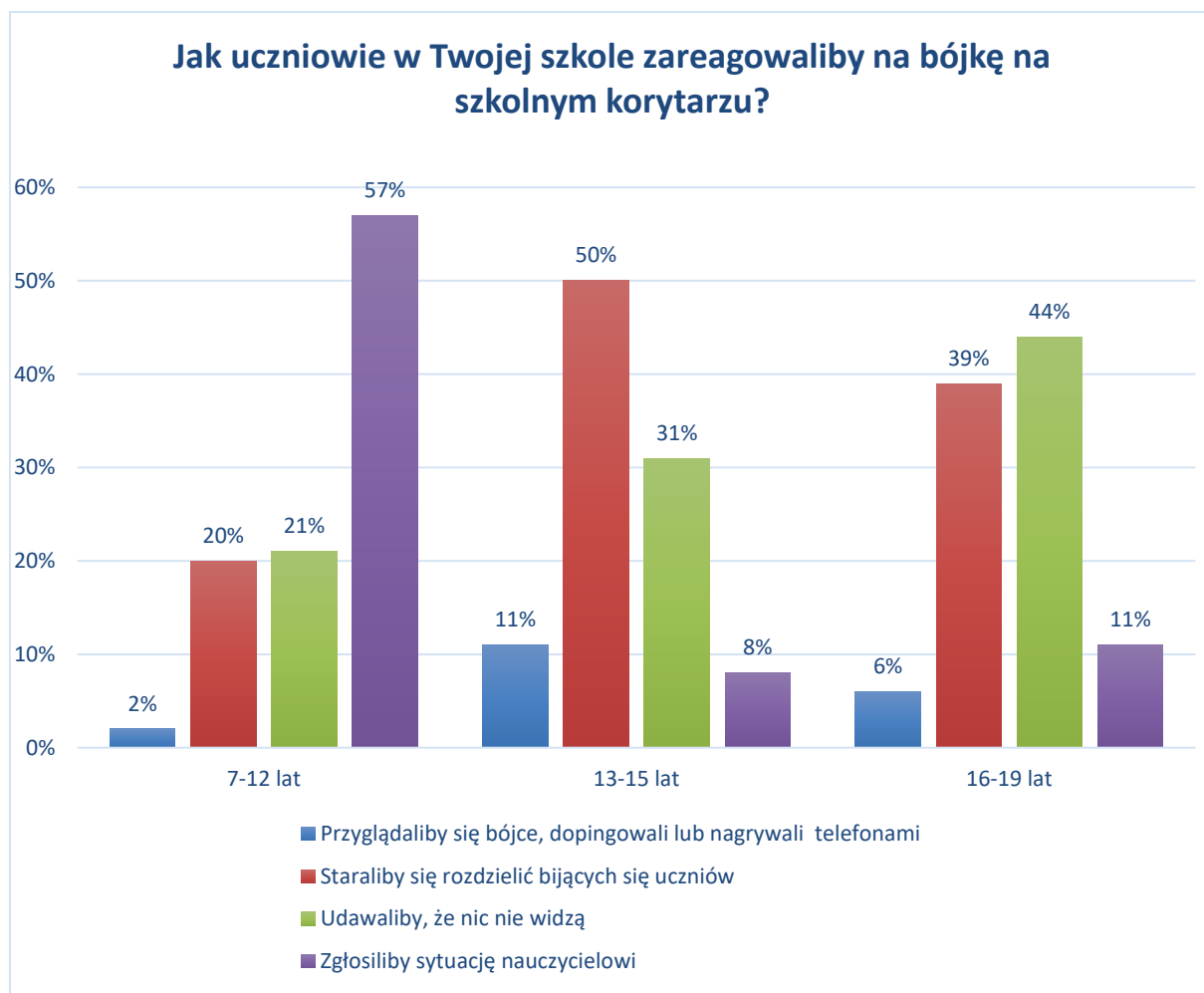
Wśród najmłodszych uczniów przeważa wskazanie, że nigdy nie byli sprawcami przemocy fizycznej, natomiast najstarsi uczniowie (16-19 lat) w zdecydowanej większości odpowiedzieli, że tylko raz zdarzyło im się kogoś pobić lub poszarpać (7-12 lat – 56%; 13-15 lat – 53%; 16-19 lat – 59%).

Wykres 8. Sprawcy przemocy (uczniowie)

W przypadku odpowiedzi udzielanych na pytanie o sposób przewidywanej reakcji na bójkę na szkolnym korytarzu pojawia się bardzo duże zróżnicowanie postaw wobec przemocy, w zależności od grupy wiekowej. O ile 57% najmłodszych uczniów (7-12 lat) deklaruje, że inni uczniowie zgłosiliby sytuację nauczycielowi, to już w przedziale 13-15 lat i 16-19 lat odsetek takich odpowiedzi gwałtownie spada (odpowiednio do 8 i 11%). Uczniowie w wieku 13-15 lat najczęściej udzielali odpowiedzi, że pozostali uczniowie w ich szkole staraliby się rozdzielić bijących się uczniów. Najbardziej niepokojąca jest jednak odpowiedź, jaką najczęściej wybierali najstarsi uczniowie. Aż 44% uczniów w wieku 16-19 lat odpowiedziało, że w takiej sytuacji inni uczniowie udawaliby, że nic nie widzą.

Wykres 9. Reakcje uczniów na przemoc na szkolnym korytarzu

Kolejne pytanie dotyczyło jednej z form cyberprzemocy, określanej potocznie jako tzw. „hejt”. Internet stanowi bardzo ważne we współczesnych społeczeństwach narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki. Korzystanie z Internetu niesie za sobą również dużo zagrożeń, m.in. w postaci przestępczości internetowej, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, hatingu, kradzieży tożsamości. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. W grupie najmłodszych uczniów (7-12 lat) ponad połowa twierdzi, że nigdy nie zdarzyło im się kogoś obrazić w Internecie (tzw. „zhejtować”). Odsetek takich odpowiedzi niestety drastycznie spada wraz z wiekiem (7-12 lat – 56%; 13-15 lat – 9,5%; 16-19 lat – 6%).

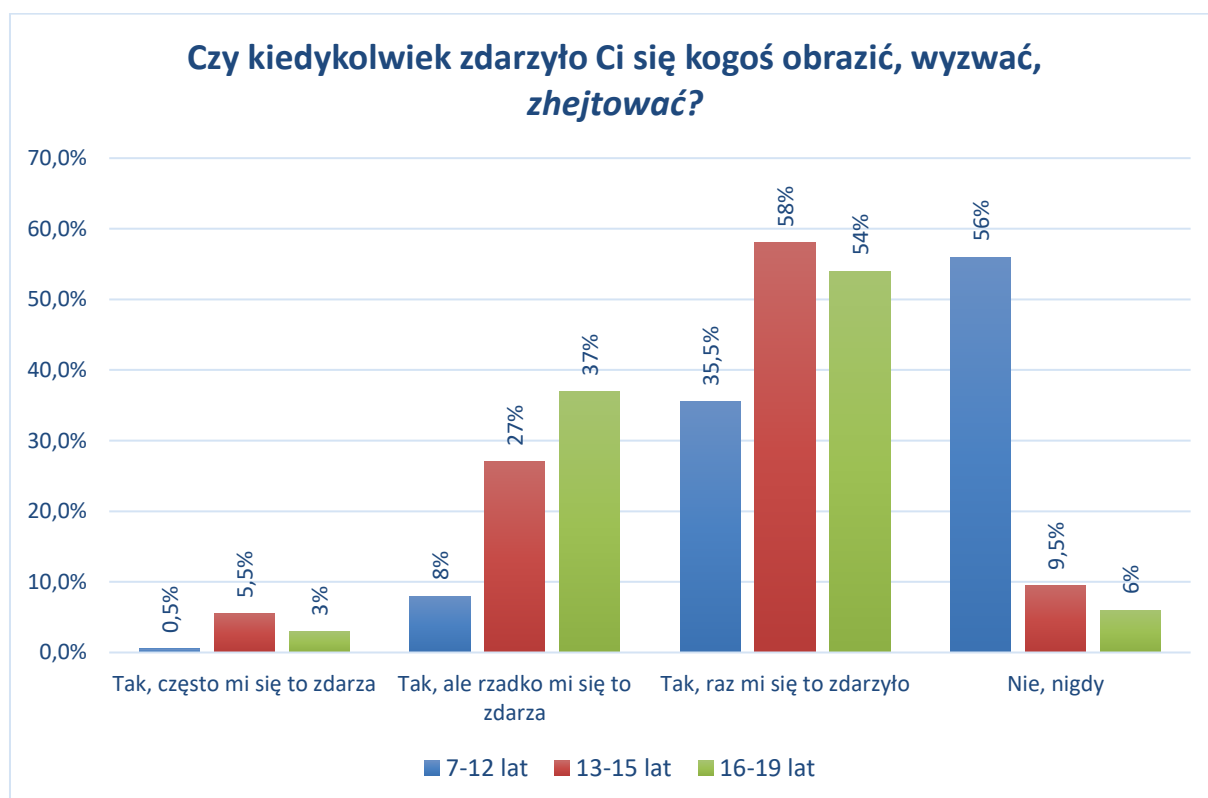
Hating polega na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej

młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Odpowiedzi udzielone w ankiecie wskazują, że takie zjawisko nie jest obce uczniom w Gminie Bytów, a jego nasilenie wzrasta z wiekiem. W przedziale wiekowym 13-19 lat najczęściej uczniów odpowiedziało, że raz zdarzyło im się kogoś „zhejtować” (7-12 lat – 35,5%; 13-15 lat – 58%; 16-19 lat – 54%).

Wskazuje to na konieczność profilaktyki w zakresie edukacji na temat bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Wykres 10. Zjawisko haitingu

IV. 1. 3. Alkohol.

Według badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” opartych na Europejskim Programie Badań Ankiетowych w Szkołach ESPAD z 2019r.⁶ napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków oraz 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków.

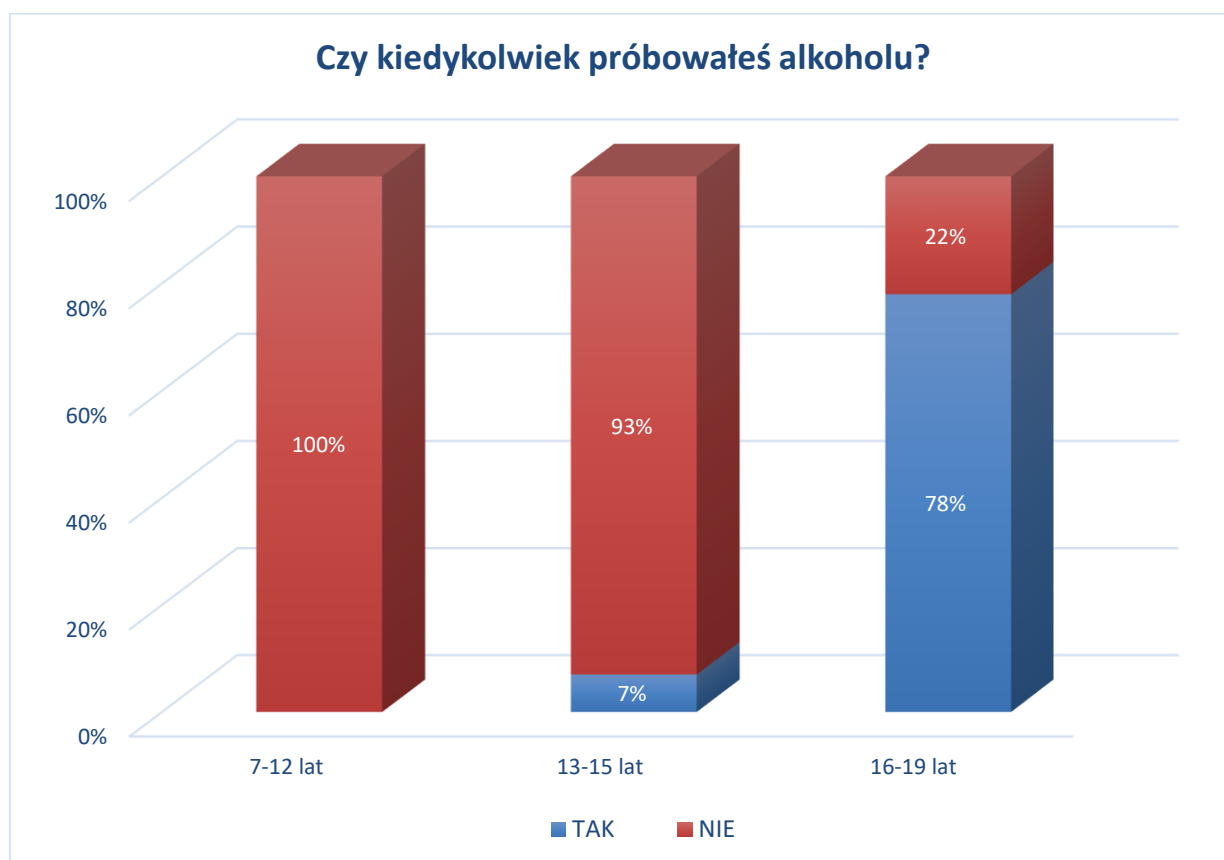
⁶ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankiетowych zrealizowanych w 2019 r.*; KBPN, PARPA; Warszawa 2020.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że w Gminie Bytów alkohol jest nieobecny wśród najmłodszych uczniów (7-12 lat). Natomiast inicjację alkoholową ma za sobą: 7% czyli 21 spośród badanych uczniów klas starszych SP (13-15 lat) i aż 78% najstarszej młodzieży (234 uczniów).

W badaniach przeprowadzonych wśród uczniów Gminy Bytów w 2011 r. na grupę 800 badanych uzyskano deklarację o spożywaniu alkoholu przynajmniej jednokrotnie w życiu przez 742 uczniów. W tym, w grupie uczniów w wieku 12-15 lat, 17,39% uczniów przyznało, że spożywało alkohol. Natomiast w najstarszej grupie 82,61%.

Porównując rok 2011 z 2020, dochodzimy do wniosku, że picie alkoholu przez młodzież obniżyło się (2011 rok: na 800 badanych – 742 pijących, 2020 rok: na 900 badanych 255 pijących).

Wykres 11. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

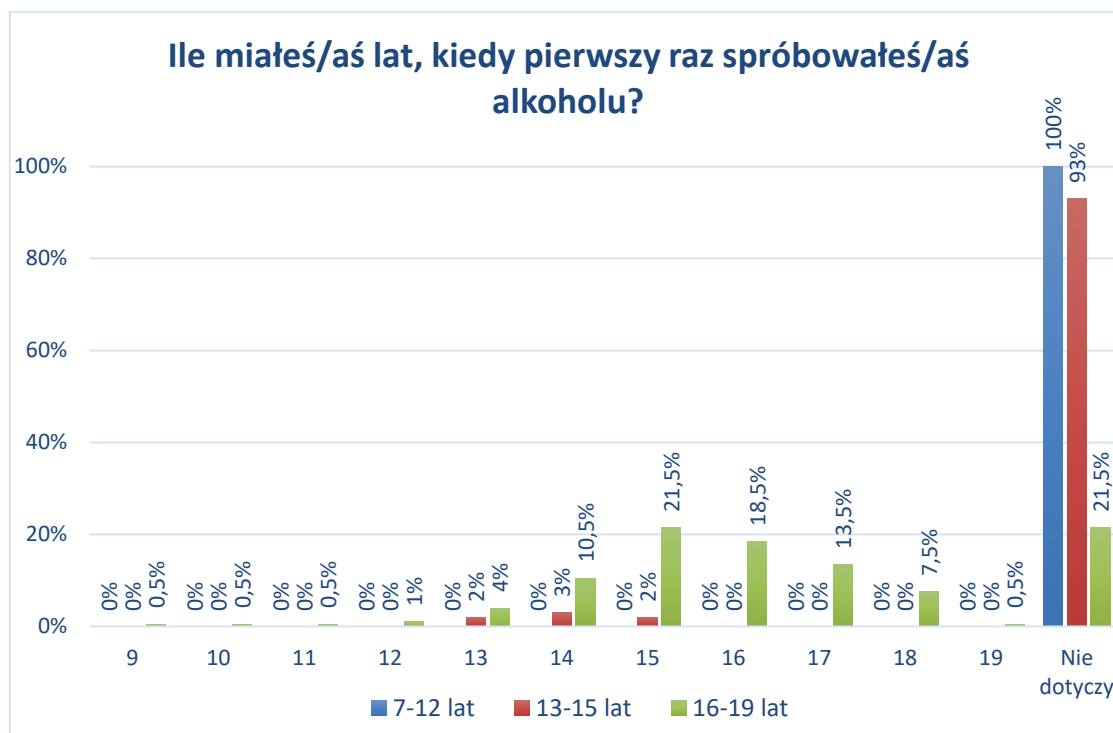

W odpowiedziach udzielonych przez ankietowanych, najczęściej wskazywano jako wiek inicjacji alkoholowej na 15 r. ż. (21,5%). W drugiej kolejności znalazł się 16 r. ż. (18,5%), a następnie 17 r. ż. (13,5%).

Nie brakuje również śladowych wskazań na wiek 9, 10 i 11 lat (każde po 0,5%).

W badaniach przeprowadzonych wśród uczniów Gminy Bytów w 2011 r. pozwalał się zauważyć skokowy i bardzo znaczny wzrost inicjacji alkoholowych występujący w wieku 12 lat. Na taki wiek wskazywało wówczas 12,77% ankietowanych uczniów. Z tym że w badaniach z 2011 r. najczęściej wymienianym wiekiem, w którym następowały pierwsze doświadczenia ze spożywaniem alkoholu również był 15 r. ż. Odsetek uczniów wybierających taką odpowiedź wynosił wówczas mniej, bo 17,63%.

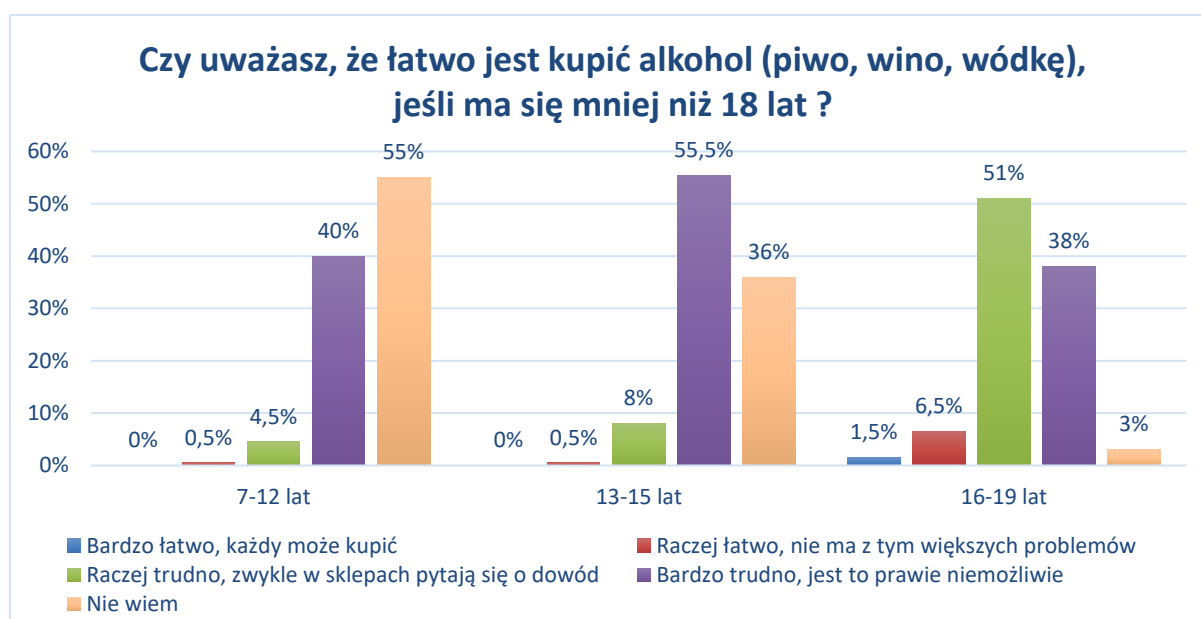
Wykres 12. Wiek inicjacji alkoholowej

Kolejnym istotnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to, dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 r. ż. **Poniższe wyniki pokazują, że 55% uczniów najmłodszych klas SP w wieku 7-12 lat, 36% uczniów SP w wieku 13-15 lat oraz zaledwie 3% uczniów w wieku 16-19 lat nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonych 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu.**

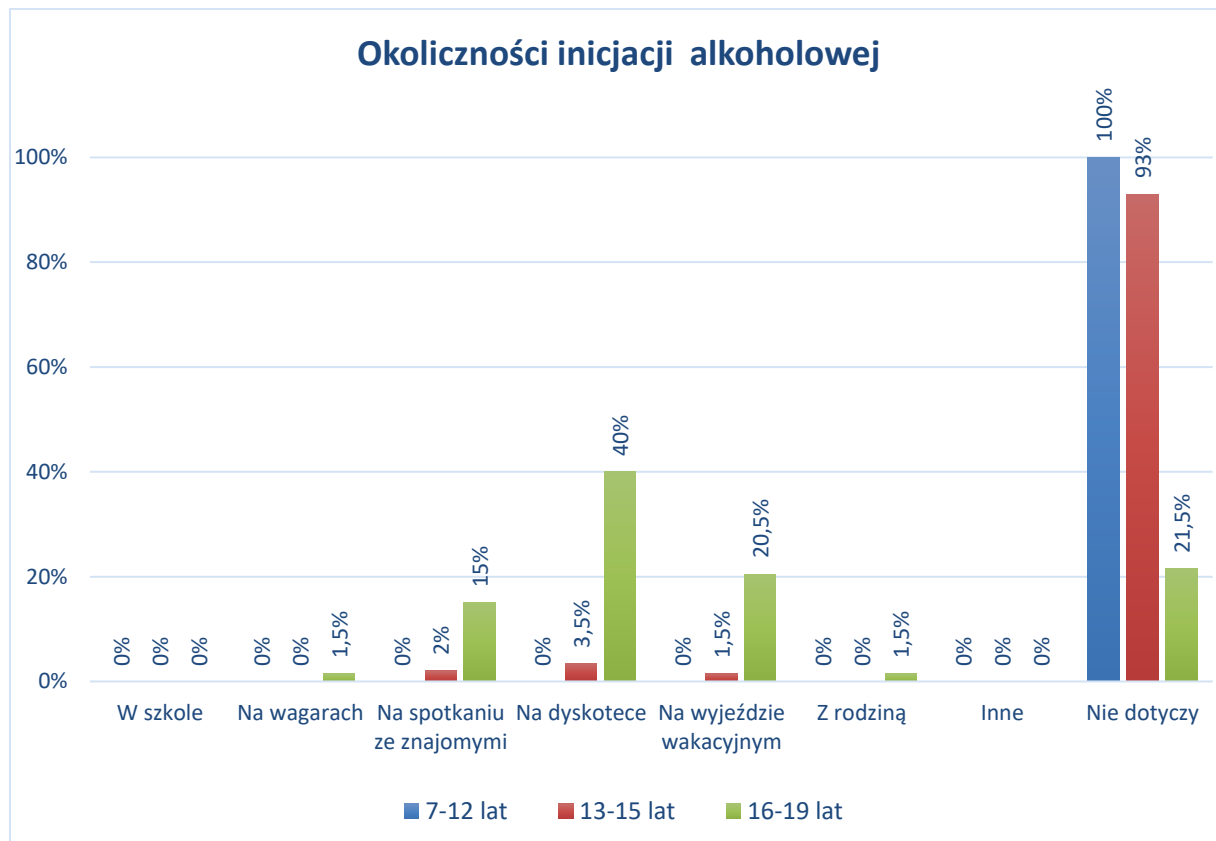
Łącznie aż 89% najstarszej młodzieży (16-19 lat) wskazuje, że jest to raczej trudne lub bardzo trudne. Takiego samego zdania jest 44,5% uczniów w wieku 7-12 lat i 63% w wieku 13-15 lat. Sugeruje to wysoce asertywne postawy sprzedawców napojów alkoholowych wobec udostępniania alkoholu osobom małoletnim.

Wykres 13. Dostępność alkoholu w sklepach – opinie

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów szkoły podstawowej jest zabawa na dyskotecę (13-15 lat – 3,5%). Starsi uczniowie również wskazywali głównie na tę okazję (40%) i jest to w tym przedziale wiekowym okoliczność zdecydowanie dominująca. Jako drugą w kolejności wskazywali oni wyjazd wakacyjny (20,5%).

Wykres 14. Okoliczności inicjacji alkoholowej

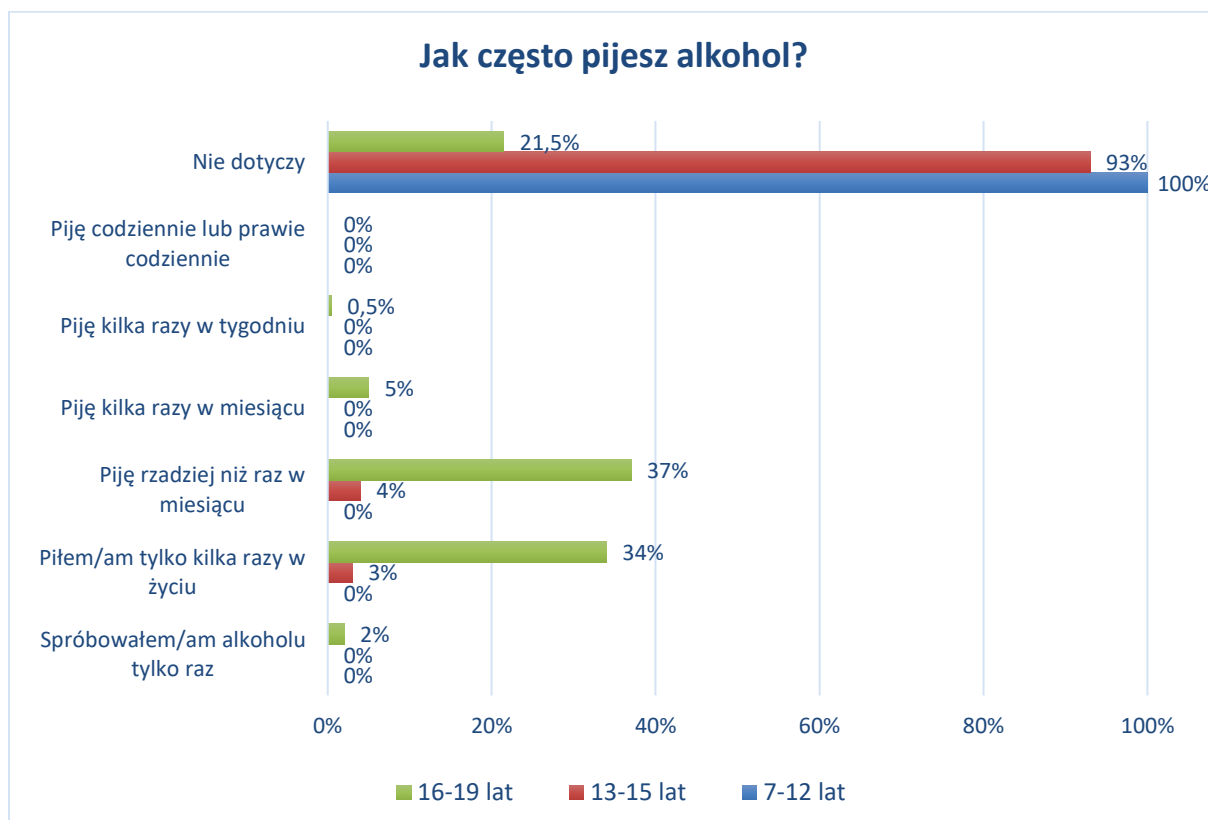

Oprócz wieku i okoliczności pierwszych doświadczeń z alkoholem, ważne jest także to, jak często młodzi ludzie sięgają po tę używkę. **Z udzielonych odpowiedzi wynika, że wśród uczniów w wieku 13-15 lat 3 % miało jednorazowy kontakt z alkoholem**, a więcej bo 4% pije alkohol nadal (rzadziej niż raz w miesiącu).

Również wśród uczniów klas ponadpodstawowych w wieku 16-19 lat najczęściej wskazywania częstotliwość spożywania alkoholu wynosi rzadziej niż raz w miesiącu (37%), a w dalszej kolejności zaznaczano opcję raz w życiu (34%). Niewielka część najstarszej młodzieży przyznała, że pije kilka razy w miesiącu (5%), a nawet kilka razy w tygodniu (0,5%).

W porównaniu z badaniami wśród bytowych uczniów z 2011 r. obniżyła się częstotliwość spożywania alkoholu. Wówczas, na pytanie, jak często piłeś/aś alkohol w ostatnim miesiącu najczęściej spośród osób pijących wskazało częstotliwość „od jednego do pięciu razy”. Jak wynika z analizy odpowiedzi na ankietach maksymalna liczba wskazań picia alkoholu w ciągu ostatniego miesiąca to 31 razy w przypadku jednej osoby i 30 razy w przypadku pięciu osób. 61 osób wskazało, że ponad 10 razy piło alkohol w ciągu ostatniego miesiąca. Wśród osób pijących alkohol w ciągu ostatniego miesiąca nie piło 246 osób.

Wykres 15. Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Na to pytanie odpowiedziała niemal wyłącznie najstarsza młodzież, wskazując głównie wino (23%) i piwo (21%). 10% uczniów w tym przedziale wiekowym sięga po wódkę. Uczniowie w wieku 13-15 lat zaznaczali najczęściej piwo (1,5%).

Zgodnie z badaniami uczniów Gminy Bytów z 2011 r., zdecydowanie najwięcej było konsumentów piwa, łącznie we wszystkich grupach wiekowych. Struktura spożywanych trunków ulega zróżnicowaniu.

Wykres 16. Rodzaje spożywanych alkoholi – uczniowie

Bardzo niepokoją odpowiedzi, które najczęściej padały przy pytaniu o motywację do sięgnięcia po alkohol. Uleganie namowom rówieśników można wytłumaczyć szczególnie silną w tym wieku potrzebą akceptacji przez znajomych. Ta okoliczność dominuje w grupie wiekowej 13-15 lat (3,5%) oraz jest jeszcze wyższa w najstarszej grupie badanych uczniów 16-19 lat (8,5%). **Natomiast dużo większą uwagę zwraca to, że najstarsi uczniowie sięgają po alkohol w celu relaksu (43%) i chwilowej ucieczki od problemów (22%),** co jest jednym z czynników, które łatwo mogą prowadzić do picia ryzykownego, a w konsekwencji do uzależnienia.

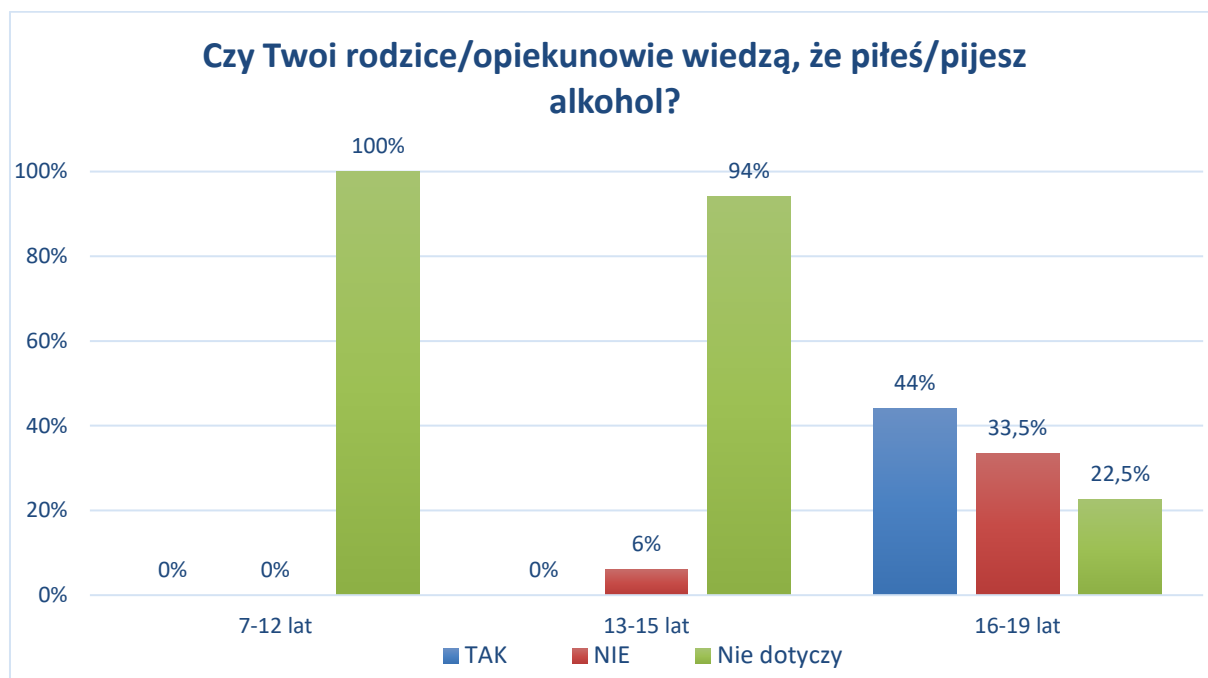
Badania z 2011 r. ujawniły bardzo zbliżone trendy. Również wówczas dominowały odpowiedzi związane z zachowaniami społecznymi i kulturowymi (odpowiedź „tak wypada”) oraz indywidualnymi preferencjami - druga najczęściej podawana odpowiedź brzmiała „po alkoholu czuję się lepiej”. Natomiast trzecią z kolei była odpowiedź „namówili mnie koledzy”. Łatwo jest tu zauważyć korelację pomiędzy poprzednią odpowiedzią (tak wypada), a uzyskiwanym dzięki alkoholowi dobrym samopoczuciem. Ta odpowiedź wskazuje także na duże braki w umiejętnościach młodzieży co do pozytywnego spędzania wolnego czasu oraz na trudności w nawiązywaniu kontaktów i relacji wolnych od „wspomagania się” alkoholem.

Wykres 17. Motywacja uczniów do sięgania po alkohol

Kolejne pytanie, które konsekwentnie wskazuje, że spożywanie alkoholu nie występuje w ogóle wśród najmłodszych uczniów 7-12 l. dotyczy wiedzy rodziców i opiekunów o tym, że ich podopieczni piją alkohol. **W najstarszej grupie respondentów aż 56% badanych deklaruje, że ich rodzice/opiekunowie nie mają wiedzy o tym, że ich podopieczni spożywają alkohol.**

Wykres 18. Czy Tвої rodzice/opiekunowie wiedzą, że piłeś/piłaś alkohol?

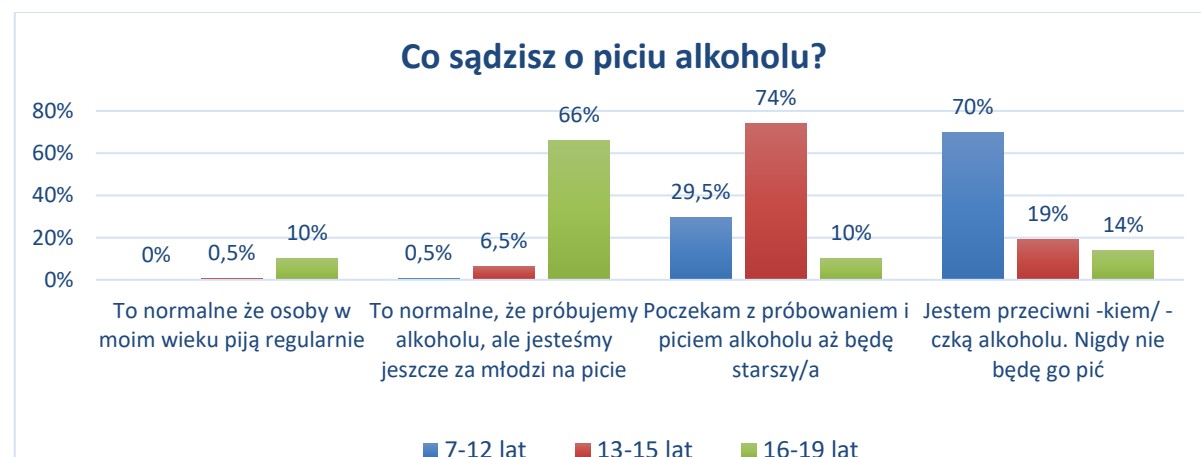

Bardzo zróżnicowane odpowiedzi w ujęciu różnych grup wiekowych pojawiły się przy pytaniu o osobisty pogląd na temat spożywania alkoholu. W najmłodszej grupie uczniów w wieku 7-12 lat dominuje zdecydowanie wrogie nastawienie do picia alkoholu i deklaracja całkowitej abstynencji (70%). Takie poglądy prezentuje dużo mniej starszych uczniów - 19 % w wieku 13-15 lat oraz 14% w wieku 16-19 lat.

W grupie uczniów od 13 do 15 r. ż. przeważa już pogląd o planach odsunięcia w czasie inicjacji alkoholowej na późniejszy wiek (74%).

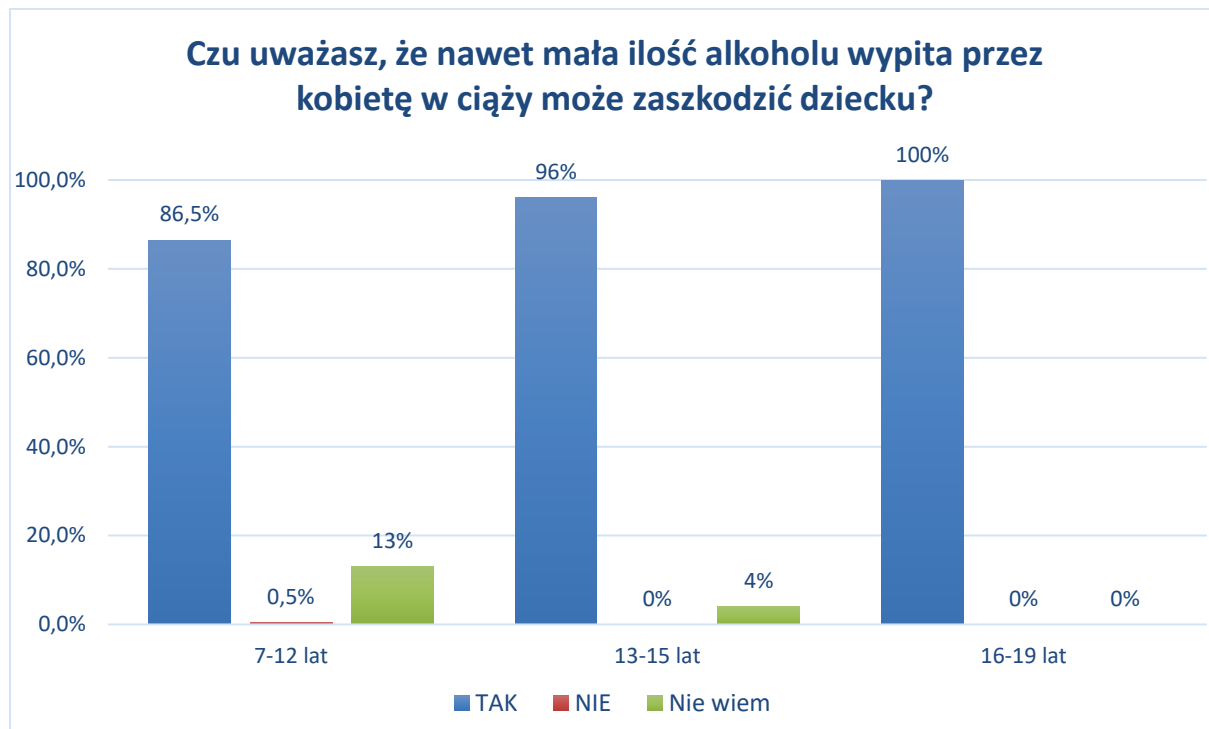
Natomiast najstarsi uczniowie uważają w większości za normalne podejmowanie w ich wieku pierwszych doświadczeń z napojami alkoholowymi, przy czym twierdzą jednocześnie, że są za młodzi, aby pić alkohol (66%).

Wykres 19. Subiektywne przekonania uczniów o alkoholu

Wśród najstarszej młodzieży panuje całkowita zgodność, a wśród młodszych roczników niemal całkowita zgodność co do poglądu o szkodliwości dla zdrowia dziecka nawet małej ilości alkoholu wypitej przez kobietę w ciąży (7-12 lat – 86,5%, 13-15 – 96%, 16-19 lat – 100%).

Wykres 20. Szkodliwość alkoholu dla kobiet w ciąży

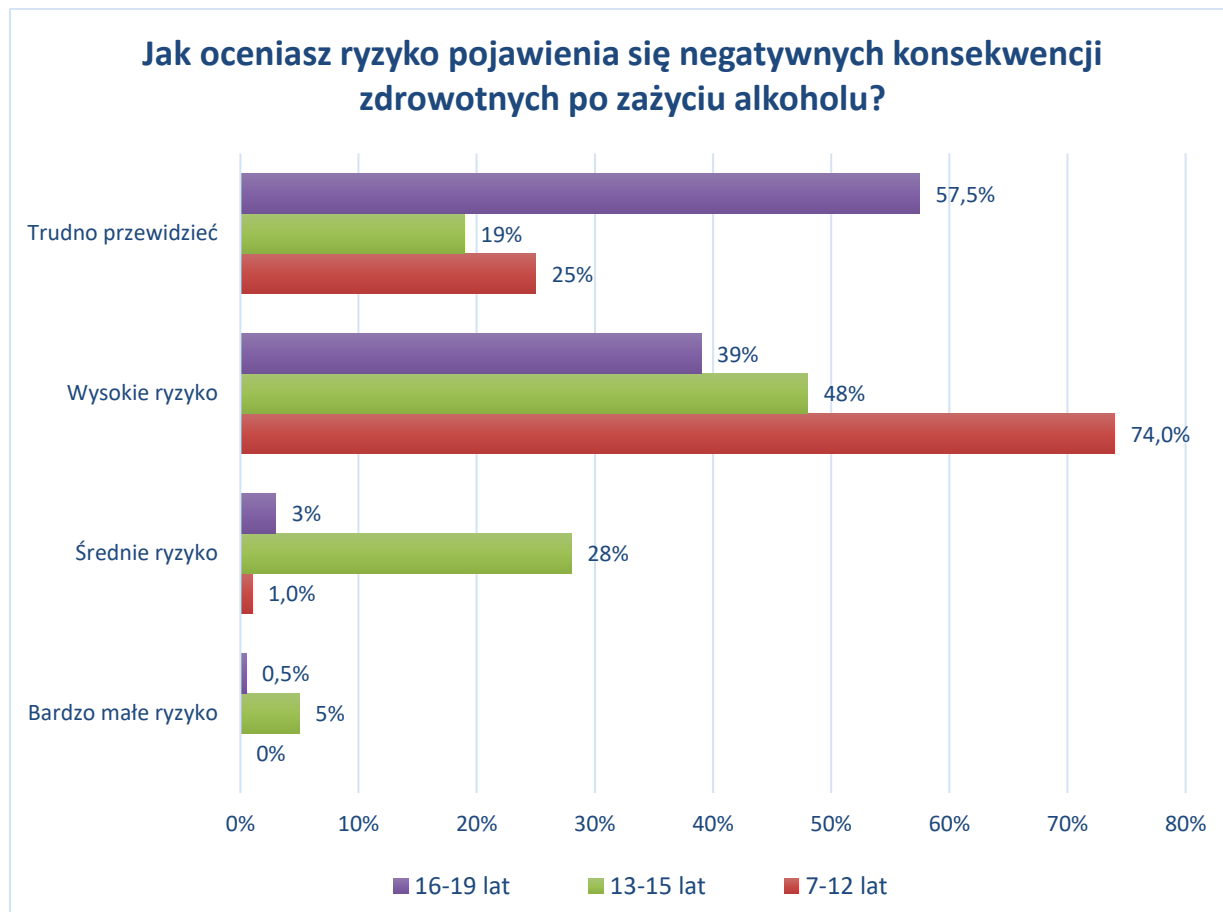
Żaden z ankietowanych uczniów Gminy Bytów nie miał nigdy problemów prawnych spowodowanych spożyciem alkoholu, co należy ocenić bardzo pozytywnie.

Wykres 21. Problemy z prawem spowodowane spożyciem alkoholu

Równie pozytywnie należy ocenić zwiększającą się wraz z wiekiem świadomość wysokiego ryzyka wystąpienia negatywnych konsekwencji zdrowotnych spowodowanych spożywaniem alkoholu. Wśród najmłodszej młodzieży świadomość taka sięga 74% (7-12 lat – 74%, 13-15 – 48%, 16-19 lat – 39%).

Wykres 22. Ocena ryzyka dla zdrowie spowodowanego spożywaniem alkoholu

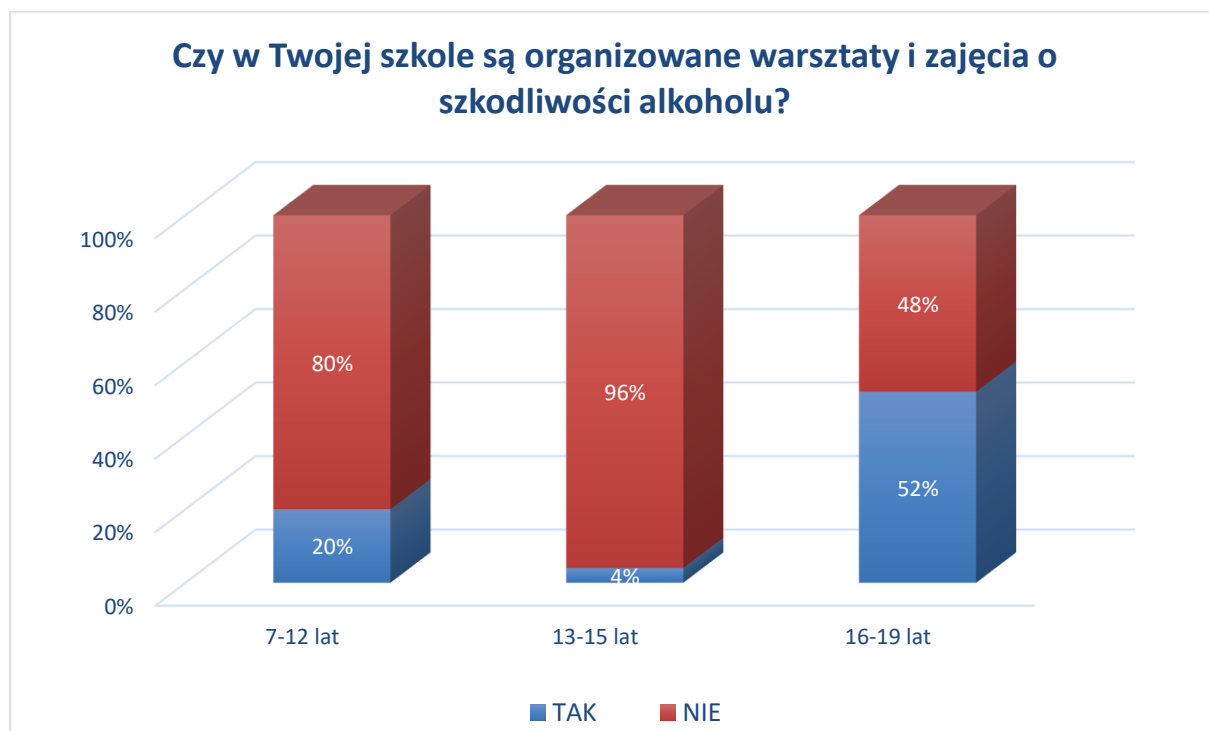

Szczególną uwagę zwraca to, że niemal wszyscy badani uczniowie w wieku 13-15 lat (aż 96%) deklarują, iż w ich szkole nie są organizowane warsztaty, ani zajęcia o szkodliwości alkoholu.

Wśród najstarszych uczniów w wieku 16-19 lat taką samą odpowiedź podało 48%. Zatem ponad połowa, bo 52% najstarszych uczniów twierdzi, że tego typu zajęcia są prowadzone w ich szkołach. **Rekomendowane jest organizowanie w szkołach większej liczby zajęć i warsztatów na temat profilaktyki problemów alkoholowych, aby opóźnić wiek pierwszych doświadczeń związanych z tą używką. Dotyczy to zwłaszcza uczniów w wieku 13-19 lat,** zważywszy również na opisane wcześniej wskaźniki z badań ankietowych, zgodnie z którymi:

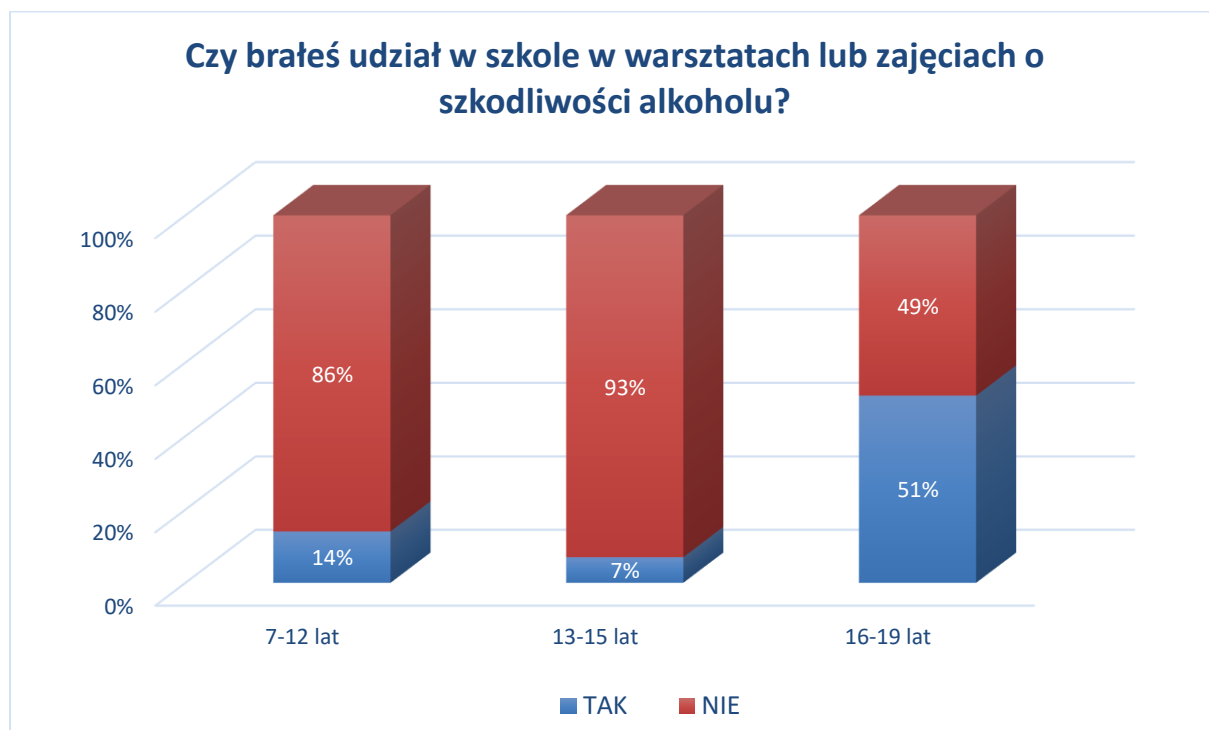
- 78% badanych uczniów w wieku 16-19 lat ma za sobą inicjację alkoholową,
- najczęściej wymieniany wiek inicjacji alkoholowej wynosi 15 r. ż. (21,5%), w drugiej kolejności 16 r. ż (18,5%) oraz 17 r. ż. (13,5%).

Wykres 23. Czy w twojej szkole są organizowane warsztaty i zajęcia o szkodliwości alkoholu

Odpowiedzi uzyskane na powyższe pytanie korespondują z odpowiedziami na pytanie o udział badanych uczniów we wspomnianych zajęciach szkolnych.

Wykres 24. Udział w szkolnych warsztatach o szkodliwości alkoholu

Młodzi ludzie w Gminie Bytów w większości przyjmują konstruktywne postawy na temat spożywania alkoholu. Mają świadomość szkodliwości alkoholu. Jednak mocno pozwala się zauważyć panujące wśród najstarszej młodzieży - w wieku 16-19 lat - przekonanie, że picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.

Wyniki zostały podane w poniższych tabelach i wykresach.

Tabela 19. Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – podział wg wieku

<i>Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 7-12 lat</i>				
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	3%	19%	60%	18%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	2%	4%	19%	75%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	45,5%	50,5%	3,5%	0,5%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	0%	6%	94%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	13%	7%	43%	37%
Jeśli ktoś pije alkohol z umiarem, to się nie uzależni.	11%	56%	26%	7%
Picie alkoholu jest modne w mojej szkole.	0%	3%	18%	79%

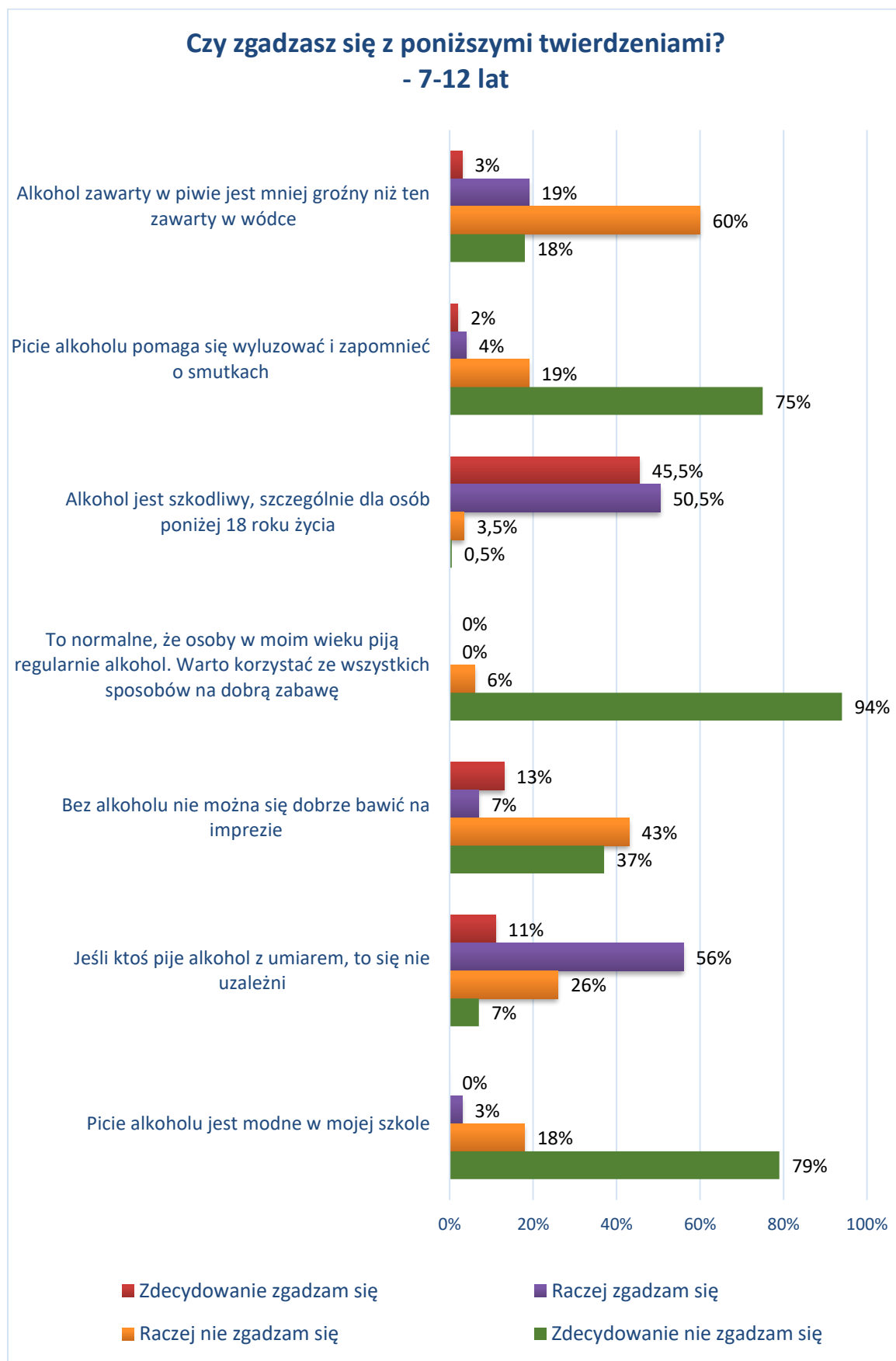
<i>Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 13-15 lat</i>				
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	2%	13%	57%	28%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	4%	35%	48%	13%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	32%	64%	3,5%	0,5%

To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0%	2,5%	26,5%	71%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	8%	19%	50%	23%
Jeśli ktoś pije alkohol z umiarem, to się nie uzależni.	25%	71%	4%	0%
Picie alkoholu jest modne w mojej szkole.	1%	10%	67%	22%

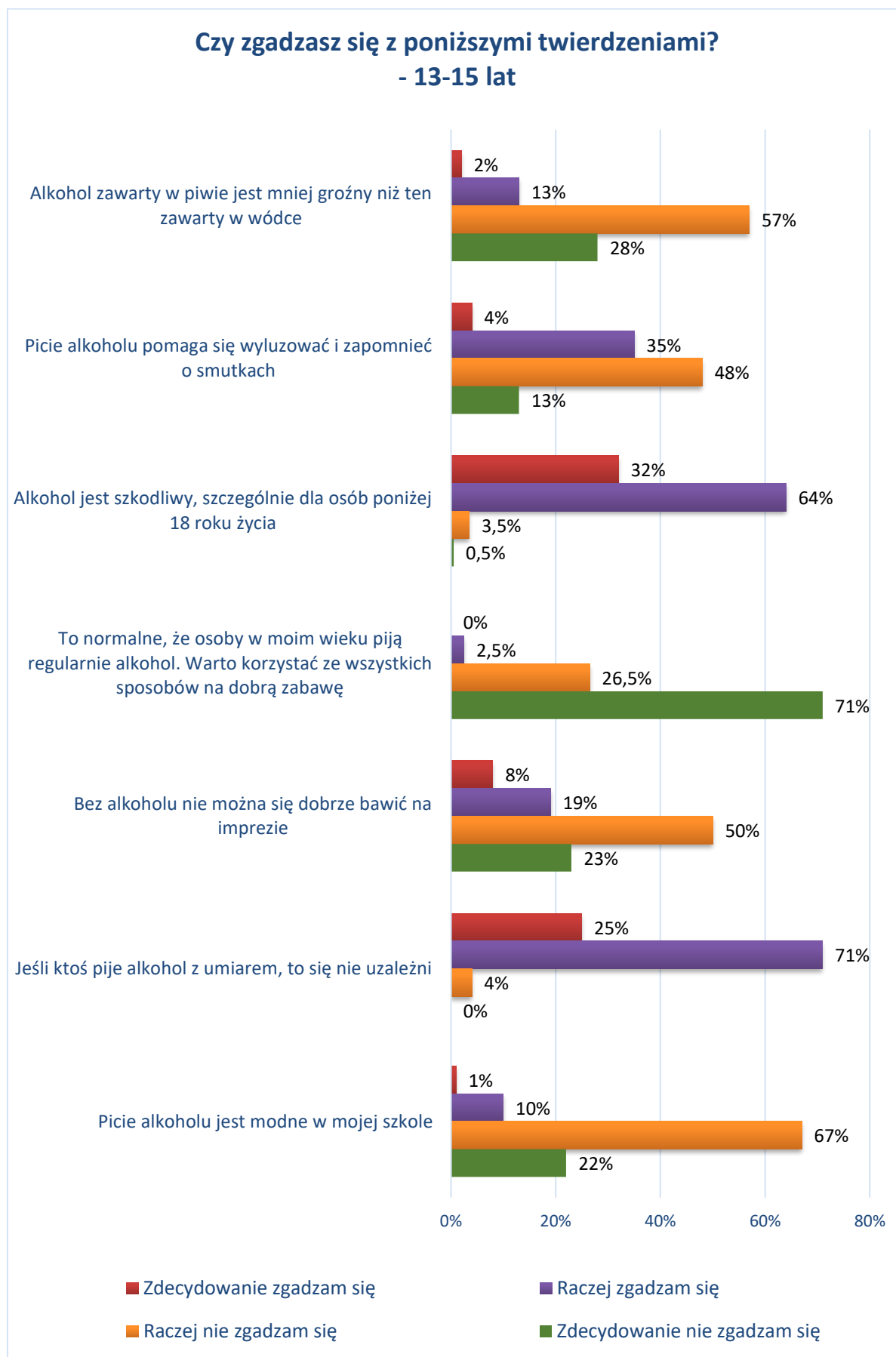
Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 16-19 lat

Twierdzenia	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	2,5%	21,5%	62%	14,0%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	4%	56%	36%	4%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	23%	71%	5,5%	0,5%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	0,5%	25%	55,5%	19%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	4,5%	10,5%	45%	40%
Jeśli ktoś pije alkohol z umiarem, to się nie uzależni.	15%	69%	15,5%	0,5%
Picie alkoholu jest modne w mojej szkole.	4%	38%	53%	5%

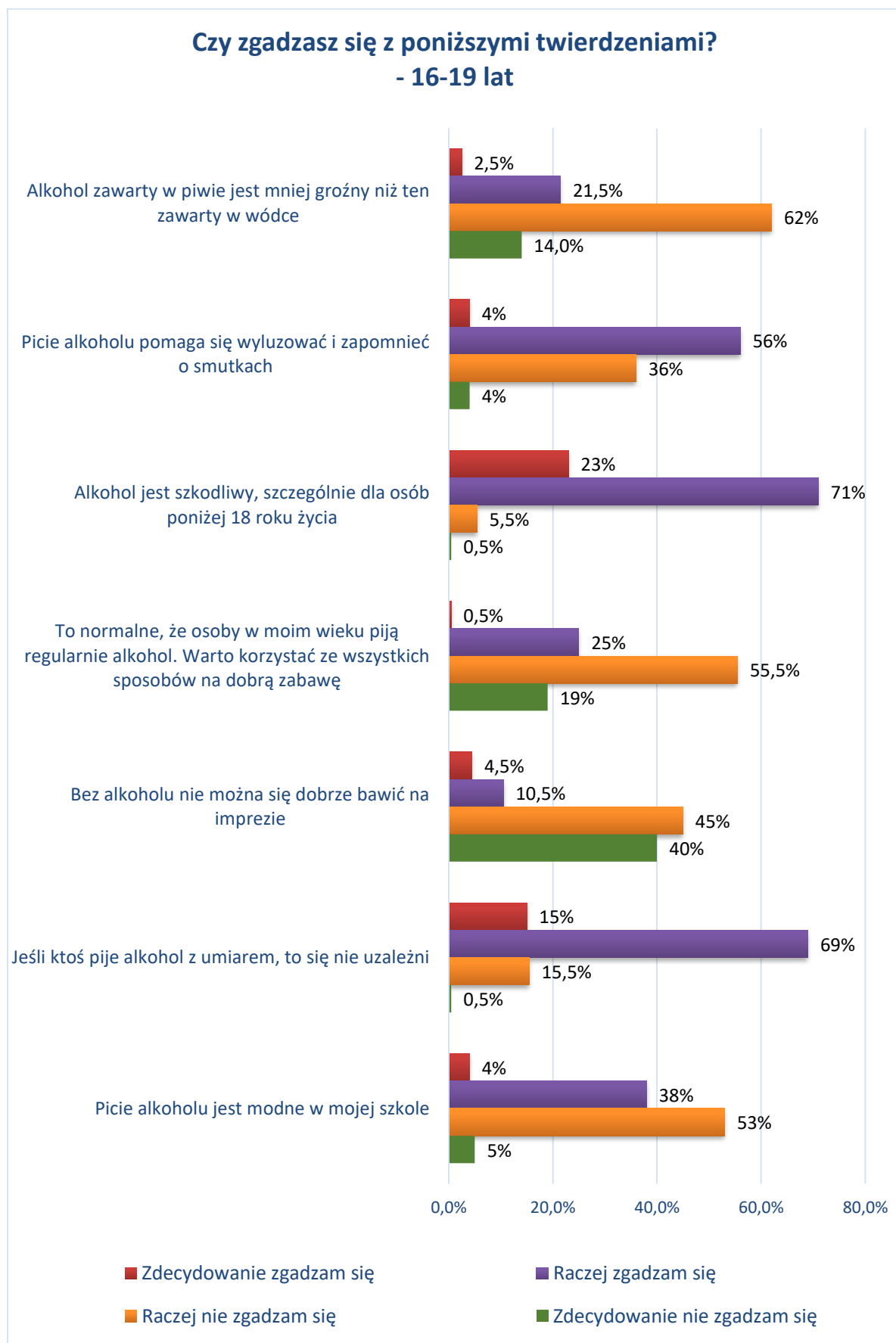
Wykres 25. Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 7-12 lat

Wykres 26. Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 13-15 lat

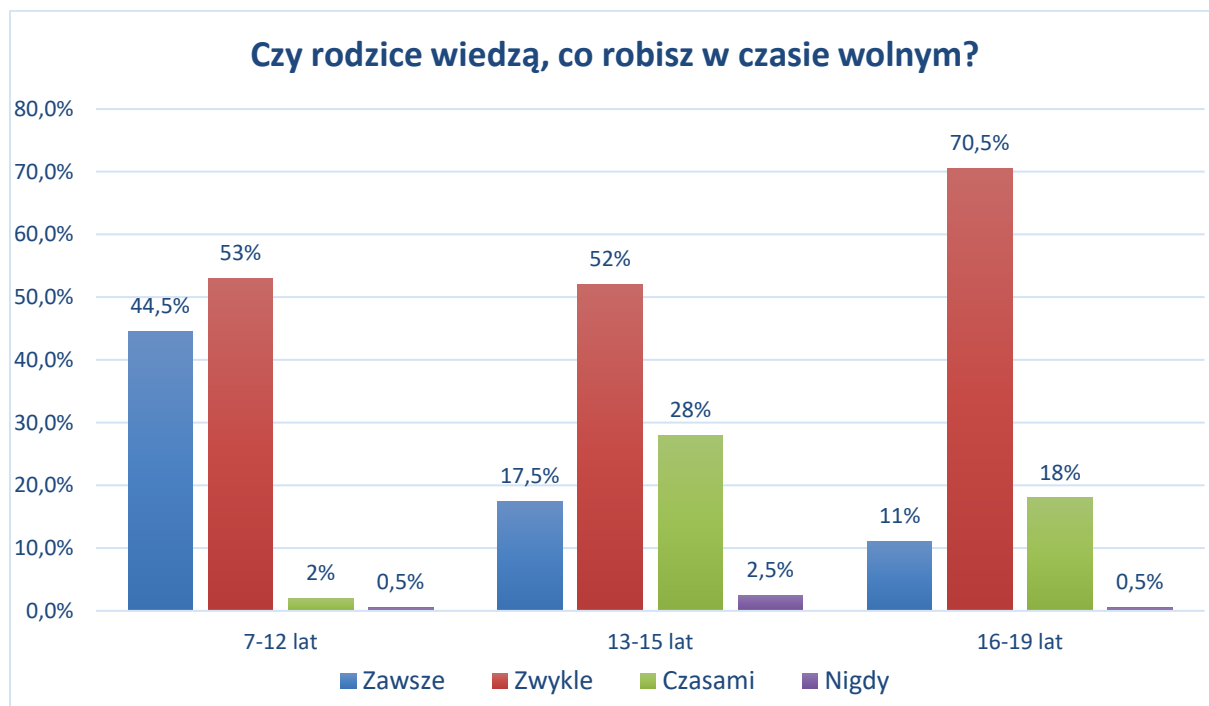
Wykres 27. Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 16-19 lat

IV. 1. 4. Czas wolny.

Większość uczniów w każdej grupie wiekowej deklaruje, że ich rodzice zwykle lub zawsze wiedzą o tym, co w czasie wolnym robią ankietowani uczniowie (łącznie: 7-12 lat – 97,5%, 13-15 lat – 69,5%, 16-19 lat – 81,5%).

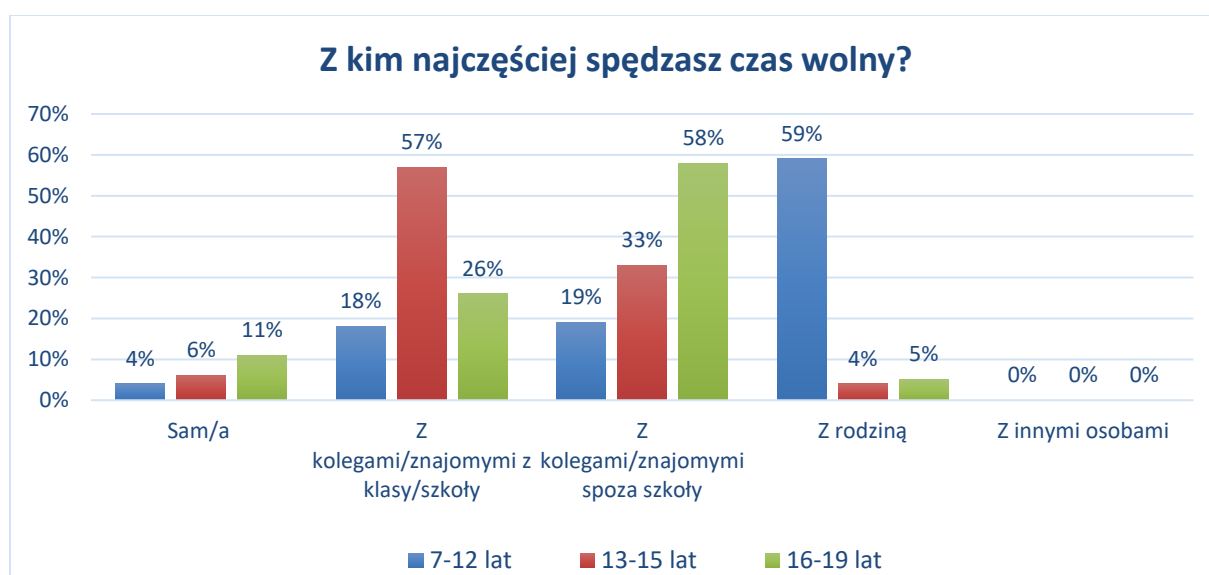
Wykres 28. Czy rodzice wiedzą, co robisz w czasie wolnym?

W odpowiedzi na pytanie o osoby, z którymi najczęściej spędza się czas wolny, najmłodsi uczniowie w wieku 7-12 lat podawali rodzinę, uczniowie starsi w wieku 13-15 lat – wskazywali na kolegów z klasy i szkoły, a najstarsi uczniowie na znajomych spoza własnej szkoły.

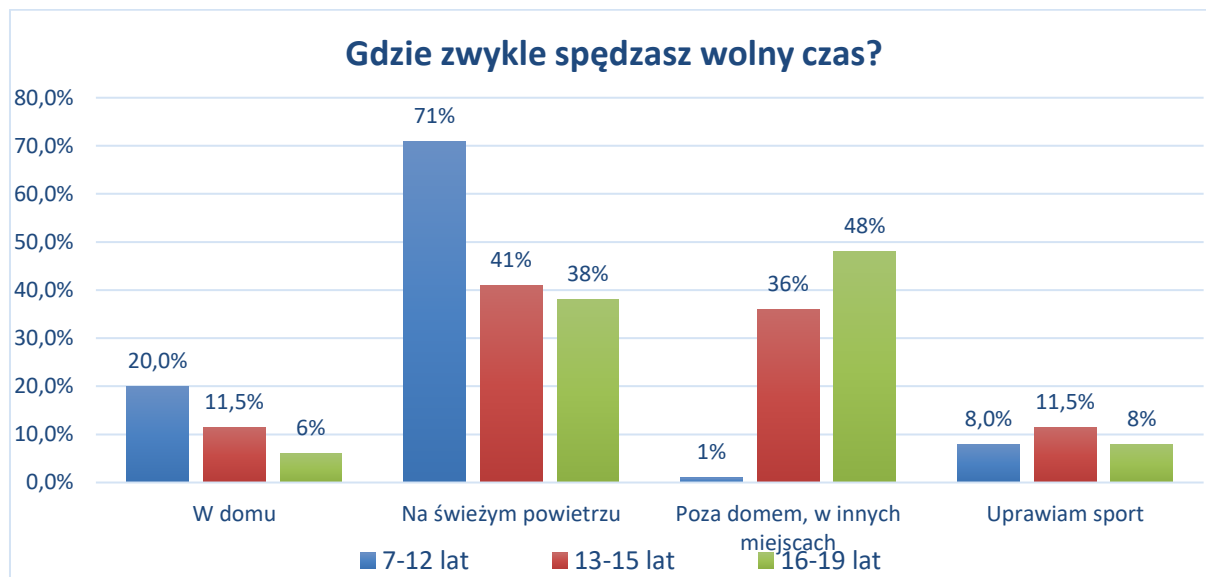
Zauważalny jest drastycznie malejący wraz z wiekiem odsetek wskazań na spędzanie czasu z rodziną (7-12 lat – 59%, 13-15 lat – 4%, 16-19 lat – 5%).

Wykres 29. Z kim spędzasz czas wolny?

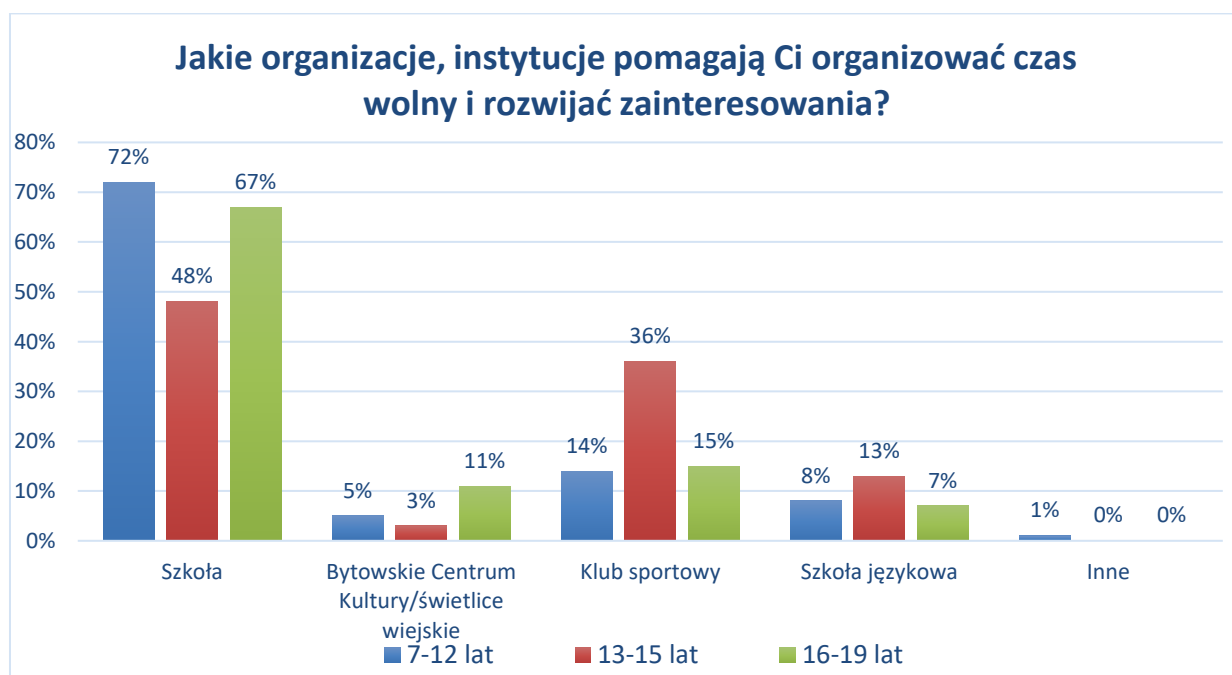
Na pytanie o miejsce, w którym zwykle spędzają wolny czas, młodsi uczniowie wymieniali najczęściej plener (7-12 lat – 71%, 13-15 lat - 41%, 16-19 lat – 38%), a najstarsi uczniowie z reguły podawali, że spędzają wolny czas poza domem, w innych miejscach (7-12 lat – 1%, 13-15 lat - 36%, 16-19 lat – 48%). Odsetek uczniów przebywających w czasie wolnym w domu bardzo maleje wraz z wiekiem.

Wykres 30. Miejsce spędzania wolnego czasu

Wśród miejsc/instytucji wskazywanych jako wsparcie w rozwijaniu zainteresowań podawano najczęściej szkołę (7-12 lat – 72%, 13-15 lat - 48%, 16-19 lat – 67%). Drugą najczęściej udzielaną w każdej grupie wiekowej odpowiedzią jest klub sportowy (7-12 lat – 14%, 13-15 lat - 36%, 16-19 lat – 15%). Zauważalna jest relatywnie niska, popularność Bytowskiego Centrum Kultury, aczkolwiek najwyższa pozostaje wśród najstarszych uczniów (7-12 lat – 5%, 13-15 lat - 3%, 16-19 lat – 11%).

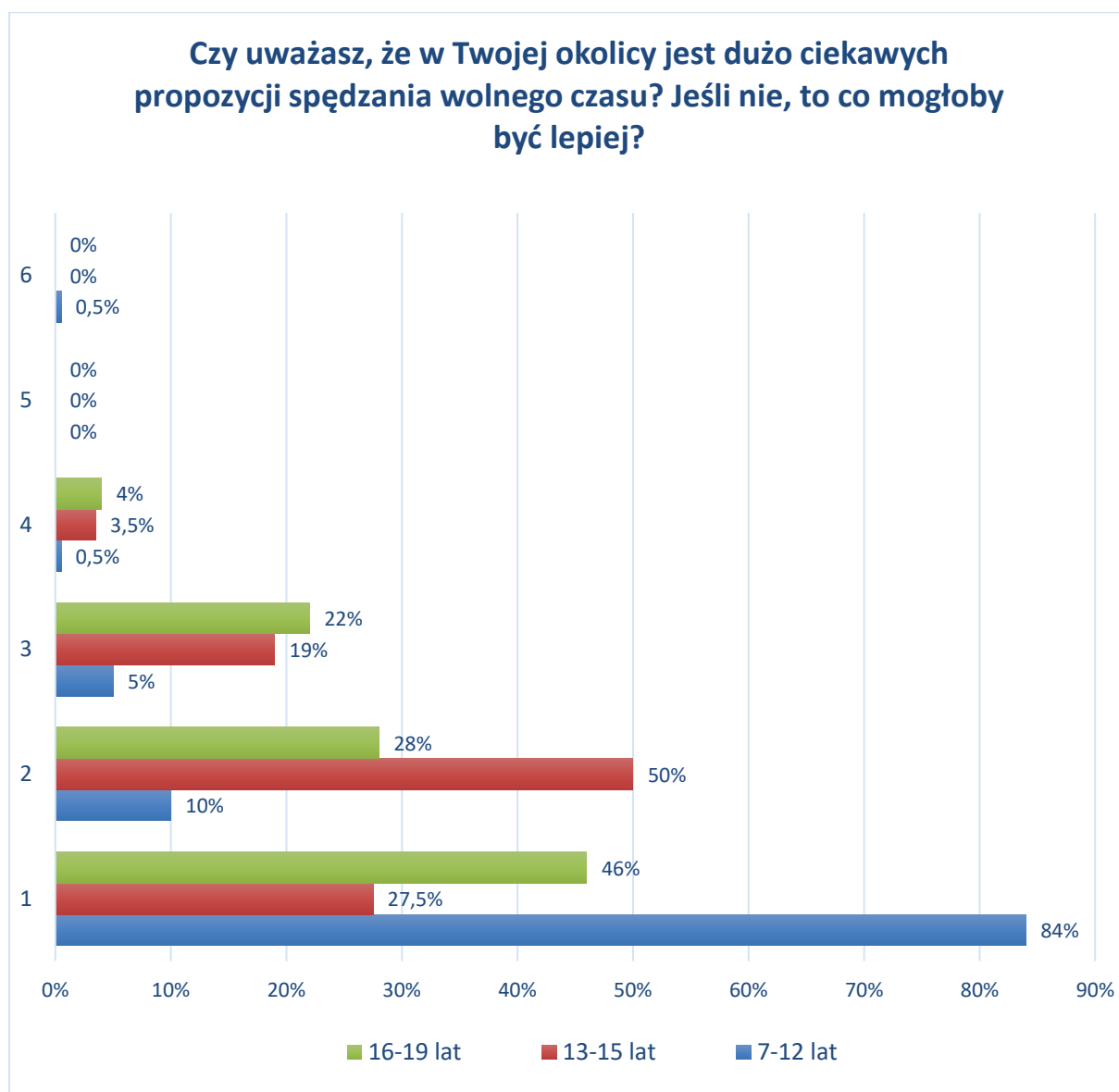
Wykres 31. Organizacje i instytucje wspierające w organizowaniu czasu wolnego i rozwijania zainteresowań

Większość uczniów zarówno w najmłodszej, jak i najstarszej grupie wiekowej jest zdania, że w okolicy ich miejsca zamieszkania jest dużo interesujących możliwości na spędzanie wolnego czasu. Tego zdania jest jednak tylko niecałe 1/3 uczniów w wieku 13-15 lat (7-12 lat – 46%, 13-15 lat – 27,5%, 16-19 lat – 84%). Natomiast aż połowa uczniów w tym samym przedziale wiekowym uważa, że powinno być więcej obiektów sportowych (7-12 lat – 28%, 13-15 lat - 50%, 16-19 lat – 10%).

Zauważalna jest również potrzeba większej liczby areałów zielonych (7-12 lat – 22%, 13-15 lat - 19%, 16-19 lat – 5%).

Wykres 32. Możliwości spędzania wolnego czasu – opinie uczniów

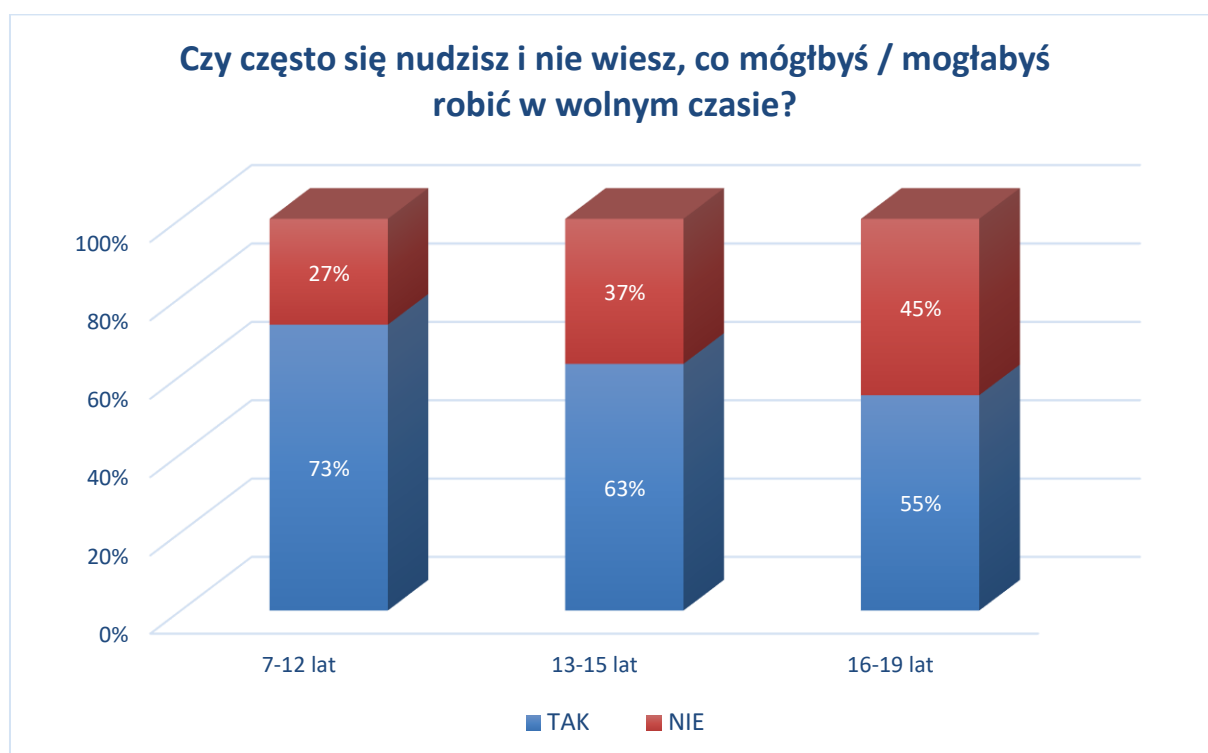
- 1 - Tak, jest dużo ciekawych propozycji
- 2 - Nie, mogłoby być więcej obiektów sportowych (boiska, pływalnie)
- 3 - Nie, mogłoby być więcej parków, terenów zielonych
- 4 - Nie, mogłoby być więcej organizacji młodzieżowych, propozycji wolontariatów
- 5 - Nie, mogłoby być (inne propozycje)
- 6 - Nie dotyczy

Co prawda wraz z wiekiem pośród badanych uczniów zauważalnie maleje poczucie nudy i stan niewiedzy, w jaki sposób zagospodarować swój czas wolny (7-12 lat – 73%, 13-15 lat - 63%, 16-19 lat – 55%).

Niestety, nadal aż ponad połowa ankietowanych uczniów, w każdej z grup wiekowych deklaruje, że często odczuwa znudzenie i nie wie, w jaki sposób mogłaby spożytkować swój czas wolny. Oznacza to, że nie tylko przed rodzinami, ale również szkołami i władzami Gminy Bytów stoi duże wyzwanie zorganizowania oferty interesującej dla najmłodszych mieszkańców, aby zachęcić ich do społecznej aktywności m.in. w wymiarze kulturalnym, sportowym czy edukacyjnym.

Należy mieć na uwadze, że zdywersyfikowanie dostępnej dla dzieci i młodzieży oferty form spędzania czasu wolnego stanowi istotną alternatywę dla podejmowania zachowań ryzykownych.

Wykres 33. Odczuwanie nudy w wolnym czasie

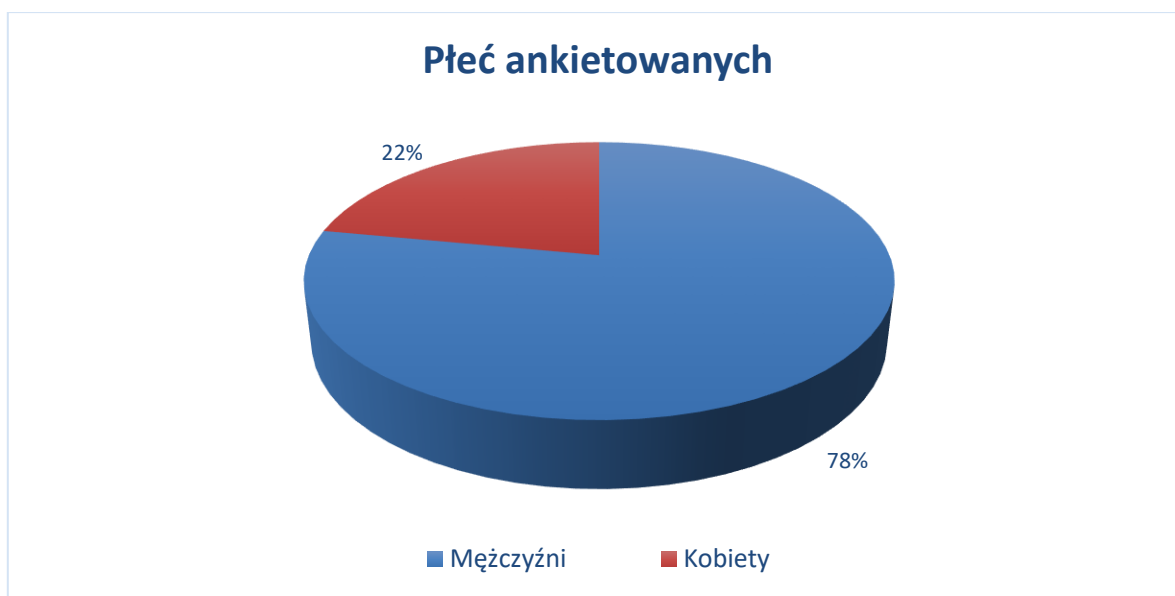
IV. 2. Diagnoza problemów dorosłych mieszkańców.

IV. 2. 1. Charakterystyka grupy badanej i metodologia.

Badania miały charakter ulicznej ankiety w tradycyjnej formie papier-ołówek, a obejmowały mieszkańców Gminy Bytów, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz o możliwości rezygnacji z badania w każdym dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział łącznie 400 osób, w tym 312 mężczyzn oraz 88 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła ogółem 34,9 lat.

Wykres 34. Rozkład płci badanej grupy dorosłych mieszkańców

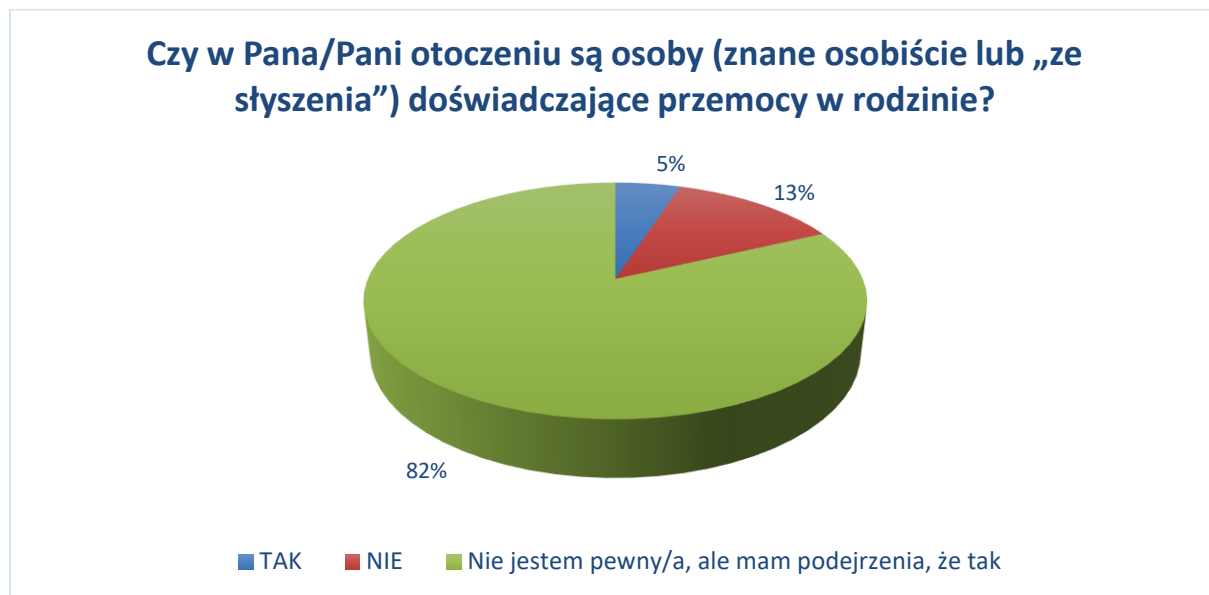

IV. 2. 2. Przemoc.

Na pytanie o to, czy w najbliższym otoczeniu ankietowanych są osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, zaledwie 13% zaprzeczyło, podczas gdy zdecydowana większość (aż 82%) stwierdziło, że nie ma co do tego pewności, ale podejrzewa, że tak.

Natomiast na pytanie, czy kiedykolwiek było się świadkiem przemocy w rodzinie, zaledwie 3,5% odpowiedziało twierdząco, a 96% zaprzeczyło.

Wykres 35. Przemoc w rodzinie w najbliższym otoczeniu

Wykres 36. Bycie świadkiem przemocy w rodzinie

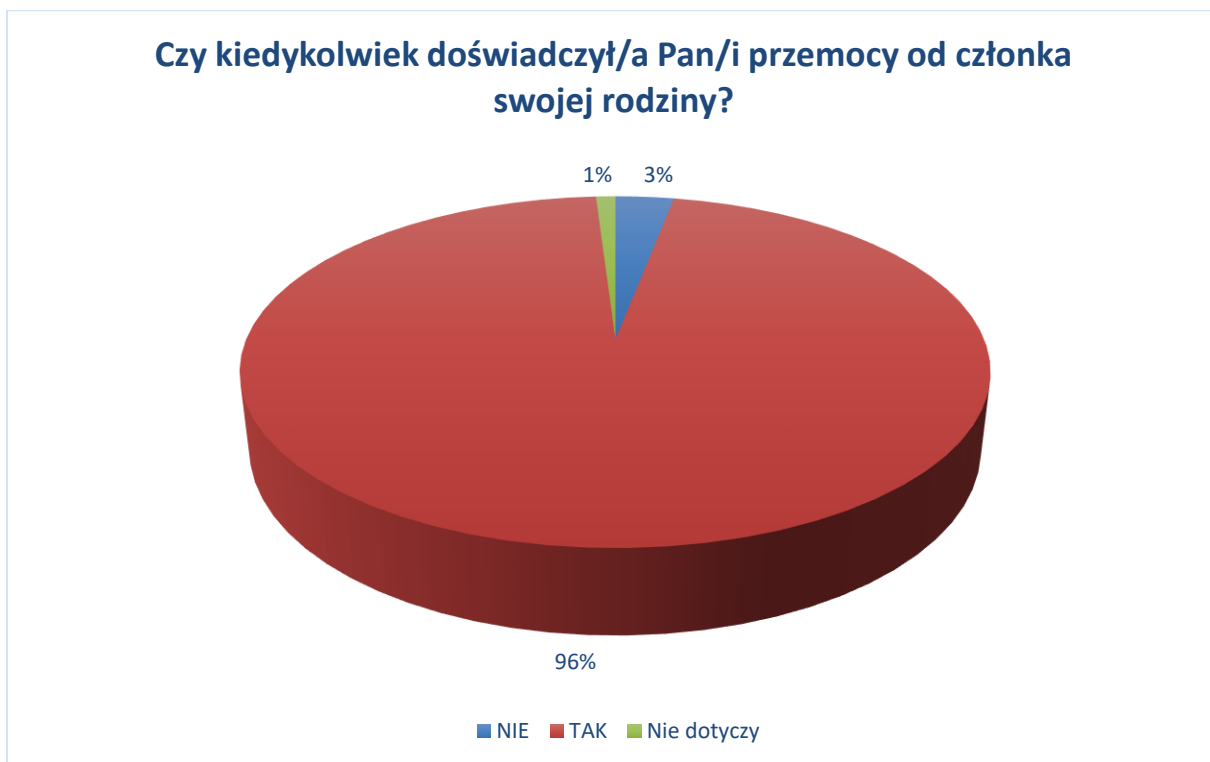
Bardzo niepokojące jest, że **niemal wszyscy badani, bo aż 99,5% deklaruje brak wiedzy co do miejsca i instytucji, w których może uzyskać pomoc osoba pokrzywdzona przemocą w rodzinie w Gminie Bytów.**

Wykres 37. Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy w rodzinie

Respondenci niemal jednogłośnie, ponieważ aż w 96% przypadków, wskazali, jakoby sami mieli doświadczyć przynajmniej raz przemocy ze strony członka swojej rodziny.

Wykres 38. Doświadczenie przemocy w rodzinie

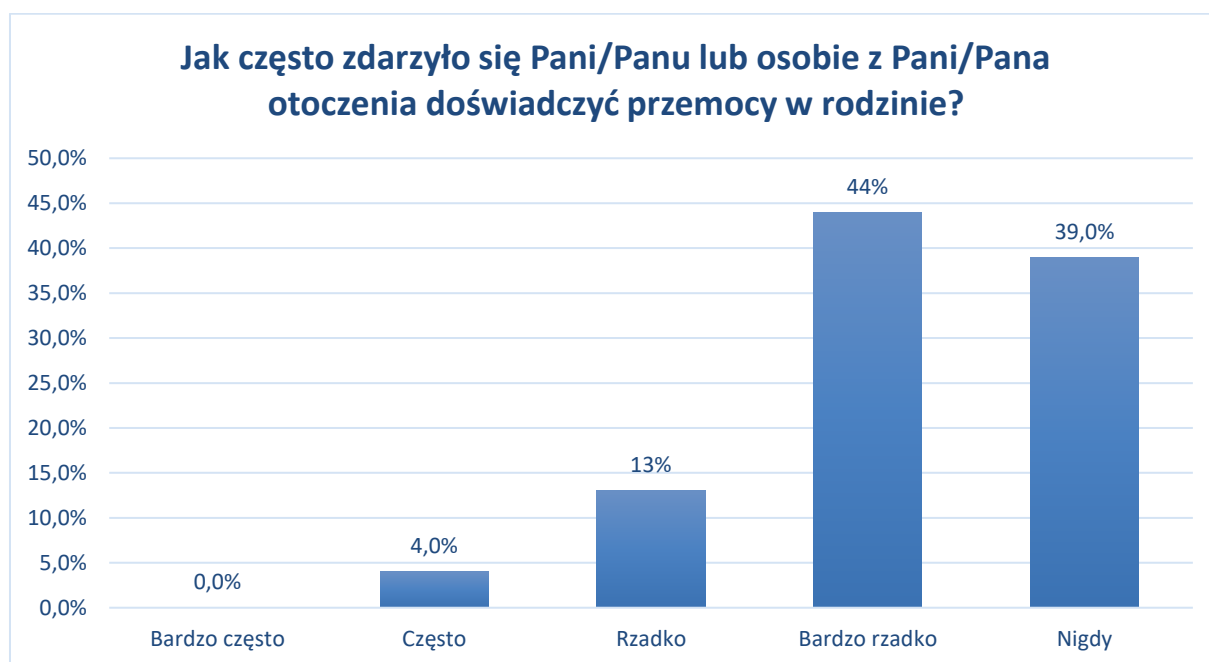
Z uwagi na tak wysoki poziom wskazań, tym bardziej istotne jest to, w jaki sposób kształtują się odpowiedzi na kolejne, bardziej szczegółowe pytanie o częstotliwość doświadczenia przemocy w rodzinie.

Kolejne pytanie i uzyskane na nie odpowiedzi obrazują, że 39% badanych lub osób z ich otoczenia nie doświadczyło nigdy przemocy w rodzinie, a łącznie 57% doświadczyło rzadko lub bardzo rzadko. Dane te wyraźnie kontrastują z odpowiedziami uzyskanymi na wcześniejsze pytanie, gdzie aż 96% przyznało, że chociaż raz w życiu doświadczyło przemocy w rodzinie. Prawdopodobnym powodem takiej sprzeczności może być fakt, że doświadczony kiedyś przez ankietowanych lub ich otoczenie przypadek przemocy uznają za na tyle incydentalny, że nie zdecydowali się go umieścić w dostępnej opcji odpowiedzi „bardzo rzadko” i dlatego, z braku odpowiadających im innych opcji (np. „incydentalnie” lub „jednorazowo”), wybrali odpowiedź „nigdy”.

Z diagnozy przeprowadzonej wśród dorosłych mieszkańców Gminy Bytów w 2011 r. wynika, że wśród ofiar przemocy 60% badanych było ofiarą ponad rok temu, bez określenia, czy miało to miejsce np. dwa lata temu, czy dwadzieścia lat temu. W tej części odpowiedzi zapewne znalazły się bardzo odległe wspomnienia ankietowanych. Z badawczego punktu widzenia istotną zmienną jest bycie ofiarą przemocy w ciągu ostatnich 7 i 30 dni, do czego łącznie przyznaje się 24% ankietowanych doświadczających przemocy. Świadczy to o dużej częstotliwości stosowanej wobec ofiar przemocy.

Jak wynika z badań CBOS⁷, co dziesiąty badany, który kiedykolwiek był w stałym związku, doświadczył agresji ze strony partnera – najczęściej były to pojedyncze zdarzenia (7%).

Wykres 39. Częstotliwość doświadczenia przemocy w rodzinie

W opinii ankietowanych mieszkańców, przemoc w rodzinie jest w Gminie Bytów zjawiskiem bardzo rzadkim lub raczej rzadkim (łącznie 87%). Jedynie 2% wskazało, że przemoc w rodzinie występuje bardzo często.

W diagnozie przeprowadzonej w 2011 r. wśród dorosłych mieszkańców Gminy Bytów nie poruszono wprost zagadnienia przemocy domowej, lecz kierowano do ankietowanych pytania o szersze pojęcie – przemocy w ogólności. W przeprowadzonych wówczas badaniach

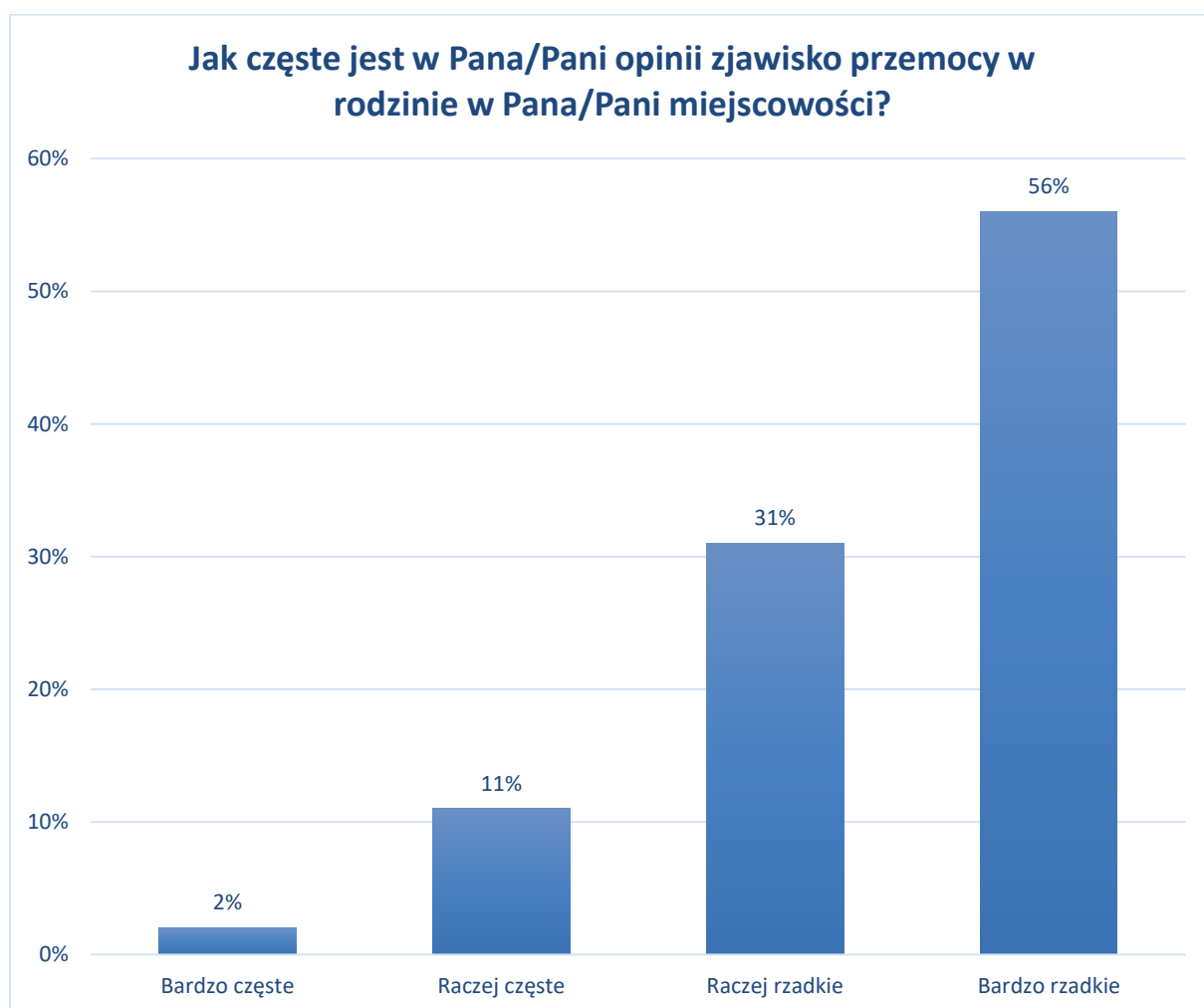
⁷ Przemoc i konflikty w domu, op. cit., s. 5-6.

również zanalizowano 400 ankiet. Wśród tej grupy badanej 49 osób określiło siebie jako ofiary doświadczające przemocy, co stanowi 12,25%.

Należy jednak koniecznie zwrócić uwagę, że uzyskane w 2011 r. odpowiedzi osób będących ofiarą przemocy wskazują w 100% na dom jako najczęstsze miejsce, w którym stały się ofiarami przemocy (co więcej, 63,3% badanych sprawców przemocy oświadczyło, że miejscem najczęściej stosowanej przez nich przemocy jest dom).

Następnym miejscem, w którym dochodzi do przemocy jest ulica, co zaznaczyło 9 osób (18,36%) doświadczających przemocy, jest również praca - dla 11 osób (22,44%). Do przemocy dochodzi również w miejscach spotkań towarzyskich, co było doświadczeniem 8 osób (16,32%). Z analizy danych z 2011 r. wynika, że wszystkie osoby, które były ofiarami przemocy domowej (49 osób), doświadczą jej również w innych miejscach (ulica, praca, spotkania towarzyskie).

Wykres 40. Zjawisko przemocy w rodzinie w miejscowości ankietowanych

Zestawiając ze sobą dane z 2011 r. (12,25%) i 2020 r. (96%) można dojść do konkluzji, że doszło do radykalnego skoku odsetka osób, które przynajmniej raz w życiu doświadczyły przemocy w rodzinie. Może to również prowadzić do wniosku nie o zmianie ilościowej, lecz zmianie w świadomości społecznej co do rozpoznawalności przypadków przemocy rodzinnej, jak i z drugiej strony o nadinterpretowaniu określonych zachowań.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest w istocie niezmiernie trudne do jednoznacznego oszacowania.

Jak podaje CBOS⁸ w badaniach ogólnopolskich nt. przemocy w rodzinie, z deklaracji badanych mieszkańców Polski wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstej rodzinie (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. Z referowanych dotąd deklaracji mieszkańców Gminy Bytów wynika, że nasilenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy jest porównywalne z krajową skalą tego zjawiska.

W ujęciu CBOS, występowanie kłótni i nieporozumień ściśle zależy od wielkości gospodarstwa domowego. Generalnie w większych gospodarstwach domowych spory pojawiają się częściej. Brak konfliktów rodzinnych deklaruje przeszło co drugi ankietowany mieszkający samotnie (51%), niemal co trzeci mieszkający w dwuosobowych gospodarstwach domowych (35%), trzech na dziesięciu mieszkających w trzyosobowych gospodarstwach domowych (29%) oraz prawie co piąty mieszkający w gospodarstwach czteroosobowych i większych (18%).

W kolejnym pytaniu sprawdzono, jakie postawy prezentują mieszkańcy Gminy Bytów wobec wychowania dzieci.

Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości – w tym zakresie zdania są dość wyrównane, choć przeważa opinia negatywna. Takiego poglądu nie podziela 55% badanych. Bardzo wyrównane są zdania na temat tego, że dziecko powinno bać się rodziców, ponieważ ułatwia to uzyskanie szacunku i posłuszeństwa (zdecydowanie nie zgadza się i raczej nie zgadza się z tym twierdzeniem łącznie 50%, a druga połowa zdecydowanie lub raczej podziela taką opinię.

Większość, bo 59% badanych zdecydowanie lub raczej nie uważa, że stosowanie kar fizycznych powinno zostać prawnie zakazane.

Taki pogląd koresponduje z odpowiedziami na pytanie o stosowanie tzw. klapsa w celu prawidłowego wychowywania dzieci.

Aż 84% procent ankietowanych popiera tę metodę i zgadza się, że łagodne kary fizyczne nie są przemocą.

Odpowiedzi uzyskane na pytania o subiektywne przekonania co do metod wychowawczych przedstawiono w poniższych wykresach i tabelach.

⁸ *Przemoc i konflikty w domu*, op. cit., s. 3-4.

Wykres 41. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców do metod wychowawczych

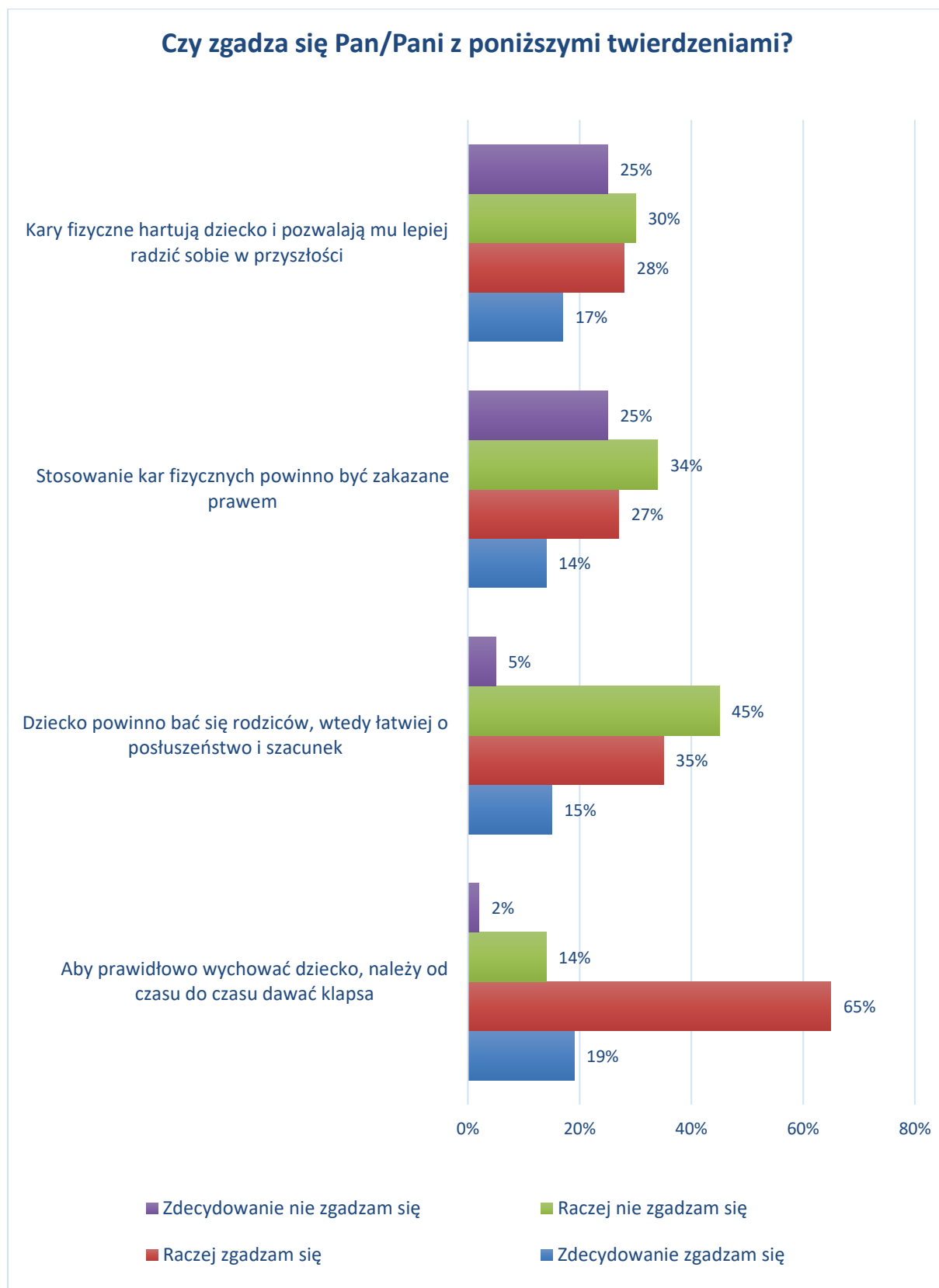

Tabela 20. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców dotyczące kar fizycznych

<i>Przekonania dotyczące kar fizycznych</i>				
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa	19%	65%	14%	2%
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek	15%	35%	45%	5%
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem	14%	27%	34%	25%
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości	17%	28%	30%	25%

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity. Poniższe wyniki wskazują na niewysoką świadomość mieszkańców Gminy Bytów na temat specyfiki przemocy.

Łącznie 55% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyłączenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

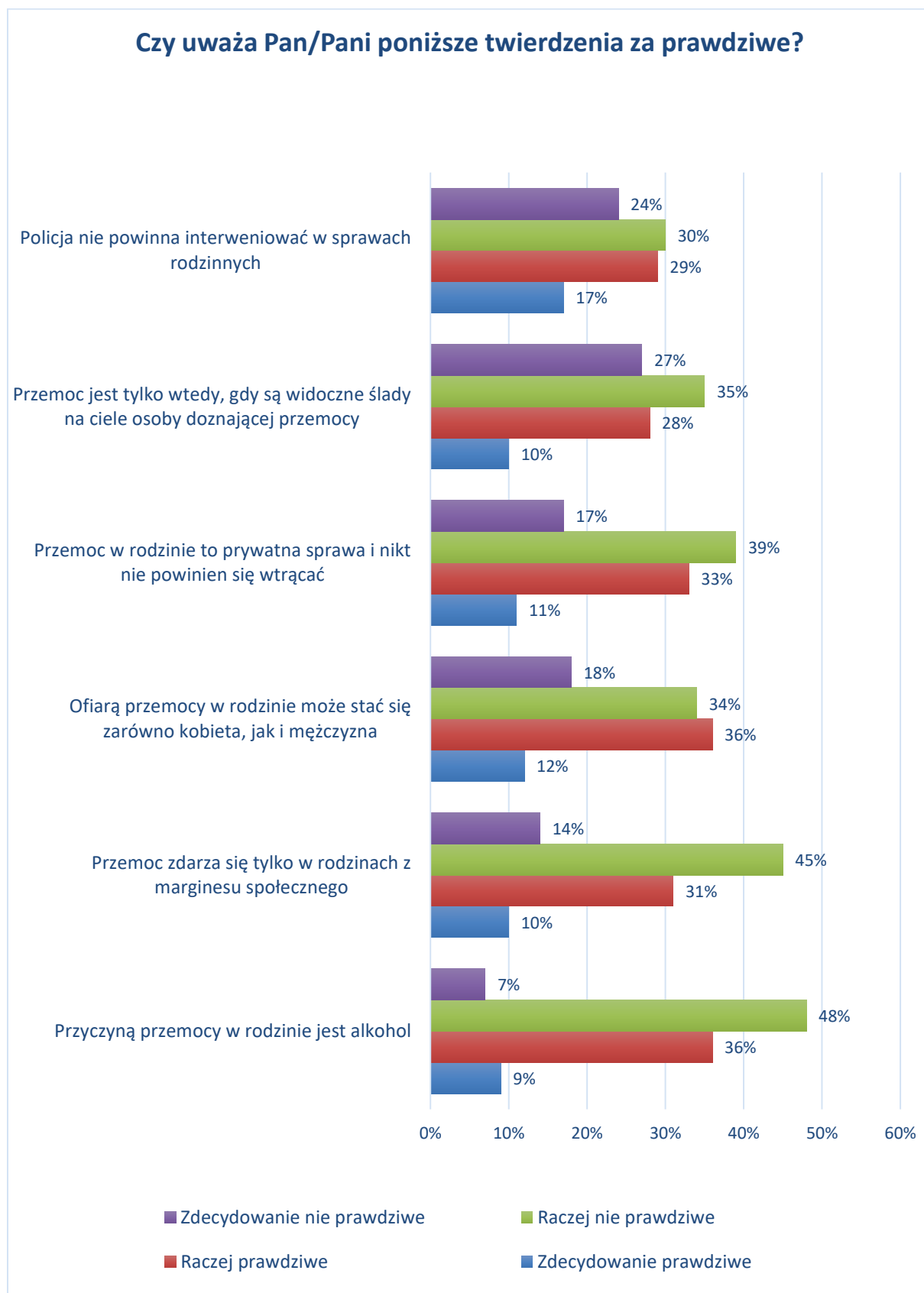
Z przekonaniem, że przemoc zdarza się tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego nie zgadza się 59% ankietowanych mieszkańców Gminy Bytów, a 52% respondentów nie zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Ankietowani nie zgadzają się również ze stwierdzeniami:

- „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 56%;
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – 62%;
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 54%.

Szczególną uwagę powinno zwrócić to, że znaczny odsetek ankietowanych - przekraczający w każdym przypadku 30% – zdecydowanie lub raczej zgadza się z powyższymi stwierdzeniami. Wskazuje to na konieczność edukowania społeczności lokalnej w sprawach rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy domowej.

Wykres 42. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców do zjawiska przemocy w rodzinie

Jak podaje CBOS⁹, Polacy w zdecydowanej większości nie akceptują używania przemocy fizycznej w związku, choć stopień przyzwolenia na nią silnie zależy od płci ofiary. Ogromna większość badanych (88%) całkowicie potępia stosowanie przemocy wobec kobiet, choć 8% uważa, że stosowanie jej wobec nich w pewnych okolicznościach może być usprawiedliwione. Jednak kiedy ofiarą jest mąż lub partner, znacznie mniej ankietowanych całkowicie potępia stosowanie przemocy (64%), a więcej niż co czwarty (27%) twierdzi, że w pewnych sytuacjach może być ono usprawiedliwione. Trzech na stu ankietowanych (3%) zawsze usprawiedliwiłoby partnerkę, która w gniewie uderzyłaby partnera.

Tabela 21. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców do zjawiska przemocy w rodzinie

<i>Przekonania dotyczące przemocy w rodzinie</i>				
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nie prawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nie prawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	9%	36%	48%	7%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego	10%	31%	45%	14%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna	12%	36%	34%	18%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać	11%	33%	39%	17%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy	10%	28%	35%	27%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	17%	29%	30%	24%

IV. 2. 3. Alkohol.

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Gminy Bytów na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek, w którym po raz pierwszy spożywali alkohol. Aż 91,5 % osób swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało na niepełnoletność, z czego większość, bo 53% na wiek między 16 a 18 lat.**

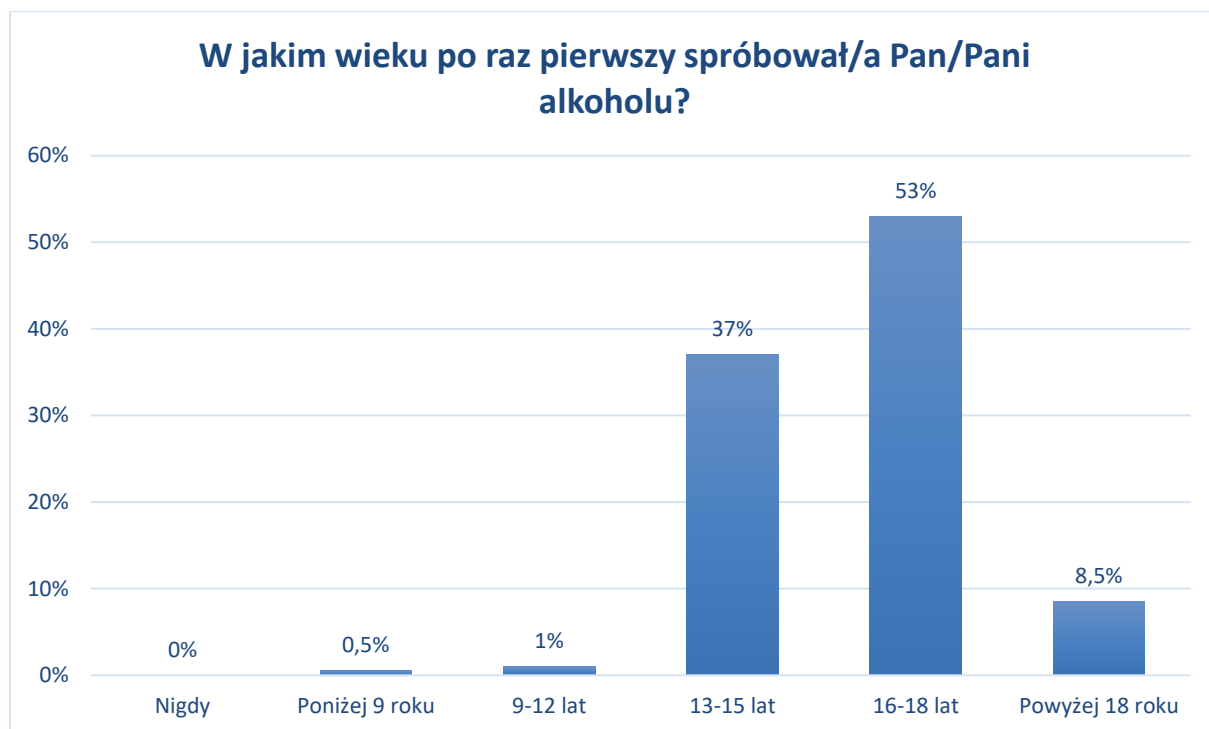
Ponad 1/3 badanych (37%) zadeklarowała, że alkohol spożyła po raz pierwszy pomiędzy 13 a 15 r.ż.

Wśród ankietowanych 0,5% osób spróbowało alkoholu poniżej 9 roku życia.

⁹ *Przemoc i konflikty w domu*, op. cit., s. 9-10.

Za niepokojący należy uznać problem wczesnej inicjacji alkoholowej, nawet dzieci poniżej 9 r.ż. (mimo, że to pojedyncze sytuacje, lecz należy je dostrzegać, gdyż będąc tolerowane społecznie mogą nasilać się).

Wykres 43. Inicjacja alkoholowa wśród dorosłych mieszkańców

Najczęściej wymieniane okoliczności inicjacji alkoholowej to wyjazd wakacyjny (35%) i impreza/dyskотеka (32%).

Wykres 44. Okoliczności inicjacji alkoholowej dorosłych mieszkańców

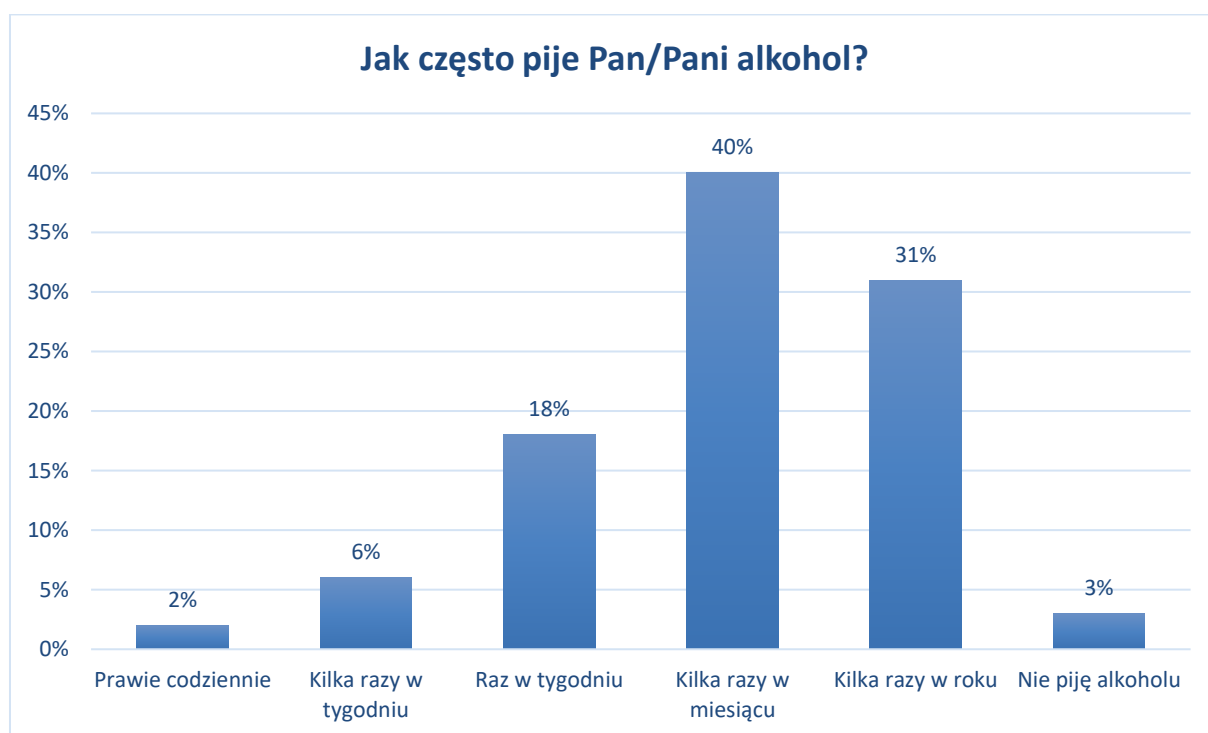
Kolejną kwestią, o którą zadano pytanie, była **częstotliwość spożywania alkoholu**. **Największa część spośród badanych - 40% - przyznała, że spożywa alkohol kilka razy w miesiącu**, mniej, bo 31% - wskazało na kilka okazji w roku, a 18% raz w tygodniu.

Szczególnie niepokojące jest, że łącznie 8% respondentów przyznało się do picia alkoholu kilka razy w tygodniu, a nawet codziennie.

Jak podaje CBOS¹⁰ ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub jest abstynentem (33%).

Przyjmując, że opcja „kilka razy w miesiącu” odpowiada zakresowi znaczeniowemu „okazjonalnie”, to spożycie w Gminie Bytów pozostaje poniżej średniej krajowej. Natomiast traktując łącznie odsetek zadeklarowanych abstynentów (3%) i mieszkańców gminy pijących kilka razy do roku (33%), to wskaźnik 36% lekko przekracza ten ogólnopolski.

Wykres 45. Częstotliwość spożywania alkoholu przez dorosłych mieszkańców

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego **ilości**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

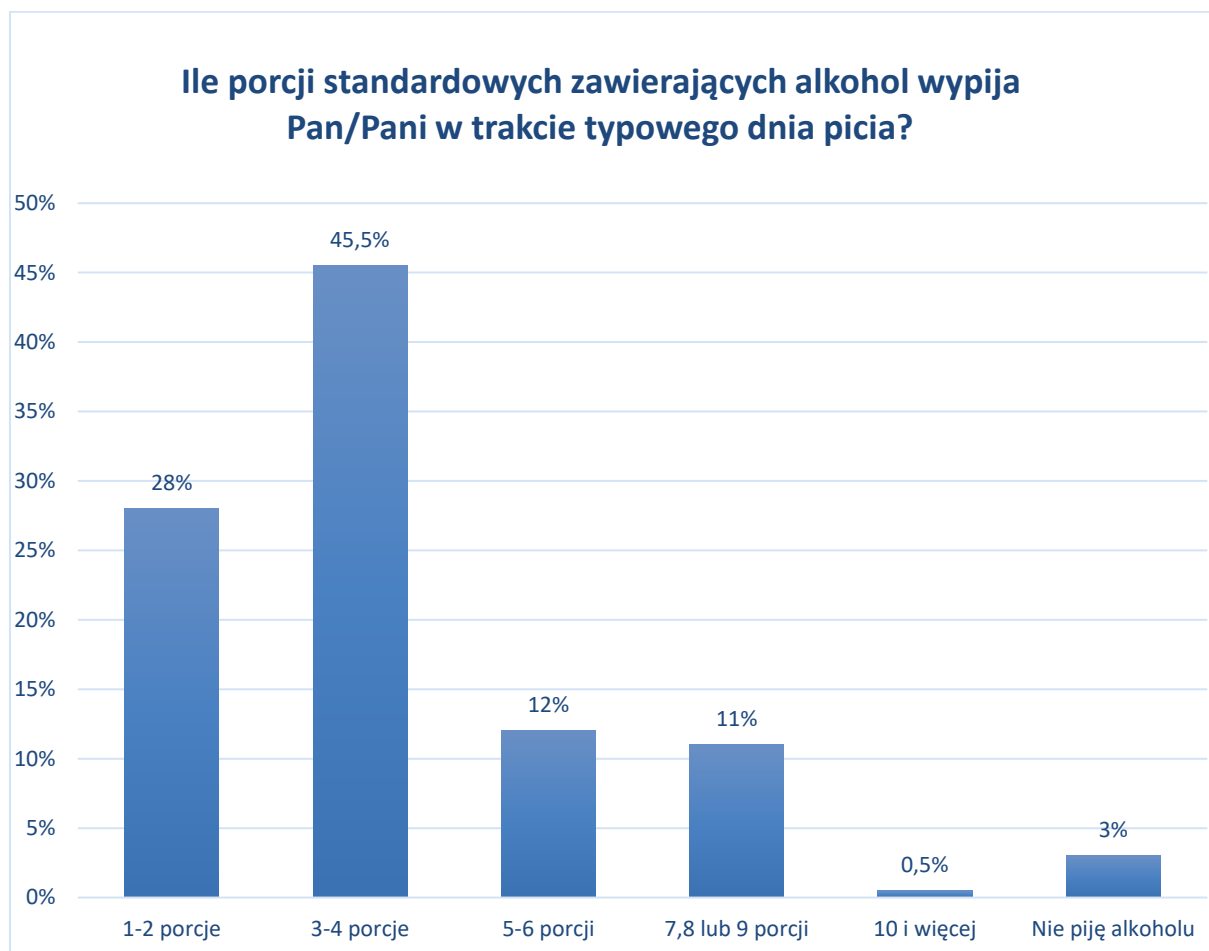
Badani mieszkańcy deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje (45,5%) i 1-2 porcje (28%).

Zaledwie 3% badanej populacji określiło się jako całkowici abstynenci.

W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy Gminy Bytów odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka. Społeczność spożywa najczęściej niewielkie ilości alkoholu i relatywnie rzadko.

¹⁰ Konsumpcja alkoholu w Polsce, op. Cit. s. 1.

Wykres 46. Ilość porcji spożywanego alkoholu podczas jednego dnia picia

W odróżnieniu do badań mieszkańców Gminy Bytów z 2011 r., w 2020 r. najpopularniejszym napojem alkoholowym w społeczności lokalnej Gminy Bytów nie jest już zdecydowanie piwo, lecz napój najmocniejszy – wódka (38% ankietowanych); niewiele mniej ustępuje jej piwo (32%). Trzecim najczęściej wybieranym napojem alkoholowym jest wino (27%).

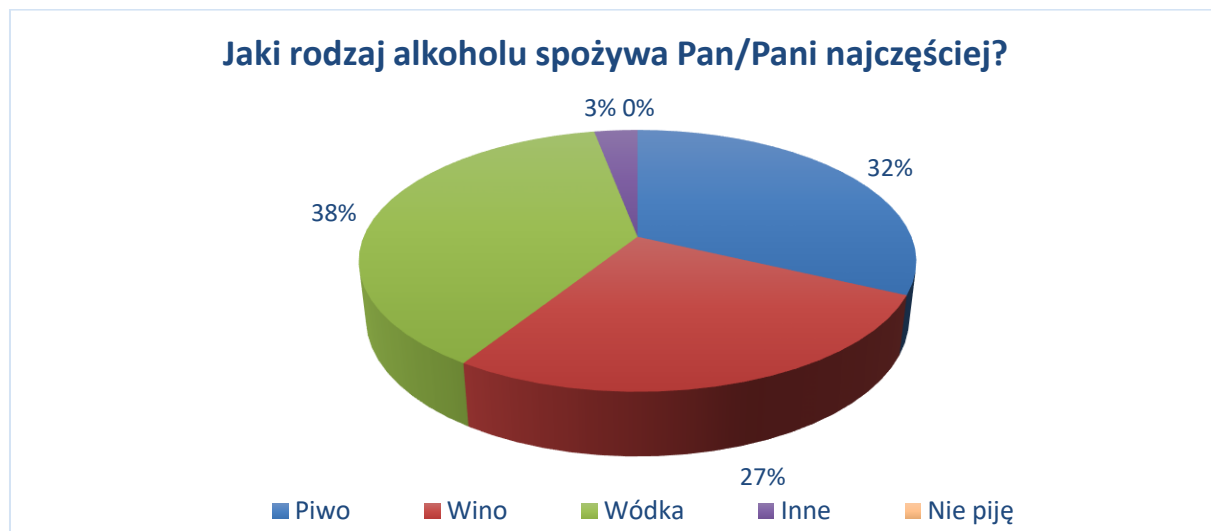
W ciągu 9 lat nastąpiła w Gminie Bytów znacząca zmiana struktury rodzajów spożywanych alkoholi. W 2011 r. najczęściej spożywanym napojem alkoholowym było piwo, prawidłowość dotyczyła zarówno mieszkańców wsi jak i miasta. Trunek ten piło 46,6% mieszkańców wsi oraz 45,9% mieszkańców miasta. W następnej kolejności konsumenci pili wino: na wsi 32,8%, w mieście 34,2%, a osoby pijące wódkę stanowiło 20,6% na wsi i 19,9% w mieście.

Uzyskane w 2020 r. wyniki nie pokrywają się z badaniami ogólnopolskimi. Jak informuje CBOS¹¹, w 2019 r. najczęściej wybieranym przez Polaków alkoholem było piwo (39%), następnie wino (25%), a na trzecim miejscu wódka (16%). Odsetek Polaków najchętniej wybierających wino rośnie od 2007 roku, natomiast największy wzrost dotyczy alkoholi wysokogatunkowych, np. koniaku, whisky – obecnie co dziewiąta osoba (11%) pijąca alkohol deklaruje, że, jeśli sięga po kieliszek, to najczęściej z tego typu trunkiem. Do 6% (o 3 punkty procentowe) wzrosła też kategoria odpowiedzi „coś innego” niż wymienione alkohole. Być może kryją się za nią cydry albo radlery czy shandy, czyli miksy piwa i lemoniady.

¹¹ Konsumpcja alkoholu w Polsce, op. Cit. s. 3.

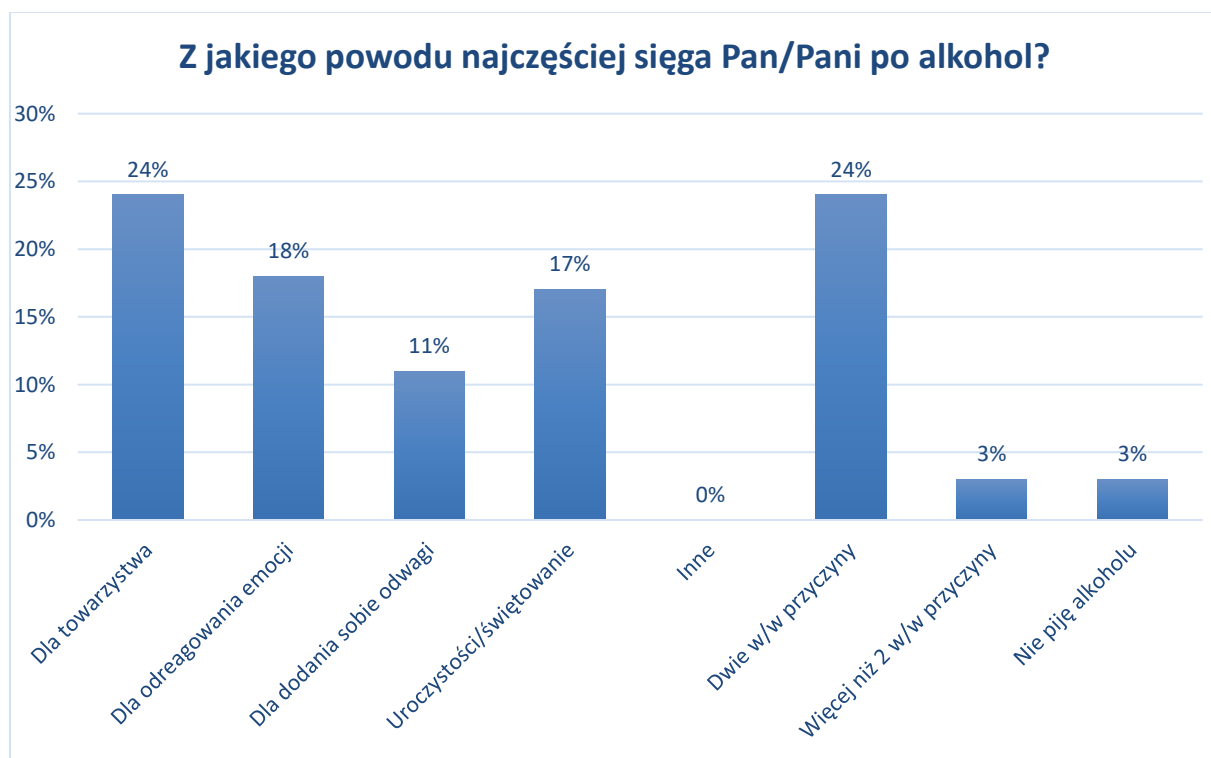
Preferencje dotyczące alkoholu zależą od czynników społeczno-demograficznych. Większość Polaków najczęściej sięga po piwo (56%), natomiast wśród Polek na pierwszym miejscu znajduje się wino (45%). Co ciekawe, alkohol wysokogatunkowy, np. koniak czy whisky, jest najchętniej wybierany przez 11% zarówno mężczyzn, jak i kobiet.

Wykres 47. Rodzaje spożywanego alkoholu

Najwięcej badanych deklaruje, że sięga po alkohol wskutek współwystąpienia dwóch z podanych w pytaniu przyczyn (24%). Natomiast najczęściej wskazywaną motywacją jest spotkanie towarzyskie (24%). Niepokojące jest, że 18% odsetek odpowiedzi – wskazuje na potrzebę odreagowania emocji. Takie nastawienie psychiczne sprzyja coraz częstszemu sięganiu po alkohol i może doprowadzić do picia szkodliwego, a w efekcie nawet do uzależnienia.

Wykres 48. Motywacja dorosłych do sięgania po alkohol

Badani mieszkańcy Gminy Bytów niemal jednogłośnie wskazują, że z reguły spożywają alkohol w domu (95%).

Odzwierciedla to trend w wynikach badań ogólnopolskich. Jak bowiem podaje CBOS¹², prawie trzy na cztery osoby w Polsce, którym zdarza się pić jakiegokolwiek alkohol, najczęściej spożywają go w mieszkaniu (74%). Dużo rzadziej jest to pub, bar (9%) lub restauracja (8%). Picie alkoholu najczęściej na wolnym powietrzu deklaruje obecnie 4% ankietowanych, którzy nie są abstynentami, a 5% wskazuje jeszcze inne miejsca.

Również w przypadku tego pytania uzyskano odpowiedzi wskazujące, że wśród ankietowanej grupy jest zaledwie 3% osób deklarujących się jako całkowici abstynenci.

Wykres 49. Miejsce spożywania alkoholu

Zdecydowana większość, bo 90% mieszkańców Gminy Bytów deklaruje, że nigdy nie została zatrzymana przez policję, będąc w stanie nietrzeźwości.

Na tym tle zwracają szczególną uwagę podawane wcześniej dane z Komendy Powiatowej Policji w Bytowie, z których wynika, że w roku 2019 zauważalnie wzrosła liczba interwencji Policji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym na terenie Gminy Bytów.

Jednocześnie należy zauważyć, że w latach 2015-2019 ani jedna osoba nieletnia nie została zatrzymana w celu wytrzeźwienia.

Zakłócanie porządku publicznego nierzadko wiąże się z używaniem alkoholu. Liczba tego typu stwierdzonych przypadków w Gminie Bytów wykazuje tendencję wyraźnie malejącą, tak samo jak stwierdzonych przypadków prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości.

¹² Konsumpcja alkoholu w Polsce, op. Cit. s. 7.

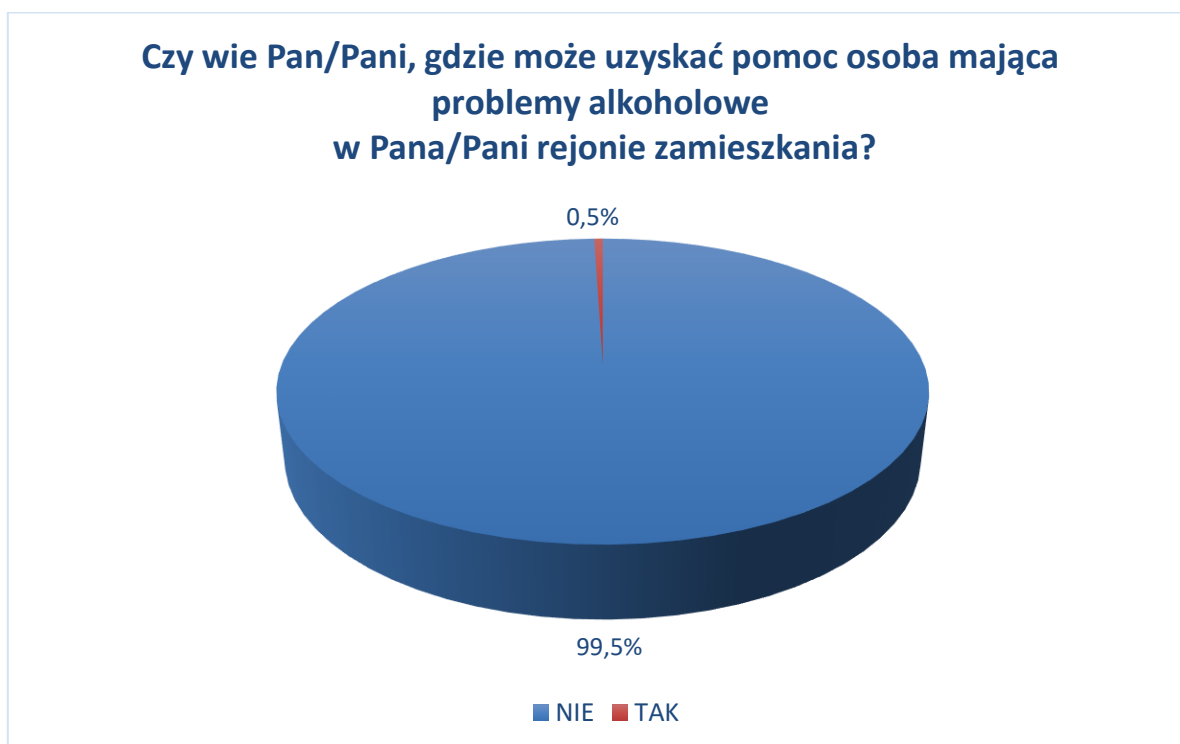
Wykres 50. Problemy z prawem osób dorosłych spowodowane przez alkohol

Aż 99,5% respondentów deklaruje, że nie ma wiedzy, w jakim miejscu w Gminie Bytów może uzyskać pomoc osoba z problemami alkoholowymi.

Może to dowodzić niskiej rozpoznawalności oferty prowadzonego w ramach GKRPA w Bytowie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz dla ofiar przemocy. Wskazane jest upowszechnianie informacji na temat działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.

Wykres 51. Wiedza o miejscu, gdzie może uzyskać pomoc osoba z problemami alkoholowymi

Jak informuje PARPA¹³, w roku 2019, na obszarze województwa pomorskiego działało łącznie 115 punktów konsultacyjno-informacyjnych. Z tym że tego rodzaju jednostki funkcjonowały nie we wszystkich, bo w 82 z łącznej liczby 123 gmin województwa. **Prowadzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych nie stanowi zatem reguły w regionie. Tym bardziej należy pozytywnie ocenić wieloletnie działanie takiej jednostki w Gminie Bytów.**

Zachowania towarzyszące spożywaniu alkoholu są zależne od wielu czynników, jak postawa czy stan wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, a także od emocji i motywacji, które wywołują chęć lub pojawiają się podczas jego spożywania.

Łącznie 58% badanych mieszkańców Gminy Bytów nie zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”. Jest to dużo wyższy odsetek w porównaniu z opiniami krajowymi wyrażonymi w badaniach CBOS¹⁴, albowiem ograniczenie godzin otwarcia sklepów z alkoholem na terenie Polski popiera 50% respondentów w skali kraju, a ograniczenie liczby miejsc, gdzie można kupić alkohol postuluje niewiele mniej, bo 49%.

64% badanych mieszkańców Gminy Bytów nie ocenia osób pijących alkohol jako jednostki zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.

Aż 42% badanych uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach (zsumowano odpowiedzi „raczej zgadzam się” i „zdecydowanie zgadzam się”).

Większość spośród ankietowanych dorosłych mieszkańców Gminy Bytów (72%) podziela bardzo szkodliwy mit, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten, zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce).

Należy koniecznie zauważyć, że tzw. porcja (dawka) standardowa alkoholu wynosi 10g (lub 12,5 ml) czystego 100% alkoholu etylowego. Tak ilość alkoholu jest zawarta w:

- ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki),
- ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina),
- ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Poza znamiennym wyjątkiem w postaci powyższego wysoce błędnego przekonania, można uznać, że wysoki odsetek badanych mieszkańców przyjmuje konstruktywne postawy wobec alkoholu i nie ulega innym, szkodliwym stereotypom wytworzonym wokół spożywania alkoholu.

Badani bytowianie uważają bowiem, że:

- kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie niewielkich ilości alkoholu (94%),
- alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych (79%).
- nie można bezpiecznie prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu (92%).

Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców co do alkoholu ilustruje poniższy wykres oraz tabela.

¹³ Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych w Polsce w samorządach gminnych w 2019 r., op. cit. s. 38.

¹⁴ op. cit. s. 8.

Wykres 52. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców co do alkoholu

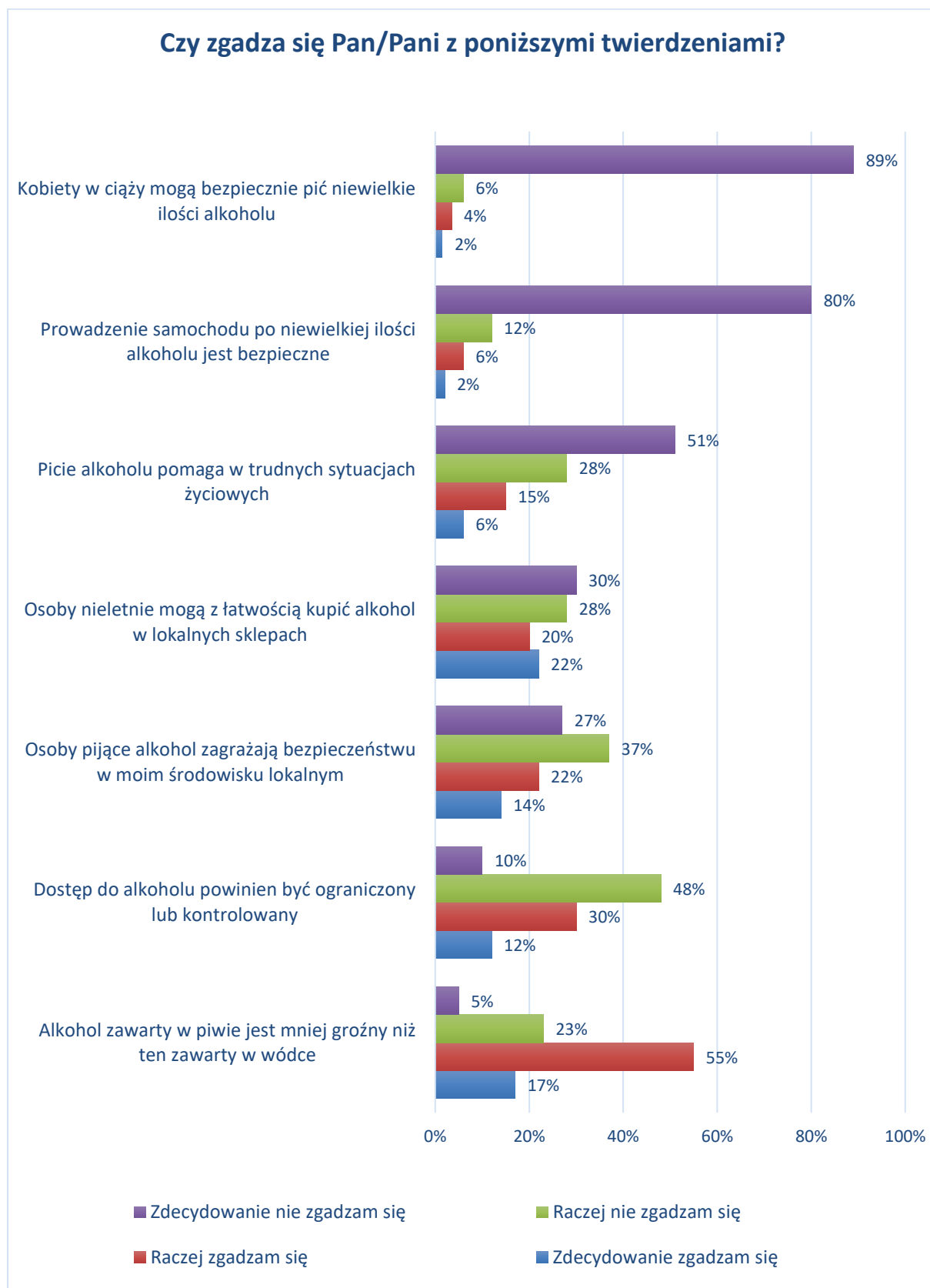
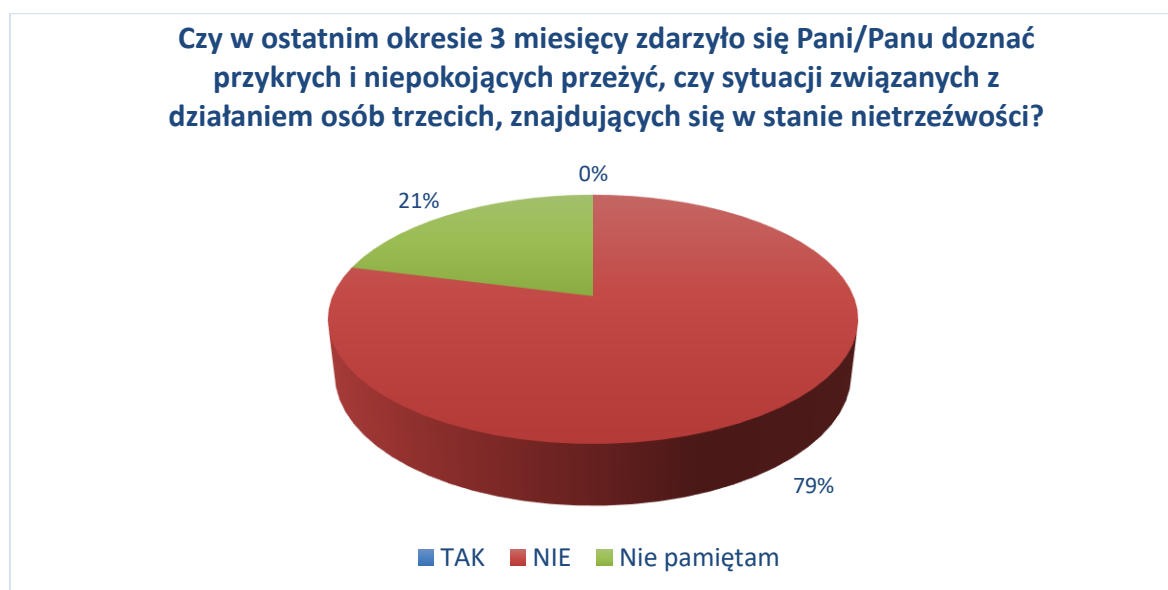

Tabela 22. Przekonania dorosłych mieszkańców dotyczące spożywania alkoholu

<i>Przekonania dotyczące spożywania alkoholu</i>				
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce	17%	55%	23%	5%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany	12%	30%	48%	10%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym	14%	22%	37%	27%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach	22%	20%	28%	30%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych	6%	15%	28%	51%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne	2%	6%	12%	80%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu	2%	4%	6%	89%

Większość badanych mieszkańców deklaruje, że nie doświadczyło w ciągu ostatnich trzech miesięcy przykrych, ani niepokojących przeżyć lub sytuacji związanych z działaniem osób trzecich, znajdujących się w stanie nietrzeźwości (79%).

Wykres 53. Wystąpienie zdarzeń przykrych i niepokojących z powodu zachowania osób w stanie nietrzeźwości

Niemal jednogłośnie (93,5%) Bytowianie twierdzą, że problem uzależnienia od alkoholu jest w ich miejscowości bardzo rzadkim lub raczej rzadkim zjawiskiem.

Wykres 54. Subiektywne przekonanie o zjawisku uzależnienia od alkoholu w miejscowości ankietowanych

Tylko 7% respondentów uważa, że osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych stanowią zagrożenie dla osób badanych i ich bliskich.

Wykres 55. Poczucie zagrożenia ze strony osób spożywających alkohol w miejscach publicznych

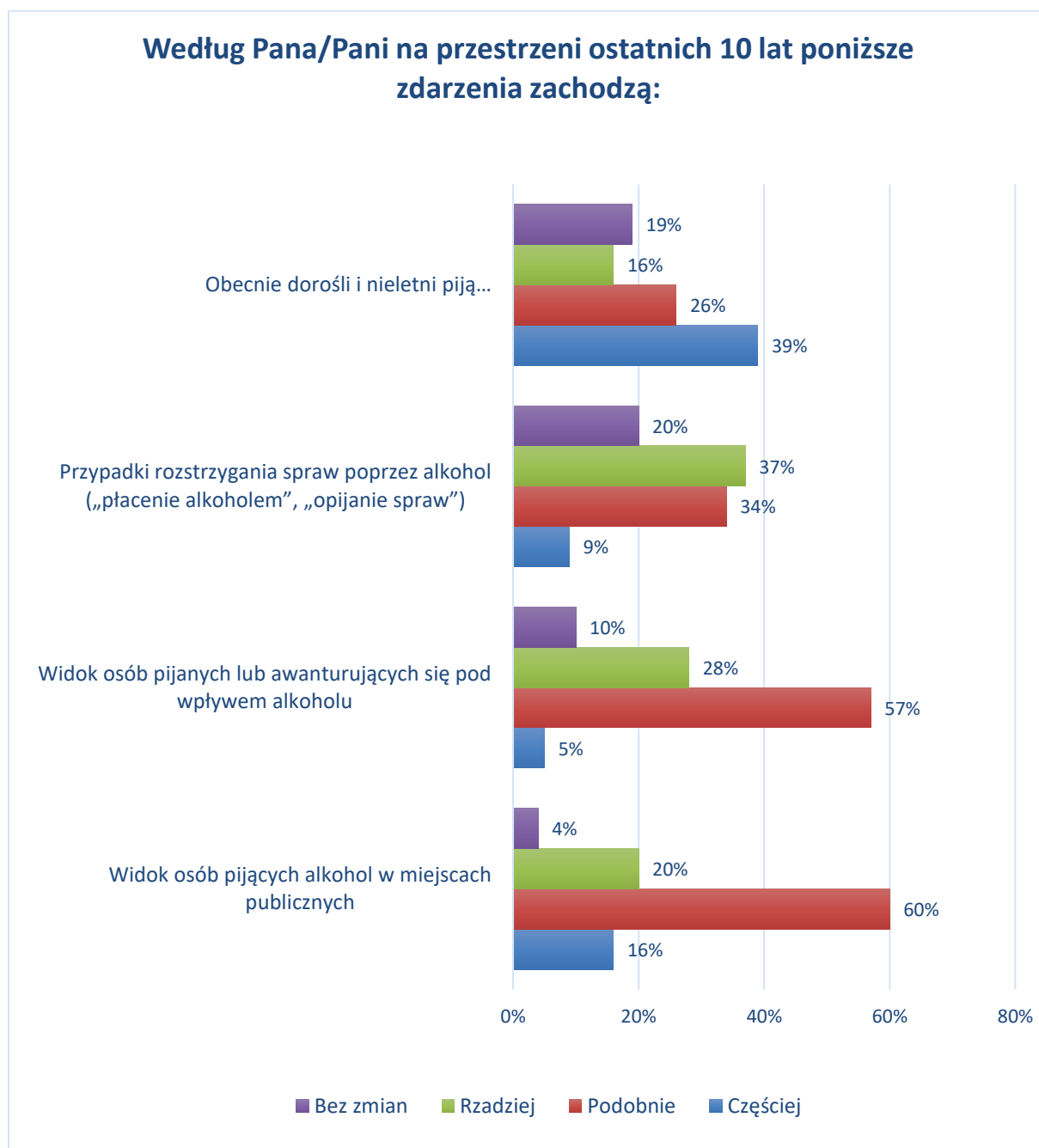
Zadano ankietowanym serię pytań dotyczących oceny, w jaki sposób zmieniły się na przestrzeni ostatnich 10 lat zwyczaje związane z piciem alkoholu.

39% badanych uważa, że nasiliło się zjawisko spożywania alkoholu zarówno przez dorosłych, jak i nieletnich. Zauważalnie mniej, bo 26% respondentów uznaje, że to zjawisko utrzymuje się na podobnym poziomie, co przed 10 laty.

37% badanych uznało, że obecnie zjawisko rozstrzygania spraw poprzez alkohol ma mniejszy wymiar.

Zdecydowana większość uznaje, że na podobnym poziomie częstotliwości pozostaje widok osób pijanych w miejscu publicznym lub awanturujących się pod wpływem alkoholu (57%) oraz widok osób spożywających alkohol w miejscach publicznych (60%).

Wykres 56. Przekonania co do zmiany postaw wobec picia alkoholu na przestrzeni ostatnich 10 lat

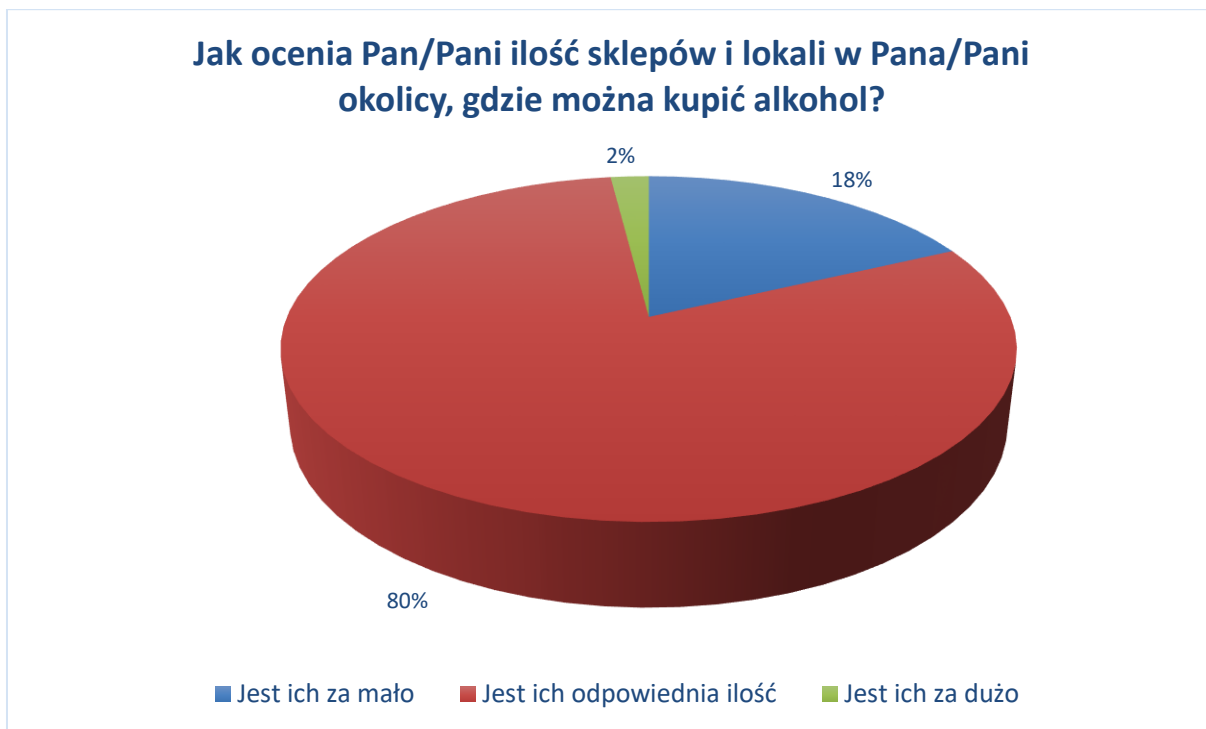

Wśród badanych mieszkańców Gminy Bytów zdecydowana większość, bo 80% uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol, jednocześnie 2% badanych twierdzi, że lokali i sklepów jest za dużo.

Ogólnopolskie badania CBOS odnoszą się tylko do badania opinii publicznej na temat dostępności sklepów całodobowych z alkoholem¹⁵. Dwie trzecie badanych Polaków (67%) jest zdania, że w ich okolicy nie ma sklepu oferującego alkohol przez całą dobę (24h).

Nieco ponad 10% respondentów dostrzega w swojej okolicy kilka lub wiele takich sklepów, a 17% deklaruje, że zna jeden sklep sprzedający alkohol całą dobę w swojej okolicy.

Wykres 57. Ocena liczby sklepów alkoholowych w okolicy

Wśród ankietowanych dorosłych mieszkańców Gminy Bytów 30% słyszała o działaniach profilaktyczno-edukacyjnych z zakresu uzależnień od alkoholu, a 12% deklarowała, że wzięła w nich udział.

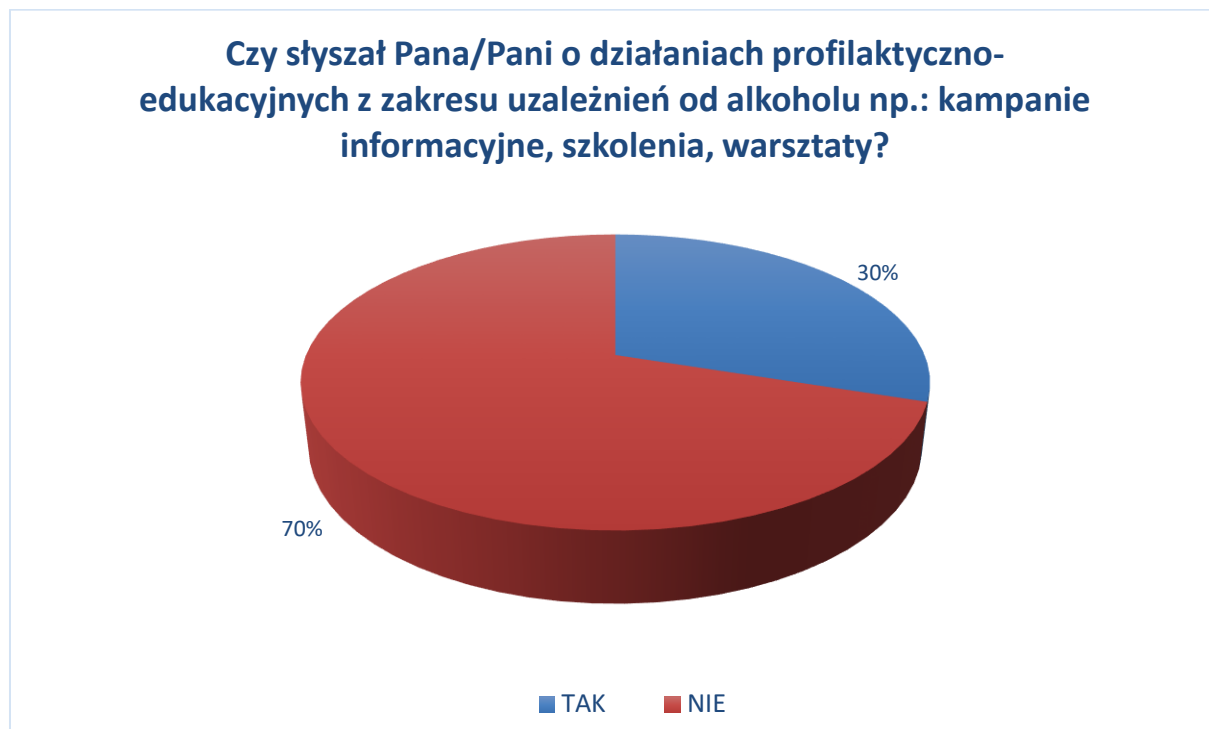
Stanowi to wzrost w porównaniu do wyników diagnozy z 2011 r., ponieważ wówczas jedynie 12,25% respondentów twierdziło, że słyszało o działaniach propagujących wstrzeźliwość w spożywaniu alkoholu. W większości odpowiedzi nie zaznaczono, jaka to była akcja, a w wymienianych znalazły się: rekolekcje w kościele, program telewizyjny pod hasłem „Piłeś nie jedź” lub szkolenie dla kierowców, szkolenie metodyczne o uzależnieniach, koncert promujący trzeźwość.

Zgodnie z badaniami CBOS na temat opinii Polaków o sprzedaży alkoholu¹⁶, 90% respondentów popiera prowadzenie kampanii społecznych i działań edukacyjnych, które mają na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi.

¹⁵ Opinie Polaków o sprzedaży alkoholu, op. Cit., s. 3.

¹⁶ Op. Cit., s. 8.

Wykres 58. Wiedza o działaniach profilaktycznych nt. spożywania alkoholu

Wykres 59. Udział w działaniach profilaktycznych nt. spożywania alkoholu

IV. 3. Podsumowanie i wnioski z badań diagnostycznych.

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Bytów można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

IV. 3. 1. Problematyka alkoholu i przemocy wśród dzieci i młodzieży.

- Zdecydowana większość dzieci i młodzieży deklaruje, że nigdy nie była ofiarą przemocy w szkole (7-12 l. – 84%; 13-15 l. - 80%; 16-19 l. – 73%). Niemniej, wraz z wiekiem skala zjawiska doświadczania przemocy szkolnej rośnie we wszystkich grupach wiekowych, a utrzymuje się na najwyższym poziomie wśród najstarszej młodzieży, gdzie aż 18% badanych uczniów wskazuje, że jest ofiarami przemocy w szkole kilka razy w miesiącu. We wszystkich ankietowanych grupach wiekowych szkoła zdecydowanie dominuje jako miejsce doświadczenia przemocy. Uzyskane wyniki uzasadniają prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie redukcji agresywnych zachowań i przemocy psychicznej, prowadzonych na wszystkich poziomach oświaty wobec rodziców i ich opiekunów. Należy edukować i uczyć również nauczycieli na istnienie zjawisk przemocowych w społecznościach uczniowskich oraz rodzinach.
- Odpowiedzi udzielone w ankietach wskazują, że zjawisko cyberprzemocy, w tym tzw. *haitingu*, nie jest obce uczniom w Gminie Bytów, a jego nasilenie wzrasta z wiekiem, aczkolwiek wykazuje relatywnie niską częstotliwość. W przedziale wiekowym 13-19 lat najwięcej uczniów odpowiedziało, że raz zdarzyło im się kogoś „zhejtować” (7-12 lat – 35,5%; 13-15 lat – 58%; 16-19 lat – 54%). Uzasadnia to prowadzenie profilaktyki w zakresie edukacji na temat bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.
- Spożywanie alkoholu jest równie powszechne wśród nastolatków zamieszkałych w Gminie Bytów, jak wśród ich rówieśników na terenie całego kraju. Inicjacja alkoholowa przypada najczęściej na 15 r.ż.
- Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że w Gminie Bytów alkohol jest nieobecny wśród najmłodszych uczniów (7-12 lat), a w porównaniu z badaniami z 2011 r. obniżyła się częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów. Nie oznacza to jednak, że należy zaniechać dalszego prowadzenia działań profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży. Tym bardziej, że inicjację alkoholową ma za sobą: 7% spośród badanych uczniów klas starszych SP (13-15 lat) i aż 78% najstarszej młodzieży.
- Co więcej, tak jak dla dorosłych, tak i szczególnie dla najstarszych nastolatków, picie alkoholu ułatwia bycie z innymi i uatrakcyjnia zabawę oraz zapewnia relaks i chwilową ucieczkę od problemów. Tego rodzaju motywacja łatwo może prowadzić do picia ryzykownego oraz w konsekwencji do uzależnienia.

- Szczególną uwagę zwraca to, że niemal wszyscy badani uczniowie w wieku 13-15 lat (aż 96%) deklarują brak organizowania w swojej szkole warsztatów i zajęć o szkodliwości alkoholu. Wśród najstarszych uczniów w wieku 16-19 lat taką samą odpowiedź podało 48%. Zatem ponad połowa, bo 52% najstarszych uczniów twierdzi, że tego typu zajęcia są prowadzone w ich szkołach. Zalecane jest organizowanie w szkołach większej ilości zajęć i warsztatów oraz innych działań nt. szkodliwości alkoholu, zwłaszcza dla uczniów w wieku 13-19 lat, zważywszy na opisane wcześniej wskaźniki, zgodnie z którymi:
 - 78% badanych uczniów w wieku 16-19 lat ma za sobą inicjację alkoholową,
 - najczęściej wskazywany wiek inicjacji alkoholowej wynosi 15 r. ż. (21,5%), w drugiej kolejności 16 r. ż. (18,5%) oraz 17 r. ż. (13,5%).
- Młodzi ludzie w Gminie Bytów w większości przyjmują konstruktywne postawy na temat spożywania alkoholu. Mają świadomość szkodliwości alkoholu. Jednak mocno pozwala się zauważyć panujące wśród najstarszej młodzieży (w wieku 16-19 lat) przekonanie, że picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.
- Zauważalny jest drastycznie malejący wraz z wiekiem odsetek wskazań na spędzanie czasu z rodziną (7-12 lat – 59%, 13-15 lat - 4%, 16-19 lat – 5%).
- Zauważalna jest relatywnie niska popularność Bytowskiego Centrum Kultury, aczkolwiek najwyższa pozostaje wśród najstarszych uczniów (7-12 lat – 5%, 13-15 lat - 3%, 16-19 lat – 11%).
- Większość uczniów z najmłodszej i najstarszej grupy wiekowej uważa, że w okolicy ich miejsca zamieszkania jest dużo interesujących możliwości spędzania wolnego czasu. Tego zdania jest jednak tylko niecałe 1/3 uczniów w wieku 13-15 lat (7-12 lat – 46%, 13-15 lat – 27,5%, 16-19 lat – 84%). Natomiast aż połowa uczniów w tym samym przedziale wiekowym uważa, że powinno być więcej obiektów sportowych (7-12 lat – 28%, 13-15 lat - 50%, 16-19 lat – 10%). Pozwala się również zauważyć potrzeba większej liczby areałów zielonych (7-12 lat – 22%, 13-15 lat - 19%, 16-19 lat – 5%).
- Niestety, aż ponad połowa ankietowanych uczniów w każdej z grup wiekowych deklaruje, że często odczuwa znudzenia i nie wie, w jaki sposób mogłaby spędzić czas wolny. Oznacza to, że nie tylko przed rodzinami, ale również szkołami i władzami gminy stoi wyzwanie organizowania interesującej oferty zachęcającej najmłodszych mieszkańców do społecznej aktywności m.in. w wymiarze kulturalnym czy edukacyjnym.

IV. 3. 2. Problematyka alkoholu i przemocy wśród dorosłych.

- Respondenci niemal jednogłośnie (96%) wskazali, że doświadczyli przynajmniej raz w życiu przemocy ze strony członka swojej rodziny. Niemniej w kolejnym pytaniu, podali odmienne odpowiedzi sugerujące, że w sumie 61% z nich doświadczyło takiej przemocy, z czego łącznie 57% doświadczyło rzadko lub bardzo rzadko, a pozostałe 39% badanych lub osób z ich otoczenia nie doświadczyło nigdy przemocy w rodzinie. Prawdopodobnym powodem takiej sprzeczności może być fakt, że doświadczony kiedyś przypadek przemocy był na tyle incydentalny, że ankietowani nie zdecydowali się go umieścić w dostępnej opcji odpowiedzi „bardzo rzadko” i dlatego, z braku odpowiadających im innych opcji (np. „incydentalnie” lub „jednorazowo”), wybrali odpowiedź „nigdy”.

- Z diagnozy przeprowadzonej w Gminie Bytów w 2011 r. wynika, że wśród ofiar przemocy 60% badanych było ofiarą przemocy ponad rok temu, bez określenia, czy miało to miejsce np. dwa lata temu, czy dwadzieścia lat temu. W tej części odpowiedzi zapewne znalazły się bardzo odległe wspomnienia ankietowanych. Z badawczego punktu widzenia istotną zmienną jest bycie ofiarą przemocy w ciągu ostatnich 7 i 30 dni, do czego łącznie przyznaje się 24% ankietowanych doświadczających przemocy (badanie z 2011 r.). Świadczy to o dużej częstotliwości stosowanej wobec ofiar przemocy.
- Odpowiedzi uzyskane od ankietowanych dorosłych bytówian uzasadniają przekonanie, że przemoc w rodzinie jest w środowisku lokalnym zjawiskiem bardzo rzadkim lub raczej rzadkim (łącznie 87%). Tylko 2% wskazało, że przemoc w rodzinie występuje bardzo często. Z referowanych dotąd deklaracji mieszkańców Gminy Bytów wynika, że nasilenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy jest porównywalne z krajową skalą tego zjawiska.
- Niepokojące dane uzyskano w związku z pytaniami o subiektywne postawy dorosłych mieszkańców Gminy Bytów wobec wychowania dzieci. W społeczności lokalnej panuje ciche przyzwolenie na stosowanie kar cielesnych (tzw. „klapsa”). 59% badanych zdecydowanie nie zgadza się lub raczej nie zgadza się z poglądem, że stosowanie kar fizycznych powinno być prawnie zakazane. Aż 84% ankietowanych zgadza się, że łagodne kary fizyczne wobec dzieci nie są przemocą.
- Szczególną uwagę powinno zwrócić to, że znaczny odsetek ankietowanych - przekraczający w każdym przypadku 1/3 - zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniami, że:
 - „Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać”,
 - „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary”,
 - „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”.
 Wskazuje to na konieczność pogłębiania świadomości w społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy rodzinnej i edukowania w zakresie sposobów reagowania na przemoc w rodzinie. W szczególności poprzez prowadzenie działań edukacji przedmażeńskej i rodzinnej (dla rodziców i dzieci oraz innych członków rodziny) w postaci kursów oraz indywidualnego i grupowego poradnictwa w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją i rozwiązywaniem konfliktów.
- Wyniki ankiet uzyskane wśród uczniów Gminy Bytów co do pierwszych doświadczeń z alkoholem korespondują z odpowiedziami osób dorosłych. Aż 91,5% dorosłych badanych wskazało, że inicjację alkoholową przeszło przed osiągnięciem pełnoletności, z czego większość, bo 53% wskazało na wiek między 16 a 18 r.ż. Uzasadnia to prowadzenie przez władze samorządowe kompleksowo ujętych działań profilaktycznych i edukacyjno-informacyjnych kierowanych do wszystkich grup społecznych, bez względu na wiek, w zakresie problemów społecznych spowodowanych spożywaniem alkoholu. Aby chronić dzieci i młodzież od internalizacji negatywnych wzorców wykazywanych przez osoby dorosłe, należy promować działania czynników chroniących przed uzależnieniami i wczesną inicjacją alkoholową.
- Największa liczba badanych - 40% - przyznała, że pije alkohol kilka razy w miesiącu, 31% - kilka razy w roku, a 18% raz w tygodniu. Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje (45,5%) i 1-2 porcji (28%). 3% badanych to osoby niepijące. W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy Gminy Bytów odzwierciedlają

postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka. Społeczność spożywa najczęściej niewielkie ilości alkoholu i relatywnie rzadko.

- Najczęściej wskazywaną motywacją sięgania po alkohol jest spotkanie towarzyskie (24%). Niepokojące jest, że 18% odpowiedzi wymienia potrzebę odreagowania emocji. Takie nastawienie psychiczne sprzyja coraz częstszemu sięganiu po alkohol i może doprowadzić do picia szkodliwego, a w efekcie nawet do uzależnienia.
- Aż 99,5% respondentów deklaruje, że nie ma wiedzy, w jakim miejscu w Gminie Bytów może uzyskać pomoc osoba z problemami alkoholowymi. Należy zatem upowszechniać wiedzę o istnieniu i działaniach instytucji, organizacji trzeciego sektora oraz innych podmiotów, mających na celu rozwiązywanie problemów spowodowanych spożywaniem alkoholu. Dotyczy to również działalności instytucji samorządowych (Punkt Konsultacyjno - Informacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz dla ofiar przemocy, prowadzonego w ramach GKRPA w Bytowie, sama GKRPA).
- Większość dorosłych mieszkańców (72%) podziela bardzo niebezpieczny mit, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Ze znamienym wyjątkiem tego błędnego przekonania, można uznać, że wysoki odsetek badanych mieszkańców przyjmuje konstruktywne postawy wobec spożywania alkoholu i nie ulega stereotypom.

V. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najprostszych i najczęściej stosowanych technik analitycznych. Akronim SWOT pochodzi od pierwszych liter czterech angielskich słów: **Strenghts** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse), **Threats** (zagrożenia). Wymienione pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** - to wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).
- **SŁABE STRONY** - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Poniżej przedstawiono analizę SWOT dla Gminy Bytów. Ze względu na materię niniejszego dokumentu, ujęto wyłącznie czynniki relewantne dla prowadzenia polityki społecznej w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania problemom alkoholowym oraz przeciwdziałaniu przemocy.

MOCNE STRONY:

- Bogata oferta sportowo-rekreacyjna (zwłaszcza na terenie miasta) – stadion miejski, kompleks basenowy, orliki, boiska, skatepark, zielone siłownie;
- Oferta turystyczna i okolicy turystyczna – zagospodarowane częściowo tereny przy jeziorach, szlaki turystyczne, piesze i rowerowe;
- Atrakcyjna oferta kulturalno-rozrywkowa – liczne wydarzenia i imprezy kulturalne, festiwale organizowane na terenie gminy;
- Regularna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego i Punktu Interwencji Kryzysowej;
- Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego przy GKRPA zapewniający pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym;

- Różnorodność działań prowadzonych dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- Funkcjonowanie w gminie Bytów Placówki wsparcia dziennego oraz świetlic opiekuńczych;
- Relatywnie sprawny system Grup Roboczych w zakresie procedury NK;
- Wykwalifikowana i doświadczona kadra w jednostkach pomocowych;
- Zjawisko przemocy w rodzinie identyfikowane w niskim nasileniu;
- Malejąca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia, uzależnień, długotrwałej lub ciężkiej choroby i niepełnosprawności;
- Korzystna struktura gospodarki – duża aktywność inwestorów prywatnych;
- Przychylny klimat dla inwestorów – funkcjonowanie inkubatora przedsiębiorczości, ulgi i ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej;
- Sieć placówek oświatowych odpowiadająca lokalnym potrzebom – szkoły podstawowe, średnie, specjalne oraz dla dorosłych
- Większość mieszkańców jest w wieku produkcyjnym;
- Silny kapitał ludzki – liczny i zróżnicowany pod względem prowadzonej działalności sektor organizacji pozarządowych;
- Wysoki poziom bezpieczeństwa – niska skala przestępczości na terenie gminy.
- Działalność grup wsparcia AA i Al.-Anon.

SŁABE STRONY:

- Bezrobocie rejestrowane przekracza przeciętny poziom dla województwa pomorskiego oraz kraju;
- Duży udział kobiet w grupie bezrobotnych;
- Brak wystarczającego zaangażowania placówek oświatowych w realizację programów profilaktycznych – rekomendowanych;
- Brak efektywnej realizacji programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy;
- Nierównomierny rozwój poszczególnych miejscowości – brak podstawowej infrastruktury technicznej i społecznej w niektórych sołectwach;
- Niski poziom przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;
- Niewystarczająca baza lokalowa instytucji kultury – głównie Bytowskiego Centrum Kultury;
- Niedostateczny poziom opieki zdrowotnej – utrudniony dostęp do specjalistów;
- Niedostateczne dostosowanie gminy do potrzeb osób niepełnosprawnych.

SZANSE:

- Korzystne położenie geograficzne gminy sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości w tym terenie. Dostępność komunikacyjna – przebieg drogi krajowej nr 20 oraz dróg wojewódzkich nr 209, 212 i 228;
- Możliwość pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej;
- Rozwój samopomocowych grup wsparcia oraz sektora organizacji pozarządowych;
- Otwartość instytucji samorządowych na współpracę z organizacjami pozarządowymi;
- Dodatni przyrost naturalny w gminie;
- Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy;
- Dalszy rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej

- Dalszy rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;
- Rozwój partycypacji publicznej - wspieranie inicjatyw społecznych i działalności organizacji pozarządowych;
- Poprawa warunków lokalowych instytucji kultury;
- Poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej;
- Wzrost świadomości rodziców w zakresie funkcjonowania rodziny;
- Działania chroniące dzieci i młodzież przed uzależnieniami;
- Propagowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży.

ZAGROŻENIA:

- Wzrost nowych form zagrożeń uzależnieniami;
- Wzrost liczby osób bezrobotnych;
- Zanikanie wzorców wychowawczych;
- Nasilenie się zjawiska przemocy;
- Stagnacja gospodarcza kraju i regionu – negatywnie wpływająca na zamożność mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych;
- Rosnąca stratyfikacja społeczeństwa;
- Zadłużenie samorządu powodujące ograniczenie środków finansowych przeznaczanych na działania rozwojowe i inwestycje;
- Niewystarczające środki finansowe przekazywane z budżetu Państwa na zadania zlecone gminie;
- Niewydolna i niestabilna polityka gospodarcza oraz społeczna – na szczeblu centralnym;
- Powikłania gospodarcze, społeczne i budżetowe gminy wywołane epidemią i klęską żywiołową.

VI. CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ZWIĄZANYCH Z UZALEŻNIENIEM OD ALKOHOLU ORAZ ZJAWISKIEM PRZEMOCY W RODZINIE

VI. 1. Cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań

Wyznaczone cele strategiczne oraz cele operacyjne i mieszczące się w ich zakresie rekomendowane kierunki działań uwzględniają wnioski z przeprowadzonej diagnozy problemów w zakresie uzależnień od alkoholu oraz w zakresie przemocy w Gminie Bytów, jak również postanowienia niżej wymienionych dokumentów o charakterze ogólnopolskim oraz lokalnym:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji;
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 - 2020;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020;
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie Powiatu Bytowskiego na lata 2014 - 2020;
- Strategia Rozwoju Gminy Bytów na lata 2015 - 2025;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Bytów na 2020 rok;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bytów na lata 2016 - 2020;
- Raport o stanie Gminy Bytów za rok 2019;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Bytów na lata 2018 - 2020
- Roczny Program Współpracy Gminy Bytów z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na 2020 rok.

W ramach celu strategicznego nr I - Profilaktyka uzależnień oraz zapewnienie systemowej pomocy osobom uzależnionym od alkoholu, wyznaczono następujące cele operacyjne:

- 1) Działania profilaktyczne i edukacyjno-informacyjne w zakresie problemów społecznych spowodowanych spożywaniem alkoholu;
- 2) Wsparcie działań instytucji, organizacji trzeciego sektora i osób fizycznych, mających na celu rozwiązywanie problemów spowodowanych spożywaniem alkoholu;
- 3) Wspieranie zatrudnienia socjalnego w formie centrów i klubów integracji społecznej;
- 4) Zapewnienie dostępności do systemu pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu;
- 5) Opracowanie i realizacja nowego gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii Gminy Bytów na dany rok kalendarzowy.

W ramach celu strategicznego nr II - Zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, wyznaczono następujące cele operacyjne:

- 1) Pogłębianie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i wzrost wiedzy w zakresie sposobów reagowania na przemoc w rodzinie oraz działanie instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy;
- 2) Zapewnienie systemowej pomocy dla sprawców i ofiar przemocy w rodzinie, którzy pozostają w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu;
- 3) Zapewnienie systemowej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu lub rodziny;
- 4) Opracowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Bytów na kolejne lata.

Kierunki rekomendowanych działań służących realizacji założonych celów strategicznych i operacyjnych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 23. Cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych związanych z uzależnieniem od alkoholu oraz zjawiskiem przemocy w rodzinie

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Kierunki działań
I Profilaktyka uzależnień oraz zapewnienie systemowej pomocy osobom uzależnionym od alkoholu.	1) Działania profilaktyczne i edukacyjno-informacyjne w zakresie problemów społecznych spowodowanych spożywaniem alkoholu.	• Kontynuowanie działań edukacyjnych kierowanych do wszystkich grup społecznych, bez względu na wiek, podnoszących wiedzę o szkodliwym działaniu alkoholu i innych substancji odurzających; • Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości wśród kierowców pojazdów mechanicznych; • Promowanie działania czynników chroniących przed uzależnieniami i wczesną inicjacją alkoholową - wiedzy, zachowań, postaw i umiejętności potrzebnych do skutecznego funkcjonowania w życiu dorosłym bez uzależnień, • Dywersyfikacja dostępnej dla dzieci i młodzieży oferty form spędzania czasu wolnego jako alternatywy dla zachowań ryzykownych. • Prowadzenie placówki wsparcia dziennego i świetlic w Bytowie;

	2) Wsparcie działań instytucji, organizacji trzeciego sektora i osób fizycznych, mających na celu przeciwdziałanie przemocy i rozwiązywanie problemów spowodowanych spożywaniem alkoholu	• Finansowe i pozafinansowe wsparcie dla działań stowarzyszeń, fundacji i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy; • Wspieranie organizowania szkoleń, paneli eksperckich, konferencji i poradnictwa specjalistycznego (w tym, w formie online) nt. profilaktyki oraz rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy;
	3) Wspieranie zatrudnienia socjalnego w formie centrów i klubów integracji społecznej	• Reintegracja społeczno-zawodowa osób uzależnionych od alkoholu.
	4) Zapewnienie dostępności do systemu pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu	• Dalsze prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego przy GKRPA w Bytowie, w tym w formie online; • Dyżury poradnictwa specjalistycznego (w zakresie psychologii, prawa, pedagogiki, terapii uzależnień) • Prowadzenie zajęć terapeutycznych lub psychoedukacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu, w tym prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego oraz zapobiegania nawrotom, • Wspieranie członków rodziny osoby uzależnionej; • Dalsze realizowanie zadań ustawowych przez GKRPA
	5) Opracowanie i realizacja nowego gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii Gminy Bytów na na dany rok kalendarzowy	• Przygotowanie i wdrożenie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii gminy Bytów na dany rok.

II Zapobieganie i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie	1) Poglębianie świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie i wzrost wiedzy w zakresie sposobów reagowania na przemoc w rodzinie.	• Organizowanie szkoleń nt. przemocy w rodzinie dla instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy i placówek oświatowych, • Działania edukacyjne w zakresie redukcji agresywnych zachowań i przemocy psychicznej prowadzone na wszystkich poziomach edukacji, wobec rodziców, opiekunów i nauczycieli; • Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy w rodzinie; • Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym; • Edukacja przedmałżeńska i rodzinna (dla rodziców i dzieci oraz innych członków rodziny) – kursy, indywidualne i grupowe poradnictwo w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją i konfliktem. • Wspieranie rozwoju i zwiększanie dostępności do nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych i rodzinnych, (w tym promowanie mediacji i mediacji rodzinnych, warsztaty wychowawcze nt. nieagresywnego rozwiązywania konfliktów). • Działania realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, które łączą się z przeciwdziałaniem przemocy u osób uzależnionych lub współuzależnionych.
---	--	---

	2) Zapewnienie systemowej pomocy dla sprawców i ofiar przemocy w rodzinie, którzy pozostają w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu.	• Udzielanie pomocy i wsparcia osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie (w szczególności poprzez specjalistyczne konsultacje psychologiczne, medyczne, prawne, pedagogiczne i socjalne) • Praca socjalna i aktywizacja zawodowa; • Interwencja kryzysowa; • Rozpowszechnianie realizacji systemu „Niebieskiej karty” i oferty „Niebieskiej Linii”; • Realizacja programów dla dorosłych opiekunów dzieci skierowanych na redukcję ich zachowań agresywnych wobec dzieci (np. „Bez klapsa”);
	3) Zapewnienie systemowej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu lub rodziny	• Udzielanie bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą; • Udzielanie bezpiecznego schronienia dzieciom pokrzywdzonym przez przemoc w rodzinie (rodzicielstwo zastępcze lub placówka socjalizacyjna) • Pomoc socjalna dla osób dotkniętych przemocą; • Specjalistyczne doradztwo psychologiczne, medyczne, prawne, pedagogiczne i socjalne.
	4) Opracowanie nowego gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Bytów na kolejne lata.	• Przygotowanie i wdrożenie postanowień gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Bytów na kolejne lata.

VI. 2. Wskaźniki osiągnięcia celów strategicznych

Wskaźniki osiągnięcia celu strategicznego nr I:

- liczba zrealizowanych projektów, programów edukacyjnych i godzin szkoleń;
- liczba stowarzyszeń, fundacji i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, którym udzielono wsparcia w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania przemocy oraz wysokość przedmiotowego wsparcia;
- liczba osób dorosłych objętych poradnictwem Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego (liczba/liczba godzin porad) oraz pomocą i wsparciem;
- liczba beneficjentów działań reintegracji społeczno-zawodowej dla osób uzależnionych od alkoholu;

Wskaźniki osiągnięcia celu strategicznego nr II:

- liczba zrealizowanych projektów, programów edukacyjnych i godzin szkoleń;
- liczba rodzin objętych działaniami wspierającymi, interwencyjnymi i edukacyjnymi;
- liczba osób dorosłych objętych poradnictwem (liczba/liczba godzin porad) oraz pomocą i wsparciem;

Spis ilustracji i tabel

Rysunek 1. Mapa Gminy Bytów.....	5
Tabela 1. Dane statystyczne liczby stałych mieszkańców miasta i gminy Bytów na dzień 31.12.2019r. – w podziale na wiek.....	7
Tabela 2. Grupy wiekowe w gminie Bytów	7
Tabela 3. Dane statystyczne urodzeń, zgonów i innych zdarzeń dotyczących sytuacji demograficznej miasta i gminy Bytów na dzień 31.12.2019 r.....	8
Tabela 4. Sołectwa w gminie Bytów – ilość mieszkańców na dzień 31.12.2019 r.	8
Tabela 5. Pomoc MOPS – świadczenia z powodu problemów uzależnień.....	20
Tabela 6. Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS ze względu na przemoc w rodzinie.....	20
Tabela 7. Przyczyny przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez MOPS w gminie Bytów w latach 2015-2019 (liczba osób).....	20
Tabela 8. Realizacja zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	23
Tabela 9. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych ogółem w gminie Bytów	24
Tabela 10. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych wd. zawartości alkoholu i formy sprzedaży (na miejscu / poza miejscem sprzedaży)	24
Tabela 11. Działania OHP w Bytowie w celu przeciwdziałaniu i łagodzeniu skutków bezrobocia wśród młodzieży.....	37
Tabela 12. Liczba interwencji Policji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym na terenie Gminy Bytów (l. 2015-2019).....	37
Tabela 13. Przestępstwa i wykroczenia w Gminie Bytów a używanie alkoholu.....	37
Tabela 14. Liczba osób korzystających z pomocy w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej	38
Tabela 15. Instytucje sporządzające Niebieską Kartę.....	39
Tabela 16. Udział kuratorów sądowych w wykonywaniu zadań z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	40
Tabela 17. Ewidencja wykonywanych zadań w sprawach karnych w przypadku osoby nieletniej.....	40
Tabela 18. Grupa badanych uczniów	41
Tabela 19. Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – podział wg wieku	56
Tabela 20. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców dotyczące kar fizycznych	72
Tabela 21. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców do zjawiska przemocy w rodzinie	74
Tabela 22. Przekonania dorosłych mieszkańców dotyczące spożywania alkoholu.....	83
Tabela 23. Cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych związanych z uzależnieniem od alkoholu oraz zjawiskiem przemocy w rodzinie	96

Spis wykresów

Wykres 1. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Bytów w latach 2004-2019	15
Wykres 2. Przestępstwa w Gminie Bytów w latach 2012-2019	16
Wykres 3. Doświadczenie przemocy w szkole.....	42
Wykres 4. Miejsce doświadczenia przemocy przez uczniów	42
Wykres 5. Sprawcy przemocy pod wpływem substancji psychoaktywnych	43
Wykres 6. Rodzaje przemocy	43
Wykres 7. Zmiana natężenia zjawiska przemocy na przestrzeni ostatnich 3 lat.....	44
Wykres 8. Sprawcy przemocy (uczniowie)	44
Wykres 9. Reakcje uczniów na przemoc na szkolnym korytarzu	45
Wykres 10. Zjawisko haitingu	46
Wykres 11. Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?	47
Wykres 12. Wiek inicjacji alkoholowej	48
Wykres 13. Dostępność alkoholu w sklepach – opinie.....	48
Wykres 14. Okoliczności inicjacji alkoholowej	49
Wykres 15. Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów.....	50
Wykres 16. Rodzaje spożywanych alkoholi – uczniowie	50
Wykres 17. Motywacja uczniów do sięgania po alkohol.....	51
Wykres 18. Czy Twoi rodzice/opiekunowie wiedzą, że piłeś/piłaś alkohol?	52
Wykres 19. Subiektywne przekonania uczniów o alkoholu	52
Wykres 20. Szkodliwość alkoholu dla kobiet w ciąży	53
Wykres 21. Problemy z prawem spowodowane spożyciem alkoholu	53
Wykres 22. Ocena ryzyka dla zdrowie spowodowanego spożywaniem alkoholu	54
Wykres 23. Czy w twojej szkole są organizowane warsztaty i zajęcia o szkodliwości alkoholu.....	55
Wykres 24. Udział w szkolnych warsztatach o szkodliwości alkoholu	55
Wykres 25. Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 7-12 lat	58
Wykres 26. Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 13-15 lat	59
Wykres 27. Przekonania dotyczące spożywania alkoholu – 16-19 lat	60
Wykres 28. Czy rodzice wiedzą, co robisz w czasie wolnym?	61
Wykres 29. Z kim spędzasz czas wolny?	61
Wykres 30. Miejsce spędzania wolnego czasu	62
Wykres 31. Organizacje i instytucje wspierające w organizowaniu czasu wolnego i rozwijania zainteresowań	62
Wykres 32. Możliwości spędzania wolnego czasu – opinie uczniów	63
Wykres 33. Odczuwanie nudy w wolnym czasie	64
Wykres 34. Rozkład płci badanej grupy dorosłych mieszkańców	65
Wykres 35. Przemoc w rodzinie w najbliższym otoczeniu	66
Wykres 36. Bycie świadkiem przemocy w rodzinie	66
Wykres 37. Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy w rodzinie.....	67
Wykres 38. Doświadczenie przemocy w rodzinie	67
Wykres 39. Częstotliwość doświadczenia przemocy w rodzinie	68
Wykres 40. Zjawisko przemocy w rodzinie w miejscowości ankietowanych.....	69
Wykres 41. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców do metod wychowawczych	71
Wykres 42. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców do zjawiska przemocy w rodzinie	73

Wykres 43. Inicjacja alkoholowa wśród dorosłych mieszkańców	75
Wykres 44. Okoliczności inicjacji alkoholowej dorosłych mieszkańców	75
Wykres 45. Częstotliwość spożywania alkoholu przez dorosłych mieszkańców.....	76
Wykres 46. Ilość porcji spożywanego alkoholu podczas jednego dnia picia.....	77
Wykres 47. Rodzaje spożywanego alkoholu	78
Wykres 48. Motywacja dorosłych do sięgania po alkohol	78
Wykres 49. Miejsce spożywania alkoholu	79
Wykres 50. Problemy z prawem osób dorosłych spowodowane przez alkohol	80
Wykres 51. Wiedza o miejscu, gdzie może uzyskać pomoc osoba z problemami alkoholowymi.....	80
Wykres 52. Subiektywne przekonania dorosłych mieszkańców co do alkoholu	82
Wykres 53. Wystąpienie zdarzeń przykrych i niepokojących z powodu zachowania osób w stanie nietrzeźwości.....	83
Wykres 54. Subiektywne przekonanie o zjawisku uzależnienia od alkoholu w miejscowości ankietowanych	84
Wykres 55. Poczucie zagrożenia ze strony osób spożywających alkohol w miejscach publicznych	84
Wykres 56. Przekonania co do zmiany postaw wobec picia alkoholu na przestrzeni ostatnich 10 lat.....	85
Wykres 57. Ocena liczby sklepów alkoholowych w okolicy	86
Wykres 58. Wiedza o działaniach profilaktycznych nt. spożywania alkoholu.....	87
Wykres 59. Udział w działaniach profilaktycznych nt. spożywania alkoholu	87

Załączniki

Załącznik 1. Imprezy kulturalno-sportowe, organizowane, współorganizowane, finansowane lub współfinansowane przez gminę Bytów w 2019 roku:

1. Otwarcie stadionu lekkoatletycznego – Bieg Australijski oraz Turniej Piłki Nożnej o Puchar Burmistrza
2. Bieg o puchar Burmistrza Bytowa kierowany do zakładów pracy z terenu Gminy Bytów
3. XXVI Finał WOŚP
4. Pomorska Liga Halowa Kobiet
5. W królestwie Pani Zimy – zajęcia dla przedszkolaków
6. Turniej Mini Volley Cup Bytów
7. Dzień Babci i Dziadka
8. Młodzieżowe Mistrzostwa Polski w futsalu eliminacji U14 kobiet
9. Pan Teatr – przedstawienia edukacyjne
10. Malarstwo Krzysztofa Kłoskowskiego
11. Michał Wiśniewski akustycznie – koncert
12. Ferie zimowe literackie przygody z Hanią Humorek
13. Walentynkowy wieczór saunowy
14. Wołodia Drozd – Ikony
15. Koncert podsumowujący ferie zimowe – Debiuty 2019
16. „Walentynki – poczuj się z książką jak z przyjaciółką” – spotkanie z miłośniczkami literatury romantycznej
17. Warsztaty Kompetencji Cyfrowych – pogłębienie w Bibliotece Miejskiej w Bytowie
18. VI Turniej Kół Gospodyń Wiejskich
19. VI Turniej Piłki Siatkowej OSP z Gminy Bytów
20. Tropem Wilczym – Bieg i Marsz Nordic Walking Pamięci Żołnierzy Wyklętych
21. Mistrzostwa Bytowa w Tenisie Stołowym Open
22. Narodowy Teatr Edukacji z Wrocławia – spektakle edukacyjne
23. Happening z okazji Pierwszego Dnia Wiosny
24. KARIERA PO POLSKU – Teatr Komedia – przedstawienie
25. XIV Otwarte Mistrzostwa Bytowa w warcabach 100-polowych
26. Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca „Bytów” mieszkańcom – koncert
27. Origami – składanie papieru – zajęcia plastyczne
28. Ogólnopolska akcja TYDZIEŃ Z INTERNETEM
29. *Delavaux/Reca*. Wystawa współczesnego haftu używanego w różnych kontekstach
30. X Mistrzostwa Pomorza w Kulturystyce i Fitness
31. Eliminacje gminne do turnieju „Prewencja ale inaczej”
32. Wykład literaturoznawczy prof. Adeli Kuik – Kalinowskiej z Akademii Pomorskiej w Słupsku
33. Wystawa Przegląd Twórczości Dzieci i Młodzieży
34. Narodowy Teatr Edukacji z Wrocławia – spektakle edukacyjne
35. Bogusławscy – od architektury po sztukę
36. Jarmark Wielkanocny
37. XVII Wiosenne Targi Prac Osób Niepełnosprawnych „Wielkanocny Zajac”
38. IX Pielgrzymka Maratońska Bytów – Sianowo

39. Targi ogrodnicze
40. II Złot Food Trucków
41. VIII Bieg i Rajd Nordic Walking na Mount Everest – Piękno Natury
42. XXX lecie Chóru Collegium Musicum
43. Akcja ekologiczna „Dzień Ziemi”
44. RODNÔ MŌWA – konkurs recytatorski
45. Zajęcia dla dzieci – Wielkanocne zwyczaje
46. Eliminacje turnieju „Bezpieczni w ruchu drogowym”
47. „Wielkanocne palmy i pisanki” podsumowanie konkursu
48. Otwarte turnieje: szachowy, minigolf Festiwal gier zapomnianych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa
49. Festiwal Kuchni Gruzínskiej
50. Katolicki Teatr Edukacyjny spektakle dla dzieci i młodzieży
51. Dzień Rodziny
52. Rajd rowerowy do 7 kościołów
53. Filipiada
54. Ogólnopolski nocny turniej o puchar „Bytowskiej Lotki”
55. Integracyjny turniej „Badminton łączy pokolenia” dla dzieci i młodzieży
56. Zawody wędkarskie
57. Targi ogrodnicze
58. Teatr Forte – widowiska muzyczne
59. XIII Festiwal Wschodami Gwiazd
60. Konkurs wiedzy o zamkach gotyckich
61. Przegląd Twórczości Kaszubskiej
62. Spektakl ekologiczny dla dzieci
63. Finał XX turnieju profilaktyczno-edukacyjnego „Prewencja ale inaczej”
64. Bytowski Maraton Rowerowy MTB im. Marka Cichosza
65. Lekcje Biblioteczne – „Książka i biblioteka to przyjaciele człowieka”
66. Warsztaty Kompetencji Cyfrowych dla Bibliotekarzy z bibliotek miejskich i powiatowych
67. Dzień Matki
68. Dzień Dziecka
69. Cykl lekcji wprowadzających do świata bibliotek
70. Ogólnopolska akcja – Tydzień Bibliotek
71. Dzień Działacza Kultury
72. Gminne zawody sportowo-pożarnicze
73. Impreza piłkarska „Puchar Polski MKS Bytovia - Cracovia Kraków”
74. Festyn z okazji Dnia Dziecka m.in. wyścig rowerowy dla dzieci z Głosem Pomorza
75. Gry i zabawy na basenie z okazji Dnia Dziecka
76. Wystawa „Wolne wybory 4 czerwca”
77. Malarstwo – Krystyna Hrehorowicz
78. XXXIX Międzynarodowy Półmaraton Gochów, X Mistrzostwa Polski Leśników w Półmaratonie
79. Bieg „Św. Katarzyny Patronki Bytowa”
80. Przegląd Twórczości Przedszkolnej
81. Dzień Seniora
82. Senioriada– Parada Pokoleń – „Dojrzały i Wspaniały”

83. Puchar Polski STRONG MAN
84. Rzeźba – Henryk Lepak
85. Biesiada Kaszubska w Mądrzechowie
86. Spacer z przewodnikiem po Bytowie
87. Koncert uczniów ogniska muzycznego – zakończenie roku
88. Piknik integracyjny
89. Kurs komputerowy „Nadążamy” w Bibliotece Miejskiej w Bytowie
90. Ogólnopolska akcja Noc Bibliotek
91. Spotkanie z Darczyńcami i Przyjaciółmi Biblioteki
92. Zabawy na wesoło „W krainie baśni i bajeczek” z okazji Dnia Dziecka
93. Tydzień czytania dzieciom
94. VI Bieg i Marsz NordicWalking o Puchar Komendanta Powiatowego Policji w Bytowie
95. Dni Bytowa
96. III Bytowski Marsz na Orientację
97. Turniej Brydża z okazji „Dni Bytowa”
98. Turniej Bytowskiej Ligi Baški z okazji „Dni Bytowa”
99. Mistrzostwa Powiatu Bytowskiego w Siatkówce Plażowej
100. Mecz piłki nożnej U20 Polska-Norwegia
101. Turniej tenisa z okazji Dni Bytowa
102. Grand prix siatkówki plażowej 3 etapy
103. IV Wystawa pojazdów zabytkowych i klasycznych
104. Bytowski Maraton Rowerowy MTB 2019
105. Festiwal Kuchni Kresowej
106. XXX Pielgrzymka Biegowa Bytów – Częstochowa
107. Wielokulturowe Dni Podróży – Otwarty Bytów 2019
108. Przegląd chórów seniorów
109. Spacer z przewodnikiem po ścieżkach przyrodniczych
110. Działalność edukacyjna w ramach bibliotecznego Centrum @ktywizacji Cyfrowej – Letnia Akademia Cyfrowego Seniora
111. Zajęcia z logicznego myślenia, rozwijania własnej wyobraźni – zabawy
112. Festiwal Ryb i Owoców Morza
113. „Budowa i rozbudowa bytowskiego zamku”
114. Kino Letnie pod Gwiazdami
115. Imieniny Borowej Ciotki
116. „Wyszywanka na majdanie” – event kultury ukraińskiej
117. Festiwal Kuchni Greckiej
118. Spacer z przewodnikiem po ścieżkach przyrodniczych
119. Zaczarowany świat musicalowy Jerzego Jeszke
120. V Bytowski Rajd NordicWalking I Bieg „Jelenia”
121. Mistrzostwa Bytowa Par Mieszanych w Siatkówce Plażowej
122. Wyścig szosowy pod patronatem Czesława Langa
123. XXI Pomorski Konkurs Sygnałów i Muzyki Myśliwskiej im. Kazimierza Żywickiego na Zamku w Bytowie
124. 5. BětowskôGòńba
125. Festyn Biegowy BIEGAJ Z GOCHEM
126. BytOFFSky Festiwal

127. II Mistrzostwa Bytowa w Sztafecie z Przeszkodami z Okazji Dnia Sportu oraz Festiwal Gier Zapomnianych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Bytowa
128. Turniej tenisa z okazji „Zakończenia lata”
129. Ogólnopolska akcja NARODOWE CZYTANIE 2019
130. Mistrzostwa Bytowa Par Mieszanych w Siatkówce Piłkowej
131. Dożynki gminne
132. Akcja ekologiczna „Sprzątanie Świata”
133. Teatr Współczesny Kraków – spektakle teatralne
134. Święto Śliwki i Nalewek
135. Kobieta idealna – Teatr Komedia
136. Festiwal CassubiaCantat
137. XXXI Ogólnopolski Bieg Rodła
138. Kolorowy potwór emocji – zajęcia dla dzieci szkolnych grup
139. Biblioteczne Centrum @aktywizacji Cyfrowej „Cyfrowy Senior”
140. Warsztaty Kompetencji Cyfrowych w Bibliotece Miejskiej w Bytowie
141. Urodziny Kubusia Puchatka
142. Druk zamiast nici – współczesne wykorzystanie zdobnictwa regionalnego w interpretacji Sławomira Kortasa
143. Plener artystyczny twórców ludowych w Płotowie
144. Wykład literaturoznawczy prof. Mariusza Kraska z Uniwersytetu Gdańskiego
145. Spotkanie autorskie w ramach XXVI Pomorskiej Wiosny Literackiej
146. Narodowy Teatr Edukacji z Wrocławia – spektakle
147. Patriotyczne pieśni na bytowskim rynku –happenig
148. XV Turniej w warcabach 100-polowych o Puchar Niepodległości z okazji Święta Niepodległości
149. Wieczornica z okazji Święta Niepodległości
150. Motoryzacja na biało-czerwono
151. Halowy Rodzinny Turniej Piłki Siatkowej
152. Zawody w wyciskaniu sztangi w leżeniu na ławeczce
153. Turniej „Bytowskie dwójki” w grach podwójnych i mieszanych
154. Międzyszkolny Konkurs Recytatorski Wierszy Patriotycznych
156. VIII Powiatowy Konkurs Piosenki Patriotycznej
157. W dniu św. Andrzeja sprawdź, jaka w miłości nadzieja
158. Koncert Teatru Tańca „Kwieciste Gwiazdy"
159. Koncert muzyki organowej
160. Koncert z cyklu „Muzyka na Zamku”
161. Teatr Forte – widowiska muzyczne
162. Pokaz walk rycerskich ramach „Nocy Muzeów"
163. „Kreatywny Czwartek” – cykliczne spotkania
164. VII Mistrzostwa Amatorów w Pływaniu
165. Jarmark świąteczny
166. Koncert kolęd
167. Wiatr od morza – malarstwo
168. Wystawa świąteczna
169. Konkurs ortograficzny o „Złote Pióro" Starosty Powiatu Bytowskiego
170. Szkolenie z zakresu ICT dla bibliotekarek i bibliotekarzy z bibliotek

- 171. Nadchodzą Święta – zajęcia dla przedszkolaków Mikołajki
- 172. Dekoracje świąteczne – zajęcia plastyczne
- 173. Otwarty Międzyszkolny Turniej Szachowy